

STRATEGII MANAGERIALE

MANAGEMENT STRATEGIES

**Revistă editată de
Universitatea „Constantin Brâncoveanu”
Pitești**

Anul VI, nr. 3 (21) / 2013

**Editura
Independența Economică**

COLECTIV EDITORIAL:

Prof. univ. dr. Alexandru Puu – Fondatorul revistei și Președinte al consiliului științific,
Fondatorul Universității „Constantin Brâncoveanu”

Consiliul științific:

Raymundas Kalesnykas – International School of Law and Business, Vilnius, Lituania

Vergil Voineagu – Președinte, INS

Dumitru Miron, ASE București

Viorel Lefter, ASE București

Victor Manole, ASE București

Ovidiu Puu, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Ion Scurtu, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Marius Gust, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Dumitru Ciucur, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Iuliana Ciochină, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Radu Pârvu, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Elena Enache, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Mihaela Asandei, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Silvia Dugan, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Nicolae Grădinaru, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Dorian Rais, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Gabriela Rusu-Păsărin, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Camelia Vechiu, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

Ene Sebastian, Universitatea „Constantin Brâncoveanu”

CONSILIUL EDITORIAL:

Redactor Șef:

Dan Micudă

Redactori:

Cristina Șerbanică

Cristian Morozan

Razvan Decuseară

Georgiana Mândreci (Referent limba engleză)

Cristinel Munteanu (Referent limba română)

**Autorii își asumă deplina responsabilitate
în ceea ce privește materialele publicate.**

© Editura „Independența Economică”, 2013

Pitești, Calea Bascovului nr. 2A

Tel./Fax: 0248/21.64.27

Editură acreditată de către C.N.C.S.I.S.

Niciun material nu poate fi reprodus fără permisiunea scrisă a Editurii.

ISSN 1844 – 668X

CUPRINS

SCOREBOARD AND THE POSSIBILITY OF EARLY STAGE IDENTIFICATION OF IMBALANCES IN THE EUROPEAN UNION ...	5
Marius Gust, Alina Voiculeț	
TABLOU DE BORD ȘI POSIBILITATEA IDENTIFICĂRII ÎNTR-O FAZĂ INCIPIENTĂ A DEZECHILIBRELOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ	16
Marius Gust, Alina Voiculeț	
JOB SATISFACTION AND DEVELOPMENT OF A HUMAN RESOURCE MANAGEMENT POLICY	27
Ali Sarabi Asiabar, Mahmoud Biglar, Pezhman Atefi Manesh, Shandiz Moslehi	
COMMUNICATION THROUGH WEBSITES PERFORMED BY PITEȘTI, BRĂILA AND RÂMNICU-VÂLCEA CITY HALLS	33
Elena Enache, Cristian Morozan	
COMUNICAREA PRIN WEBSITE-URI REALIZATĂ DE PRIMĂRIILE MUNICIPIILOR PITEȘTI, BRĂILA ȘI RÂMNICU-VÂLCEA.....	41
Elena Enache, Cristian Morozan	
THE UNEMPLOYMENT EVOLUTION IN ROMANIA.....	50
Mihaela Savu, Mihaela Bursugiu	
EVOLUȚIA ȘOMAJULUI ÎN ROMÂNIA.....	56
Mihaela Savu, Mihaela Bursugiu	
CONCEPTUAL AND THEORETICAL DIMENSIONS STOCKS ON RECOGNITION OF PUBLIC INSTITUTIONS.....	62
Cristina-Otilia Țenovici	
DIMENSIUNI CONCEPTUALE ȘI TEORETICE PRIVIND RECUNOAȘTEREA STOCURILOR INSTITUȚIILOR PUBLICE	70
Cristina-Otilia Țenovici	
THE TOURIST ACOMMODATION CAPACITY IN VALCEA COUNTY AND THE MAIN TOURIST INDICATORS BETWEEN 2006-2010	79
Maria-Roxana Dorobanțu	
SCURTĂ ANALIZĂ A PRINCIPALILOR INDICATORI TURISTICI ÎN PERIOADA 2006-2010 DIN JUDEȚUL VÂLCEA.....	86
Maria-Roxana Dorobanțu	

ANALYSIS OF THE TAXATION TREND IN THE STATES OF THE EUROPEAN UNION.....	93
Gica-Gherghina Culiță	
ANALIZA TRENDULUI FISCALITĂȚII LA NIVELUL STATELOR DIN UNIUNEA EUROPEANĂ.....	99
Gica-Gherghina Culiță	
THE CREDIT RELATIONSHIP BETWEEN BANKS AND COMPANIES AND ITS EFFECTS ON THE REAL ECONOMY	105
Constantin-Bogdan Voroneanu	
RELAȚIA DE CREDIT DINTRE BĂNCI ȘI COMPANII ȘI EFECȚELE ASUPRA ECONOMIEI REALE.....	113
Constantin-Bogdan Voroneanu	

SCOREBOARD AND THE POSSIBILITY OF EARLY STAGE IDENTIFICATION OF IMBALANCES IN THE EUROPEAN UNION

Marius, Gust¹, Alina, Voiculescu²

Abstract: *In late 2011, the European Union (EU Council and European Parliament) adopted a series of new rules on economic governance, perfecting the process begun in 2010 to strengthen the monitoring and prevention of macroeconomic imbalances, fiscal and competitiveness disparities among EU countries. In the same direction, of strengthening fiscal surveillance under the Stability and Growth Pact, also goes the Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union, through the fiscal Compact. Thus, the macroeconomic imbalances procedure provided in the new legislation requires as a first step the realization of a scoreboard consisting of 10 indicators, which, according to promoters, allow an early identification of imbalances, of both short-term, as well as structural, of longer-term. European Commission reports and statistics for EU Member States in 2010 and 2011, indicate that in the post-crisis period there has been a pronounced adjustment of external imbalances, but a number of countries continue to record higher values than indicative levels in the dashboard .*

Keywords: *European Union, dashboard, imbalances*

JEL Classification: *E02, E60, O52*

I. Introduction

International financial tensions generated by the economic and financial crisis that began in 2007 have had a slight flattening in 2012, compared with the previous year and in the last months of 2012 the financial markets seem to be more calm. Unfortunately, imbalances and causes of the financial crisis and the tensions that have accompanied it were not removed. It is therefore quite difficult to assess whether we are at the end of the financial crisis or this is the calm before a new storm.

Flattening of tensions, as we were talking about, is the result of measures taken by the countries affected by the adjustment of macroeconomic policies for the reorganization of the effects of the crisis by removing internal imbalances. However, the regulatory framework has been reached also by the supranational organizations and structures, a good example being the European Union. In the latter case, the measures adopted have a triple valence (1) increase the degree of convergence of the superstructure, (2) correct certain imperfections inadequately detected and considered during the period in which integration occurred and Last but not least, (3) eliminate the imbalances over time.

Meanwhile, the effects of the financial and economic crisis, namely the sovereign debt crisis made it necessary to rethink the framework of the economic policy coordination of the Member States of the European Union.

Thus, in late 2011, in the European Union - EU Council and the European Parliament – have been adopted a series of new regulations (made of five regulations and one directive) on economic governance, perfecting the process begun in 2010 to strengthen the monitoring framework and prevention of macroeconomic, fiscal imbalances and competitiveness gaps between EU countries.

It contains provisions on strengthening the rules of fiscal discipline set out in the Stability and Growth Pact, and also mechanisms for the prevention and correction of major macroeconomic imbalances.

¹ PhD. Prof., „Constantin Brâncoveanu” University of Pitești, mariusgust@yahoo.com

² PhD. Lect., „Constantin Brâncoveanu” University of Pitești, alinav06@yahoo.com

II. The research method

Research methods used are: classification, synthesis, static and dynamic comparative analysis, methods of induction and deduction, the graphical representation of events and phenomena investigated. Partly were also used a series of mathematical and statistical tools, accompanied by analytical deductive analysis.

However, the work is of qualitative nature, rather it aims for an overview of the instrument and its results do not validate or criticize the dashboard. The statistics used are official, the documents are taken from the European Union (Eurostat bases support) and the National Bank of Romania.

III. Place the instrument panel in the new fiscal and macroeconomic surveillance framework of the EU

The new framework (NBR, 2012, 1) is focused on fiscal and macroeconomic surveillance and to strengthen the Stability and Growth Pact (SGP). It is detailed at the level of laws and components in Table no 1.

Table no 1. The new EU economic governance framework

Regulations:	Components:
1. Regulation (EU) no. 1173/2011 on the effective enforcement of budgetary surveillance in the euro area 2. Regulation (EU) no. 1174/2011 on enforcement measures to correct excessive macroeconomic imbalances in the euro area 3. Regulation (EU) no. 1175/2011 amending Regulation (EC) no. 1466/97 on the strengthening of the surveillance of budgetary positions and the surveillance and coordination of economic policies 4. Regulation (EU) no. 1176/2011 on the prevention and correction of macroeconomic imbalances 5. Regulation (EU) no. 1177/2011 amending Regulation (EC) no. 1467/97 on speeding up and clarifying the implementation of the excessive deficit procedure 6. 2011/85/EU Directive on requirements for budgetary frameworks of Member States	A. Strengthening the existing monitoring and correction of fiscal slippages: – The preventive arm of the SGP: Member States must ensure medium-term budgetary objectives to ensure sustainable public finances and for this purpose it is envisaged including capping the maximum annual increase in public spending; – Corrective component of the SGP: starting EDP can occur from overrunning the budget deficit, as well as on the public debt; – Minimum requirements of budgetary frameworks: Member States must ensure that minimum standards for the tax. B. Introduction of macroeconomic imbalances procedure aims to monitor and correct macroeconomic imbalances: – A monitoring and early warning system (a set of indicators such as to notify potential macroeconomic slippage). European Commission (EC) to analyze the set of indicators and draw Alert Mechanism Report on the basis of their analysis. EC may decide to carry out a study for specific risk areas and propose measures Member States concerned; – The preventive role of the EC is to decide the issue in the early stages of training recommendations imbalances; – The corrective is excessive imbalance procedure can be opened for Member States who are established severe macroeconomic slippages. The Member States concerned shall submit to the EC a corrective action plan identified imbalances. C. Introduction of a new framework for strengthening measures imposing penalties for non-compliance of the decisions of the European Council or EC so if fiscal surveillance and openness in the EDP or excessive imbalance procedure.

Source: processed by the author after NBR - Financial Stability Report 2012, www.bnro.ro, page 17

It should be noted that standards are not changing (criteria) of reference for the fiscal indicators stipulated in the Stability and Growth Pact, but the binding character of achieving these goals has become more pronounced. Specifically, new limits were set for the growth of public expenditure and financial penalties if a Member State does not fulfill its obligations. Also, the excessive deficit procedure can be triggered when public debt criterion is not reached, even if the budget deficit is less than 3 percent of the GDP.

In the same direction, strengthening fiscal surveillance under the Stability and Growth Pact, go with the Treaty on Stability, Coordination and Governance in Economic and Monetary Union, the fiscal compact. The macroeconomic imbalances procedure provided for in the new legislation requires that a first step realization of a scoreboard consisting of 10 indicators, which, according to promoters, allows an early identification of imbalances, both the short-term as well as the structural, longer-term.

Based on information from the dashboard, the Commission shall make a report on the alert mechanism and may recommend additional new analyzes if they consider it necessary. The usefulness of these tests is that through them they can proceed to trigger the procedure of macroeconomic imbalances.

Selection of indicators which were included in the dashboard was based on four principles (NBR, 2011, 2):

- (i) the ability and accuracy in measuring macroeconomic imbalances and competitiveness losses. There have been considered indicators for monitoring external balances, competitiveness and, respectively, the internal balances;
- (ii) their relevance of reporting, exactly still in their infancy, any imbalances and loss of competitiveness indicators opting for both indicators of stock and flow. For each of the indicators have been set alert thresholds, with warning limits which on the one hand are meant to avoid "false alarms" and on the other hand, to prevent delays in signing the tensions;
- (iii) the ability of indicators to communicate macroeconomic imbalances and competitiveness losses, a principle that explains why the number of indicators that make up the dashboard is limited to only 10, while allowing the use of simple and transparent methods of data processing;
- (iv) statistical quality of indicators, using generally Eurostat indicators.

IV. Structure of the dashboard

Indicators included in the dashboard are the following (Table 2.):

- CURRENT ACCOUNT BALANCE. This indicator was included in the dashboard due to the fact that there is a current account imbalance as a result of the existence of other imbalances in the economy. I cited instances where high levels of current account deficit in the years before the crisis were the result of rapid credit growth or the existence of imbalances in the internal market or the implementation of policies that limit domestic demand and investment. The indicator is calculated as a moving average for the past three years the share of the current account balance (CAB) to gross domestic product (GDP) by the relation:

$$\frac{\left(\frac{CAB}{GDP}\right)_t + \left(\frac{CAB}{GDP}\right)_{t-1} + \left(\frac{CAB}{GDP}\right)_{t-2}}{3} \times 100$$

The optimal range of variation of the indicator is between -4% and 6%.

- NET INTERNATIONAL INVESTMENT POSITION. Net international investment position is an opposable indicator in terms of stock, current account balance. A high negative net international investment position shows a prominent external debt of the economy and hence higher risks and vulnerabilities regarding external financing or refinancing debt on financial markets. Additionally, a negative net and high international investment position imposes high costs (debt service increased by interest paid on foreign debt) and thus contributes to the maintenance of high current account deficits. The indicator is calculated as a percentage of the current value of the net international investment position (NIIP) to gross domestic product (GDP) by the relation:

$$\frac{NIIP}{GDP_t} \times 100$$

The indicator is considered critical when they register values are less than -35%.

- CALCULATED ACTUAL REAL EXCHANGE RATE BY THE HARMONISED INDEX OF CONSUMER PRICES (HICP). This indicator is significant lasting changes in price competitiveness of a country with its main trading partners (key 35 EU partner countries). Note that, for reasons that depend on nominal and real convergence, the indicator in question is associated with different reference limits for countries within the euro area (where the price competitiveness of these countries is closer) and for the non-euro (in this case the limits of variation are wider because competitiveness is low compared to the euro area). The indicator is calculated as the relative change (compared to the value recorded three years ago) the real effective exchange rate calculated by the Harmonised Index of Consumer Prices (REER_HICP_35) computing model is:

$$\frac{(REER_HICP_35)_t - (REER_HICP_35)_{t-3}}{(REER_HICP_35)_{t-3}} \times 100$$

The optimal range of variation of the indicator is between $\pm 5\%$ for the Euro countries and $\pm 11\%$ for the non-euro countries.

- MARKET SHARE OF EXPORTS OF GOODS AND SERVICES OF A COUNTRY'S WORLDWIDE EXPORTS. The market share of exports of goods and services in world exports of a country also belongs to the category of indicators that evaluate the competitiveness of a country. For example, the decrease of the indicator signifies a reduction (loss) of competitiveness, with impact on the trade balance and current account. The indicator is calculated as the relative change in the market share held by exports of goods and services of a country (EBSX) in world exports (EBSM), compared to the level five years ago, by the relation:

$$\frac{\left(\frac{EBSX}{EBSM}\right)_t - \left(\frac{EBSX}{EBSM}\right)_{t-5}}{\left(\frac{EBSX}{EBSM}\right)_{t-5}} \times 100$$

A decrease in the index of more than 6% is considered to be critical.

- NOMINAL UNIT COST OF LABOR. Nominal unit cost of labor is another indicator by which the competitiveness of a country is appreciated. The indicator allows the assessment of the costs of labor, in particular, and also assessments related to labor productivity. As with the previous indicator, nominal unit cost of labor is allocated within the dashboard with referential values different between the euro area and non-euro, in order to coherently analyze the accommodation of input prices equalization process between the two state categories. Negatively valued are increases which exceed 9% for the Euro countries and respectively 12% for non-euro countries. The indicator is calculated as a relative change of nominal unit cost of labor (NUCL), compared to the level three years ago, by the relation:

$$\frac{(NUCL)_t - (NUCL)_{t-3}}{(NUCL)_{t-3}} \times 100$$

Table no 2. Indicators that construct the Scoreboard

INDICATORS MEASURING INTERNAL IMBALANCES						
INDICATOR	HOUSING PRICE INDEX	PRIVATE SECTOR DEBT, AS A PERCENTAGE OF GDP	UNEMPLOYMENT RATE	PRIVATE SECTOR DEBT, AS A PERCENTAGE OF GDP	PUBLIC SECTOR DEBT AS A PERCENTAGE OF GDP	TOTAL DEBT FINANCIAL SECTOR ECONOMY
SOURCE OF DATA	EUROSTAT	EUROSTAT (national accounts)	EUROSTAT	EUROSTAT (national accounts)	EUROSTAT	EUROSTAT (national accounts)
INDICATIVE THRESHOLDS FOR THE INDICATORS	+6%	+15%	+10%	160%	+60%	16,5%
INDICATORS THAT MEASURE EXTERNAL IMBALANCES AND COMPETITIVENESS						
INDICATOR	CURRENT ACCOUNT BALANCE RATIO TO GDP	NET INTERNATIONAL INVESTMENT POSITION RATIO TO GDP	CALCULATED ACTUAL REAL EXCHANGE RATE BY THE HARMONISED INDEX OF CONSUMER PRICES (HICP)	MARKET SHARE OF EXPORTS OF GOODS AND SERVICES A COUNTRY EXPORTS WORLDWIDE	NOMINAL UNIT LABOUR COST	
DATA SOURCE	EUROSTAT (balance of payments)	EUROSTAT (balance of payments)	General Directorate for Economic and Financial Affairs	EUROSTAT (balance of payments)	EUROSTAT (national accounts)	
INDICATIVE THRESHOLDS FOR THE INDICATORS	-4/+6%	-35%	+/-5% Eurozone +/-11% Non Euro zone	-6%	+9% Eurozone +12% Non Euro zone	

Source: European Commission - European Economy. Scoreboard for the surveillance of macroeconomic imbalances - Occasional Papers 92, February 2012, [ec.europa.eu / economy_finance / publications](http://ec.europa.eu/economy_finance/publications), page 23

- **HOUSING PRICE INDEX.** Many financial crises of the past 100 years were preceded by price hikes on national housing markets, and as we presently live in a global economy, they are quickly reflected in other countries. Similarly, the present global financial crisis still ongoing, had among others as main engine the tensions within the housing market. The high dynamic housing price index can predict a number of economic imbalances and at the same time can generate new ones. The indicator is calculated as the relative change in house prices index (HPI) deflated (DEFLATOR), compared to the level in the previous year, according to the model:

$$\frac{\left(\frac{HPI}{DEFLATOR}\right)_t - \left(\frac{HPI}{DEFLATOR}\right)_{t-1}}{\left(\frac{HPI}{DEFLATOR}\right)_{t-1}} \times 100$$

Maximum acceptable limit of annual increases in the price of housing is of 6%.

- **PRIVATE SECTOR DEBT, AS A PERCENTAGE OF GDP.** Private sector debt has been a subject less analyzed from the perspective of a country's macroeconomic imbalances, but also its vulnerability. However the current crisis, its extension, its transformation from a private financial crisis into one of sovereign debt (due to the involvement of states into private debt refinancing) requires continuous monitoring of the level of private debt. This is because excessive volumes of indebtedness increase the risk of financial instability and economic growth. Although there are no reference values for private debt levels, its high levels make the private sector fragile, leading to higher financial costs of firms, lead to the maintenance of high interest rates in the financial markets and are slowing investments. The indicator is calculated as the share of private sector debt (SPSD) in the gross domestic product (GDP) by the relation:

$$\frac{SPSD_t}{GDP_t} \times 100$$

Dashboard maximum acceptable value is of 160% of the share of private sector debt to GDP.

- **FLOW OF CREDIT TO THE PRIVATE SECTOR AS A PERCENTAGE OF GDP.** Private sector credit flow is an auxiliary indicator for analysis of private debt, a large part of the private debt originating in the banking sector. Literature has shown empirically that large fluctuations of lending can be associated with a high incidence of crises, considering that the rapid expansion of credit is one of the best predictors of financial crises and banking, both in emerging economies and in the advanced ones. It also argues that the growth of bank credit to the private agents is a good indicator to measure the vulnerability of the banking system, the rapid expansion of bank loans is associated with a decline in lending standards (European Commission, February 2012, 3). The indicator is calculated by reporting the flow of new loans and securities as bonds (FNLSB) received, respectively, issued by the private sector's gross domestic product (GDP). Increases of up to 15% are considered acceptable. The calculation of the indicator is:

$$\frac{FNLSB_t}{GDP_t} \times 100$$

- **PUBLIC SECTOR DEBT AS A PERCENTAGE OF GDP.** From a technical point of view the indicator of public sector debt allows the assessment of unsustainable position of the public finances of a state. It should be noted that the inclusion of this indicator in the dashboard does not cover special analysis of public sector debt, but only a general outline on borrowing. This is because the vulnerabilities and risks associated with public sector borrowing are monitored by the Stability and Growth Pact (NBR, 2011, 4). The indicator is

calculated as the ratio of public sector debt (BPSD) to gross domestic product (GDP), the calculation model:

$$\frac{BSPD_t}{GDP_t} \times 100$$

The size of the indicator remains at recognized and accepted EU standard of maximum 60%.

- UNEMPLOYMENT RATE. Unemployment indicates labor market imbalances and inclusion in the dashboard indicator is justified by the fact that large values, for a long period of time, indicate that resource allocation in the economy is poor and there are problems of adjustment of the economy. The indicator is calculated as a moving average of the unemployment rate (UR) recorded in the past three years, the relationship of calculation is:

$$\frac{(UR)_t + (UR)_{t-1} + (UR)_{t-2}}{3} \times 100$$

Acceptable values are up to 10%.

Dashboard design was modified in 2012 by introducing the eleventh indicator to consider the financial sector in general and, in particular the banking sector. This new eleventh dashboard indicator is included in the TOTAL DEBT OF THE FINANCIAL SECTOR OF THE ECONOMY. The indicator is calculated as the relative change to the previous year obligations / liabilities (unconsolidated) that the financial sector has considering as critical the values of the indicator exceeding 16.5%. Motivation of the dashboard modification through the introduction of the eleventh indicator is call the Council and the European Parliament to take better account of the financial sector and last but not least, the need to closely monitor the financial sector, a sector where the crisis began.

V. Analysis of data from the dashboard

The first annual report of the European Commission's warning mechanism was published in February 2012 and took into account the statistical data of up to 2010 (see 2010 data in Table 3). Identified 12 countries whose macroeconomic situation required detailed analysis (Belgium, Bulgaria, Cyprus, Denmark, Finland, France, Italy, United Kingdom, Slovenia, Spain, Sweden and Hungary). It should be noted that some Member States, such as Greece, Ireland, Portugal and Romania have not been evaluated in the first report, as they were under the protection and funding monitoring programs run by the EU and IMF, enjoying some economic surveillance.

The second annual report of the European Commission's warning mechanism, released in November 2012, believed it was necessary to analyze in detail further developments on the accumulation of imbalances, but also risks, especially in 14 of Member States: Belgium, Bulgaria, Denmark, Spain, France, Italy, Cyprus, Hungary, Malta, the Netherlands, Slovenia, Finland, Sweden and the UK. The 14 Member States, the Commission believes have multiple challenges and many potential risks, including the effects of contagion. Also, Greece, Ireland, Portugal and Romania, countries that are currently implementing a reform program negotiated with the Commission are supported by external financial assistance (as in enhanced economic surveillance) and were not considered in the report.

Note that the number of states with increased risks of 12 to the first report, 14 to the second, and if we add the four states that are supported by external financial assistance programs shows that more than half of EU members register vulnerabilities.

The first report, in February 2012 (European Commission, February 2012, 5) and the second report, dated November 2012 (European Commission, November 2012, 6) and

statistical data for EU Member States in 2010 and 2011, indicates that in the post-crisis there has been a pronounced adjustment of external imbalances, but a number of countries continue to record higher values than indicative levels in the dashboard. In dynamics, there is a certain improvement of the EU member states, seven states have registered a decline in critical indicators and only two growths (Hungary and the Netherlands) of those. Number of states with the most alerts (maximum 5 or 6 indicators of values below optimum) is six: Ireland, Greece, Portugal, Spain, Cyprus and Slovakia.

Specifically, it is noted a high level of net external liabilities, which in turn reflects the persistent current account deficits. Declining competitiveness of EU countries, illustrated by large wage dynamics restrictions of export market shares and appreciation trend of the real effective exchange rates in the period before the crisis began to be stopped, but there are still many EU countries that still need major corrections. Regarding internal imbalances, financial and economic crisis has led notable adjustment processes such as credit downturn, major correction in real estate prices, although in 2010, countries such as Finland and Sweden had real annual changes in house prices over the reference value.

It is also noted that indebtedness of both the private sector and the public is one of the weaknesses of the EU Member States (17, respectively 14 states more or less beyond the optimal values of the two indicators). Negative adjustments previously recorded were accompanied by increases in unemployment, labor reallocation across sectors being done ponderously in most Member States.

Analysis of the dashboard, in Romania's case reveals vulnerabilities only at external imbalances, values exceeding limits set out in the current account deficit and at the net investment position.

Table no 3. Scoreboard for the years 2010-2011

Country / (Number indicators below standard)	Year	Current account balance	Net international investment position	Real effective exchange rate	Market share of exports of goods and services	Nominal unit cost of labor	Housing price index	Private sector credit flow	Private sector debt	Public sector debt	Unemployment rate	Financial sector debt
	<i>Limits</i>	-4/+6%	-35%	±5% & ±11%	-6%	+9% & +12%	+6%	15%	160%	60%	10%	16.5%
Austria (3/3)	2010	3.5	-9.8	-1.3	-14.8	8.9	-1.5	6.4	166	72	4.3	
	2011	2.2	-2.3	-1.0	-12.7	5.9	-8.0	4.1	161	72	4.4	-0.3
Belgium (3/3)	2010	-0.6	77.8	1.3	-15.4	8.5	0.4	13.1	233	96	7.7	
	2011	-0.3	65.7	-0.5	-10.2	6.2	-0.1	11.6	236	98	7.8	4.7
Bulgaria (4/2)	2010	-11.1	-97.7	10.4	15.8	27.8	-11.1	-0.2	169	16	7.5	
	2011	-3.4	-85.6	3.1	17.2	20.3	-9.0	-6.7	146	16	9.4	5.6
Cyprus (6/6)	2010	-12.1	-43.4	0.8	-19.4	7.2	-6.6	30.5	289	62	5.1	
	2011	-8.4	-71.3	-0.9	-16.4	8.8	-8.5	16.1	288	71	6.6	-0.2
Czech Republic (2/1)	2010	-2.5	-49.0	12.7	12.3	5.1	-3.4	1.7	77	38	6.1	
	2011	-3.0	-49.3	0.3	8.4	3.3	0.0	2.5	78	41	6.9	3.8
Denmark (2/2)	2010	3.9	10.3	0.9	-15.3	11.0	0.5	5.8	244	43	5.6	
	2011	5.0	24.5	-1.7	-16.9	4.7	-4.9	-2.2	238	47	7.0	4.7
Estonia (3/3)	2010	-0.8	-72.8	5.9	-0.9	9.3	-2.1	-8.6	176	7	12.0	
	2011	2.8	-57.8	0.8	11.1	-6.2	3.3	6.8	133	6	14.4	-4.4
Finland (4/3)	2010	2.1	9.9	0.3	-18.7	12.3	6.8	6.8	178	48	7.7	
	2011	0.6	13.1	-1.3	-22.9	9.1	-0.3	4.6	179	49	8.1	30.8
France (3/3)	2010	-1.7	-10.0	-1.4	-19.4	7.2	5.1	2.4	160	82	9.0	
	2011	-1.6	-15.9	-3.2	-11.2	6.0	3.8	4.0	160	86	9.6	7.3
Germany (2/2)	2010	5.9	38.4	-2.9	-8.3	6.6	-1.0	3.1	128	83	7.5	
	2011	5.9	32.6	-3.9	-8.4	5.9	1.4	4.8	128	81	6.9	2.1
Greece (6/5)	2010	-12.1	-92.5	3.9	-20.0	12.8	-6.8	-0.7	124	145	9.9	
	2011	-10.4	-86.1	3.1	-18.7	4.1	-5.1	-5.5	125	171	13.2	-3.4
Ireland (6/6)	2010	-2.7	-90.9	-5.0	-12.8	-2.3	-10.5	-4.5	341	93	10.6	
	2011	0.0	-96.0	-9.1	-12.2	-12.8	-15.2	4.0	310	106	13.3	-0.6
Italy (2/2)	2010	-2.8	-23.9	-1.0	-19.0	7.8	-1.4	3.6	126	118	7.6	
	2011	-2.9	-20.6	-2.1	-18.4	4.4	-2.0	2.6	129	121	8.2	3.8
Lithuania (2/2)	2010	-2.3	-55.9	9.1	13.9	0.8	-8.7	-5.3	81	38	12.5	
	2011	0.0	-52.6	3.6	25.2	-8.4	2.4	-0.8	70	39	15.6	8.9
Luxembourg (3/3)	2010	6.4	96.5	1.9	3.2	17.3	3.0	-41.8	254	19	4.9	
	2011	7.5	107.8	0.8	-10.1	12.5	1.5	2.5	326	18	4.8	11.3

Country / (Number indicators below standard)	Year	Current account balance	Net international investment position	Real effective exchange rate	Market share of exports of goods and services	Nominal unit cost of labor	Housing price index	Private sector credit flow	Private sector debt	Public sector debt	Unemployment rate	Financial sector debt
	<i>Limits</i>	-4/+6%	-35%	±5% & ±11%	-6%	+9% & +12%	+6%	15%	160%	60%	10%	16.5%
Latvia (2/2)	2010	-0.5	-80.2	8.5	14.0	-0.1	-3.9	-8.8	141	45	14.3	
	2011	3.1	-73.3	-0.6	23.6	-15.0	4.9	-2.5	125	42	18.1	-4.5
Malta (3/3)	2010	-5.4	9.2	-0.6	6.9	7.7	-1.6	6.9	212	69	6.6	
	2011	-4.3	5.7	-3.0	11.7	5.8	-2.3	2.2	210	71	6.8	1.4
United Kingdom(4/3)	2010	-2.1	-23.8	-19.7	-24.3	11.3	3.4	3.3	212	80	7.0	
	2011	-2.2	-17.3	-7.1	-24.2	8.1	-5.4	1.0	205	85	7.8	8.5
Netherlands (3/4)	2010	5.0	28.0	-1.0	-8.1	7.4	-3.0	-0.7	223	63	3.8	
	2011	7.5	35.5	-1.6	-8.2	5.8	-4.0	0.7	225	66	4.2	7.2
Poland (3/3)	2010	-5.0	-64.0	-0.5	20.1	12.3	-6.1	3.8	74	55	8.3	
	2011	-4.6	-63.5	-10.9	12.8	4.3	-5.7	7.1	80	56	9.2	4.4
Portugal (6/6)	2010	-11.2	-107.5	-2.4	-8.6	5.1	0.1	3.3	249	93	10.4	
	2011	-9.1	-105.0	-1.9	-9.5	0.9	-3.6	-3.2	249	108	11.9	-0.7
Romania (3/3)	2010	-6.6	-64.2	-10.4	21.4	22.1	-12.1	1.7	78	31	6.6	
	2011	-4.3	-62.5	-2.4	22.8	12.9	-18.9	1.8	72	33	7.2	4.3
Sweden (4/3)	2010	7.5	-6.7	-2.5	-11.1	6.0	6.3	2.6	237	40	7.6	
	2011	6.6	-8.3	3.9	-11.6	1.2	1.0	6.3	232	38	8.1	3.6
Slovenia (2/2)	2010	-3.0	-35.7	2.3	-5.9	15.7	0.7	1.8	129	39	5.9	
	2011	-0.4	-41.2	-0.3	-6.1	8.3	1.0	1.9	128	47	7.1	-1.3
Slovakia (5/2)	2010	-4.1	-66.2	12.1	32.6	10.1	-4.9	3.3	69	41	12.0	
	2011	-2.1	-64.4	4.3	20.9	4.4	-5.6	3.3	76	43	13.4	1.2
Spain (6/6)	2010	-6.5	-89.5	0.6	-11.6	3.3	-3.8	1.4	227	61	16.5	
	2011	-4.3	-91.7	-1.3	-7.6	-2.1	-10.0	-4.1	218	69	19.9	3.7
Hungary (2/4)	2010	-2.1	-112.5	-0.5	1.4	3.9	-6.7	-18.7	155	81	9.7	
	2011	0.6	-105.9	-3.3	-2.8	3.7	-4.1	6.4	167	81	10.7	-2.6

Source: European Commission - Report from the Commission - Alert Mechanism Report - 2013 - Report Prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances, Brussels, 28/11/2012, www.europa.eu, page 24, and Source: European Commission - Report from the Commission - Alert Mechanism Report 2012 - Report Prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances, Brussels, 14.2.2012, www.europa.eu, page 4

VI. Conclusions

In conclusion, the scoreboard is and should remain a simple and clear instrument, with the role of filter which helps monitoring the member states. With its help, the Commission can focus on monitoring states within the **macroeconomic imbalances procedure**. Though it is a late attempt to monitor imbalances, the results of the dashboard shows that the indicators included in it have a significant predictive role, countries with vulnerabilities being indicated rapidly and imbalances appearing on several sides of the internal economic mechanism. At the same time, assessing imbalances - or more specifically, the assessment of a Member State if the situation justifies a more detailed examination in a review in depth – do not result from a mechanical application of the dashboard indicators and associated thresholds. Such an assessment by the Commission is the result of an economic analysis of the instrument panel, filled with information and additional indicators taking into account the specific circumstances of each country and institution.

Bibliography:

1. NBR, *Financial Stability Report*, 2012, pp. 17, www.bnro.ro [consulted February 3, 2012]
2. NBR, *Annual Report 2011*, page 156, www.bnro.ro [consulted February 3, 2012]
3. European Commission, *European Economy. Scoreboard for the surveillance of macroeconomic imbalances - Occasional Papers 92*, February 2012, page 19, [ec.europa.eu / economy_finance / publications](http://ec.europa.eu/economy_finance/publications) [consulted February 3, 2012]
4. NBR, *Convergence of the Romanian economy and the new framework for economic governance in the EU. Annual Report 2011*, page 157, www.bnro.ro [consulted February 3, 2012]
5. European Commission, *Report From The Commission - Alert Mechanism Report - 2012 - Report prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances*, Brussels, 14.02.2012, page 6, www.europa.eu [consulted February 3, 2012]
6. European Commission, *Report From The Commission - Alert Mechanism Report - 2013 - Report prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances*, Brussels, 28.11.2012, page 20, www.europa.eu [consulted February 3, 2012]

TABLOU DE BORD ȘI POSIBILITATEA IDENTIFICĂRII ÎNTR-O FAZĂ INCIPIENTĂ A DEZECHILIBRELOR ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Marius, Gust¹, Alina, Voiculeț²

Rezumat: La sfârșitul anului 2011, în Uniunea Europeană (Consiliul UE și Parlamentul European) au fost adoptate o serie de noi reglementări privind guvernarea economică, desăvârșind procesul început în anul 2010 de întărire a cadrului de monitorizare și de prevenire a dezechilibrelor macroeconomice, fiscale și a decalajelor de competitivitate între țările membre UE. În aceeași direcție, a întăririi supravegherii fiscale prevăzute de Pactul de stabilitate și creștere, merge și Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul Uniunii Economice și Monetare, prin Compactul fiscal. Astfel, procedura privind dezechilibrele macroeconomice prevăzută în noua legislație impune ca o primă măsură realizarea unui tablou de bord format din 10 indicatori, care, în opinia inițiatorilor, dau posibilitatea identificării într-o fază incipientă a dezechilibrelor, atât a celor pe termen scurt, cât și a celor structurale, pe termen mai lung. Rapoartele Comisiei Europene și datele statistice pentru state membre UE din 2010 și 2011, indică faptul că în perioada ulterioară declanșării crizei a avut loc o ajustare pronunțată a dezechilibrelor externe, însă o serie de țări membre continuă să înregistreze valori superioare nivelurilor indicative din tabloul de bord.

Cuvinte cheie: Uniunea Europeană, tablou de bord, dezechilibre

Clasificarea JEL: E02, E60, O52

I. Introducere

Tensiunile financiare internaționale, generate de criza economică și financiară începută în 2007, au avut o tendință de ușoară aplatizare în cursul anului 2012, în raport cu anul anterior, iar în ultimele luni ale lui 2012 piețele financiare par a fi mult mai calme. Din păcate, dezechilibrele și cauzele crizei financiare și a tensiunilor care au însoțit-o nu au fost eliminate. Prin urmare, este destul de dificil de estimat dacă ne aflăm la capătul crizei financiare sau este o liniște dinaintea unei noi furtuni.

Aplatizarea tensiunilor de care vorbeam este consecința măsurilor adoptate de țările afectate, de ajustare a politicilor macroeconomice pentru asanarea efectelor crizei, de eliminare a dezechilibrelor interne. Totodată, cadrul de reglementare a fost atins și la nivelul organizațiilor și structurilor supranaționale, un bun exemplu în acest sens fiind Uniunea Europeană. În acest din urmă caz, măsurile adoptate au o triplă valență, (1) cresc gradul de convergență la nivelul acestei suprastructuri, (2) corectează anumite imperfecțiuni insuficient detectate sau luate în considerare de-a lungul perioadei în care a avut loc integrarea și, nu în ultimul rând, (3) elimină din dezechilibrele apărute în timp.

În același timp, efectele crizei financiare și economice, respectiv criza datoriei suverane, a făcut necesară o regândire a cadrului de coordonare a politicilor economice ale statelor membre Uniunii Europene.

Astfel, la sfârșitul anului 2011, în Uniunea Europeană - Consiliul UE și Parlamentul European - au fost adoptate o serie de noi reglementări (formate din cinci regulamente și o directivă) privind guvernarea economică, desăvârșind procesul început în anul 2010 de întărire a cadrului de monitorizare și de prevenire a dezechilibrelor macroeconomice, fiscale și a decalajelor de competitivitate între țările membre UE.

Acesta cuprinde prevederi referitoare la întărirea regulilor de disciplină fi scală prevăzute în Pactul de stabilitate și creștere, dar și crearea unor mecanisme de prevenire și corecție a unor dezechilibre macroeconomice majore.

¹ Prof. univ. dr., Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, mariusgust@yahoo.com

² Lect. univ. dr., Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, alinav06@yahoo.com

II. Metoda de cercetare

Metodele de cercetare utilizate sunt: clasificarea, sinteza, analiza comparativă statică și dinamică, metodele inducției și deducției, reprezentarea grafică a evenimentelor și fenomenelor investigate. Parțial au fost utilizate și o serie de instrumente matematice și statistice, fiind însoțite de analize analitice deductive.

Totuși, lucrarea are un caracter calitativ, aceasta propunându-și mai degrabă o prezentare a instrumentului și nu o validarea a rezultatelor acestuia sau eventuala critică a tabloului de bord. Datele statistice utilizate au caracter oficial, fiind preluate din documente ale Uniunii Europene (cu suport în bazele Eurostat) și ale Băncii Naționale a României.

III. Locul tabloului de bord în noul cadru de supraveghere fiscală și macroeconomică al U.E.

Noul cadru (BNR, 2012, 1) este axat pe supravegherea fiscală și cea macroeconomică și vizează consolidarea Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC). Acesta este detaliat la nivel de acte normative și componente în tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1. Noul cadru privind guvernanța economică în UE

Acte normative:	Componente:
1. Regulamentul (UE) nr. 1173/2011 privind aplicarea eficientă a supravegherii bugetare în zona euro	A. Întărirea cadrului existent de monitorizare și corectare a derapajelor fiscale: – componenta preventivă a PSC: statele membre trebuie să asigure îndeplinirea obiectivelor bugetare pe termen mediu în vederea asigurării sustenabilității finanțelor publice; în acest sens se are în vedere inclusiv stabilirea unui plafon maxim de creștere anuală a cheltuielilor publice; – componenta corectivă a PSC: demararea procedurii de deficit excesiv poate rezulta atât din depășirea limitei privind deficitul bugetar, cât și a celei referitoare la datoria publică; – cerințe minime ale cadrelor bugetare: țările membre trebuie să asigure îndeplinirea unor standarde minime privind cadrul fiscal.
2. Regulamentul (UE) nr. 1174/2011 privind măsurile de executare pentru corectarea dezechilibrelor macroeconomice excesive din zona euro	B. Introducerea procedurii privind dezechilibrele macroeconomice care are ca scop monitorizarea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice: – un sistem de monitorizare și avertizare timpurie (un set de indicatori stabiliți astfel încât să semnaleze posibilele derapaje macroeconomice). Comisia Europeană (CE) analizează setul de indicatori și redactează Raportul privind mecanismul de alertă pe baza analizei acestora. CE poate decide aprofundarea analizei pentru anumite zone de risc și poate propune măsuri statelor membre în cauză; – componenta preventivă constă în rolul CE de a putea decide emiterea de recomandări în fazele incipiente ale formării dezechilibrelor; – componenta corectivă constă în procedura privind dezechilibrele excesive care poate fi deschisă pentru statele membre pentru care sunt constatate derapaje macroeconomice grave. Statele membre în cauză trebuie să înainteze CE un plan cu măsuri de corectare a dezechilibrelor identificate.
3. Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice	C. Introducerea unui sistem de întărire a noului cadru de măsuri prin aplicarea de penalități în caz de nerespectare a deciziilor Consiliului European sau CE atât în cazul monitorizării fiscale, cât și în cel al deschiderii procedurii de deficit excesiv sau a procedurii de dezechilibre excesive.
4. Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice	
5. Regulamentul (UE) nr. 1177/2011 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1467/97 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii deficitului excesiv	
6. Directiva 2011/85/UE privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre	

Sursă: prelucrat de autor după BNR – Raport asupra stabilității financiare, 2012, www.bnr.ro, pag. 17

Trebuie precizat că nu se schimbă standardele (criteriile) de referință privind indicatorii fiscali stipulate în Pactul de stabilitate și creștere, dar caracterul obligatoriu al atingerii acestor obiective a devenit mult mai pronunțat. Concret, au fost stabilite noi limite pentru ritmul de creștere a cheltuielilor publice și penalizări financiare în cazul în care un stat membru nu își respectă obligațiile. De asemenea, procedura de deficit excesiv poate fi declanșată și atunci când nu se atinge criteriul datoriei publice, chiar dacă deficitul bugetar este mai mic de 3 la sută din PIB.

În aceeași direcție, a întăririi supravegherii fiscale prevăzute de Pactul de stabilitate și creștere, merge și Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanța în cadrul Uniunii Economice și Monetare, prin Compactul fiscal. Astfel, procedura privind dezechilibrele macroeconomice prevăzută în noua legislație impune ca o primă măsură realizarea unui tablou de bord, format din 10 indicatori, care, în opinia inițiatorilor, dau posibilitatea identificării într-o fază incipientă a dezechilibrelor, atât a celor pe termen scurt, cât și a celor structurale, pe termen mai lung.

Pe baza informațiilor din tabloul de bord, Comisia Europeană întocmește un raport privind mecanismul de alertă și poate recomanda, suplimentar, noi analize dacă consideră că se impune. Utilitatea acestor analize este aceea că pe baza lor se poate trece la declanșarea procedurii dezechilibrelor macroeconomice.

Selecția indicatorilor care au fost incluși în tabloul de bord s-a bazat pe patru principii (BNR, 2011, 2):

- (i) capacitatea și acuratețea în măsurarea dezechilibrelor macroeconomice și a pierderilor de competitivitate. S-au avut în vedere indicatori de monitorizare a echilibrelor externe, a competitivității și, respectiv, a echilibrelor interne;
- (ii) relevanța acestora de a semnaliza, cu exactitate încă dintr-o fază incipientă, eventuale dezechilibre și pierderi de competitivitate, optându-se pentru indicatori, atât de stoc, cât și de flux. Pentru fiecare dintre indicatori au fost stabilite praguri de alertă, având limite de atenționare care pe de-o parte să evite „alarmele false”, iar pe de altă parte să prevină semnarea cu întârziere a tensiunilor;
- (iii) capacitatea indicatorilor de a comunica dezechilibrele macroeconomice și a pierderile de competitivitate, principiu care explică de ce numărul indicatorilor ce formează tabloul de bord este limitat la numai 10 și, totodată, care să permită folosirea unor metode simple și transparente de prelucrare a datelor;
- (iv) calitatea statistică a indicatorilor, folosindu-se, în general, indicatori furnizați de Eurostat.

IV. Structura tabloului de bord

Indicatorii incluși în tabloul de bord sunt următorii (Tabelul nr. 2):

- **SOLDUL CONTULUI CURENT.** Acest indicator a fost inclus în tabloul de bord ca urmare a faptului că existența unui dezechilibru al contului curent este un efect al existenței și a altor dezechilibre în economie. Sunt citate cazuri în care niveluri ridicate ale deficitului de cont curent în anii de dinaintea crizei erau urmarea unor creșteri rapide a creditului sau existența unor dezechilibre la nivelul pieței interne ori aplicarea unor politici care limitează cererea internă și investițiile. Indicatorul se calculează ca o medie mobilă pentru ultimii trei ani a ponderii soldului contului curent (SCC) în produsul intern brut (PIB), după relația:

$$\frac{\left(\frac{SCC}{PIB}\right)_t + \left(\frac{SCC}{PIB}\right)_{t-1} + \left(\frac{SCC}{PIB}\right)_{t-2}}{3} \times 100$$

Intervalul optim de variație al indicatorului este cuprins între -4% și 6%.

- **POZIȚIA INVESTIȚIONALĂ INTERNAȚIONALĂ NETĂ.** Poziția investițională internațională netă este un indicator opozabil, în termeni de stoc, soldului contului curent.

O valoare negativă înaltă a poziției investiționale internaționale nete indică o îndatorare externă accentuată a economiei și de aici riscuri și vulnerabilități ridicate în ceea ce privește finanțarea externă sau refinanțarea datoriei pe piețele financiare externe. Suplimentar, o poziție investițională internațională netă negativă și ridicată, impune costuri mari (creșterea serviciului datoriei, prin dobânzile plătite la datoria externă) și, astfel, contribuie la menținerea unor deficite înalte de cont curent. Indicatorul se calculează ca pondere a valorii curente a poziției investiționale internaționale nete (PIIN) în produsul intern brut (PIB), după relația:

$$\frac{PIIN_t}{PIB_t} \times 100$$

Indicatorul este considerat critic atunci când valorile pe care le înregistrează sunt mai mici de -35%.

- CURSUL DE SCHIMB REAL EFECTIV CALCULAT PE BAZA INDICELUI ARMONIZAT AL PREȚURILOR DE CONSUM (IAPC). Acest indicator este semnificativ pentru schimbările de durată ale competitivității prin preț a unei țări față de principalii parteneri comerciali (principalele 35 de țări partenere ale UE). Trebuie menționat că, din motive ce țin de procesul de convergență nominală și reală, indicatorul în discuție are asociate limite de referință diferite pentru țările din zona euro (unde competitivitatea prin preț dintre aceste țări este mai apropiată) și pentru cele non-euro (în acest caz limitele de variație fiind mai ample, deoarece competitivitatea este mai scăzută în raport cu țările din zona euro). Indicatorul se calculează ca modificare relativă (față de valoarea înregistrată în urmă cu trei ani) a cursului de schimb real efectiv calculat pe baza indicelui armonizat al prețurilor de consum ($CSRE_IAPC_35$), modelul de calcul fiind:

$$\frac{(CSRE_IAPC_35)_t - (CSRE_IAPC_35)_{t-3}}{(CSRE_IAPC_35)_{t-3}} \times 100$$

Intervalul optim de variație al indicatorului este cuprins între $\pm 5\%$, pentru țările euro și $\pm 11\%$ pentru țările non-euro.

- COTA DE PIAȚĂ DEȚINUTĂ DE EXPORTURILE DE BUNURI ȘI SERVICII ALE UNEI ȚĂRI ÎN EXPORTURILE MONDIALE. Cota de piață deținută de exporturile de bunuri și servicii ale unei țări în exporturile mondiale face parte tot din categoria indicatorilor prin care se evaluează competitivitatea unei țări. De exemplu, scăderea indicatorului semnifică o reducere (pierdere) de competitivitate, cu urmări asupra soldului balanței comerciale și a contului curent. Indicatorul se calculează ca modificare relativă a cotei de piață deținută de exporturile de bunuri și servicii ale unei țări (EBSX) în exporturile mondiale (EBSM), față de nivelul înregistrat în urmă cu cinci ani, după relația:

$$\frac{\left(\frac{EBSX}{EBSM}\right)_t - \left(\frac{EBSX}{EBSM}\right)_{t-5}}{\left(\frac{EBSX}{EBSM}\right)_{t-5}} \times 100$$

O scădere a indicatorului, mai mare de 6% este considerată a fi critică.

Tabelul nr. 2. Indicatorii care compun Tabloul de bord

INDICATORI CARE MĂSOARĂ DEZECHILIBRELE INTERNE						
INDICATOR	INDICELE PREȚURILOR LOCUINȚELOR	DATORIA SECTORULUI PRIVAT, CA PROCENT IN PIB	RATA ȘOMAJULUI.	DATORIA SECTORULUI PRIVAT, CA PROCENT IN PIB	DATORIA SECTORULUI PUBLIC, CA PROCENT IN PIB	DATORIA TOTALĂ A SECTORULUI FINANCIAR AL ECONOMIEI
SURSA DATELOR	EUROSTAT	EUROSTAT (conturile naționale)	EUROSTAT	EUROSTAT (conturile naționale)	EUROSTAT	EUROSTAT (conturile naționale)
PRAGURI INDICATIVE ALE INDICATORILOR	+6%	+15%	+10%	160%	+60%	16,5%
INDICATORI CARE MĂSOARĂ DEZECHILIBRELE EXTERNE ȘI COMPETITIVITATEA						
INDICATOR	PONDEREA ÎN PIB A SOLDULUI CONTULUI CURENT	PONDEREA ÎN PIB A POZIȚIEI INVESTIȚIONALE INTERNAȚIONALE NETE	CURSUL DE SCHIMB REAL EFECTIV CALCULAT PE BAZA INDICELUI ARMONIZAT AL PREȚURILOR DE CONSUM (IAPC)	COTA DE PIAȚĂ DEȚINUTĂ DE EXPORTURILE DE BUNURI ȘI SERVICII ALE UNEI ȚĂRI ÎN EXPORTURILE MONDIALE	COSTUL UNITAR NOMINAL CU FORȚA DE MUNCĂ	
SURSA DATELOR	EUROSTAT (balanța de plăți)	EUROSTAT (balanța de plăți)	Directoratul general pentru afaceri economice si financiare	EUROSTAT (balanța de plăți)	EUROSTAT (conturile naționale)	
PRAGURI INDICATIVE ALE INDICATORILOR	-4/+6%	-35%	+/-5% Zona Euro +/-11% Zona non Euro	-6%	+9% Zona Euro +12% Zona non Euro	

Sursă: European Commission – European Economy. Scoreboard for the surveillance of macroeconomic imbalances - Occasional Papers 92, february 2012, ec.europa.eu/economy_finance/publications, pag. 23

- **COSTUL UNITAR NOMINAL CU FORȚA DE MUNCĂ.** Costul unitar nominal cu forța de muncă este un alt indicator din zona prin care se apreciază competitivitatea unei țări. Indicatorul permite aprecieri asupra costurilor legate de forța de muncă, în special, dar și aprecieri legate de productivitatea muncii. Ca și indicatorul precedent, costul unitar nominal cu forța de muncă are alocate în tabloul de bord valori referențiale diferite între zona euro și cea non-euro, pentru a putea analiza coerent acomodarea procesului de egalizare a prețurilor factorilor de producție între cele două categorii de state. Sunt apreciate negativ creșterile care depășesc 9% pentru țările euro și, respectiv, 12% pentru țările non-euro. Indicatorul se calculează ca modificare relativă a costului unitar nominal cu forța de muncă (CUNFM), față de nivelul înregistrat în urmă cu trei ani, după relația:

$$\frac{(CUNFM)_t - (CUNFM)_{t-3}}{(CUNFM)_{t-3}} \times 100$$

- **INDICELE PREȚURILOR LOCUINȚELOR.** Multe din crizele financiare din ultimii 100 de ani au fost precedate de explozii ale prețurilor pe piețele imobiliare naționale, iar cum în prezent trăim într-o economie globală, acestea se repercutează rapid și în alte țări. La fel, prezenta criză financiară globală, încă în desfășurare, a avut printre altele ca motor principal tensiunile acumulate pe piața imobiliară. Astfel, dinamici mari ale indicelui prețurilor locuințelor pot prevesti o serie de dezechilibre economice și în același timp pot genera altele noi. Indicatorul se calculează ca modificare relativă a indicele prețurilor locuințelor (IPL) deflatat (DEFLATOR), față de nivelul înregistrat în anul anterior, după modelul:

$$\frac{\left(\frac{IPL}{DEFLATOR}\right)_t - \left(\frac{IPL}{DEFLATOR}\right)_{t-1}}{\left(\frac{IPL}{DEFLATOR}\right)_{t-1}} \times 100$$

Limita maximă acceptabilă pentru creșterile anuale de preț ale locuințelor este de 6%.

- **DATORIA SECTORULUI PRIVAT, CA PROCENT ÎN PIB.** Datoria sectorului privat a fost un subiect mai puțin analizat din perspectiva dezechilibrelor macroeconomice ale unei țări, dar și ca vulnerabilitate a acesteia. Totuși actuala criză, prelungirea ei, transformarea ei dintr-o criză financiară privată într-una a datoriilor suverane (datorită implicării statelor în refinanțarea unor datorii private), impune monitorizarea permanentă a nivelului datoriei private. Aceasta pentru că volume excesive ale îndatorării cresc riscurile instabilității financiare și a creșterii economice. Deși nu există valori de referință pentru nivelurile datoriei private, niveluri mari ale acestuia fragilizează sectorul privat, conduc la creșteri ale costurilor financiare ale firmelor, conduc la menținerea unor rate ridicate ale dobânzii pe piețele financiare și încetinesc investițiile. Indicatorul se calculează ca pondere a datoriei sectorului privat (DSPR) în produsul intern brut (PIB), după relația:

$$\frac{DSPR_t}{PIB_t} \times 100$$

Tabloul de bord consideră acceptabilă o valoare de maxim 160% a ponderii datoriei sectorului privat în PIB.

- **FLUXUL CREDITELOR ACORDATE SECTORULUI PRIVAT, CA PROCENT ÎN PIB.** Fluxul creditelor acordate sectorului privat este un indicator auxiliar pentru analiza datoriei private, o bună parte din datoria privată având originea în sectorul bancar. Literatura de specialitate, a dovedit empiric că fluctuațiile ample ale activității de creditare pot fi asociate cu o incidență mare a crizelor, considerându-se că extinderea rapidă a creditului este unul dintre cei mai buni predictorii de crize financiare sau bancare, atât în economiile emergente, cât și în cele avansate. De asemenea, se susține că o creștere a

creditului acordat de bănci agenților privați este un bun indicator pentru măsurarea vulnerabilității sistemului bancar, expansiunea rapidă a împrumuturilor bancare fiind asociată cu o scădere a standardelor de creditare (Comisia Europeană, februarie 2012, 3). Indicatorul se calculează raportând fluxul noilor credite și titluri sub formă de obligațiuni (FCASP) primite, respectiv, emise de către sectorul privat al economiei la produsul intern brut (PIB). Creșterile de până la 15% sunt considerate ca acceptabile. Relația de calcul a indicatorului este:

$$\frac{FCASP_t}{PIB_t} \times 100$$

- DATORIA SECTORULUI PUBLIC, CA PROCENT ÎN PIB. Din punct de vedere tehnic indicatorul datoria sectorului public permite aprecierea poziției nesustenabile a finanțelor publice ale unui stat. Trebuie menționat că includerea acestui indicator în tabloul de bord nu vizează analiza specială a datoriei sectorului public, ci doar conturarea unei imagini generale asupra îndatorării. Aceasta pentru că vulnerabilitățile și riscurile asociate îndatorării sectorului public sunt monitorizate prin Pactul de stabilitate și creștere (BNR, 2011, 4). Indicatorul se calculează prin raportarea datoriei sectorului public (DSPB) la produsul intern brut (PIB), modelul de calcul fiind:

$$\frac{DSPB_t}{PIB_t} \times 100$$

Mărimea indicatorului rămâne la standardul recunoscut și acceptat de UE de maxim 60%.

- RATA ȘOMAJULUI. Rata șomajului indică dezechilibrele de pe piața muncii, iar includerea indicatorului în tabloul de bord se justifică prin aceea că valorile mari, pentru o bună perioadă de timp, semnaleză că în economie alocarea resurselor se face defectuos și că există probleme de ajustare a economiei. Indicatorul se calculează ca medie mobilă a ratei șomajului (RS) înregistrată în ultimii trei ani, relația de calcul fiind:

$$\frac{(RS)_t + (RS)_{t-1} + (RS)_{t-2}}{3} \times 100$$

Valorile acceptabile sunt de până la 10%.

Designul tabloului de bord a fost modificat în cursul anului 2012, prin introducerea unui al unsprezecelea indicator, care să aibă în vedere sectorul financiar, în general și cel, bancar în special. Acest al unsprezecelea nou indicator inclus în tabloul de bord este DATORIA TOTALĂ A SECTORULUI FINANCIAR AL ECONOMIEI. Indicatorul se calculează ca modificare relativă față de anul precedent a obligațiilor/datoriilor (neconsolidate) pe care le are sectorul financiar, considerându-se drept critice acele valori ale indicatorului care depășesc 16,5%. Motivația modificării tabloului de bord, prin introducerea celui de al XI-lea indicator este apelul Consiliului și Parlamentului European de a lua mai bine în considerare sectorul financiar și, nu în ultimul timp, necesitatea de a monitoriza atent sectorul financiar, sector de la care a început criza.

V. Analiza informațiilor din tabloul de bord

Primul raport anual al Comisiei Europene referitor la mecanismul de alertă a fost dat publicității în februarie 2012 și a avut în vedere date statistice de până în 2010 (a se vedea datele din anul 2010 din tabelul 3). Au fost identificate 12 state membre a căror situație macroeconomică impune analize detaliate (Belgia, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Finlanda, Franța, Italia, Regatul Unit, Slovenia, Spania, Suedia și Ungaria). Trebuie menționat că unele state membre, precum Grecia, Irlanda, Portugalia și România nu au făcut obiectul evaluărilor primului raport, întrucât acestea se găseau sub protecția unor programe de

monitorizare și finanțare derulate de UE și a FMI, beneficiind de o anumită supraveghere economică.

Al doilea raport anual al Comisiei Europene referitor la mecanismul de alertă, dat publicității în noiembrie 2012, consideră că este necesar să se analizeze în detaliu, în continuare, evoluțiile în privința acumulării de dezechilibre, dar și a riscurilor aferente, în special în 14 dintre statele membre: Belgia, Bulgaria, Danemarca, Spania, Franța, Italia, Cipru, Ungaria, Malta, Țările de Jos, Slovenia, Finlanda, Suedia și Regatul Unit. Cele 14 state membre, consideră Comisia, au provocări multiple și numeroase riscuri potențiale, inclusiv efectele de contagiune. De asemenea, Grecia, Irlanda, Portugalia și România, țări care sunt în curs de implementarea unui program de reforme negociate cu Comisia sunt sprijinite de asistență financiară externă (fiind sub supraveghere economică consolidată) și nu au fost examinate în raport.

Să observăm că numărul statelor cu riscuri a crescut de la 12 la primul raport, la 14 la cel de-al doilea, iar dacă adăugăm cele 4 state care sunt sprijinite prin programe de asistență financiară externă, rezultă că mai mult de jumătate din UE înregistrează vulnerabilități.

Primul raport, din februarie 2012 (Comisia Europeană, februarie 2012, 5) și cel de-al doilea raport, din noiembrie 2012 (Comisia Europeană, noiembrie 2012, 6) și datele statistice pentru state membre UE din 2010 și 2011 indică faptul că în perioada ulterioară declanșării crizei a avut loc o ajustare pronunțată a dezechilibrelor externe, însă o serie de țări membre continuă să înregistreze valori superioare nivelurilor indicative din tabloul de bord. În dinamică, se observă o anumită îmbunătățire a situației statelor membre UE, șapte state au înregistrat o scădere a indicatorilor critici și doar două creșteri (Ungaria și Olanda) ale acestora. Numărul statelor cu cele mai multe alerte (maxim 5 sau 6 indicatori la valori sub optime) este de șase: Irlanda, Grecia, Portugalia, Spania, Cipru și Slovacia.

Concret, se remarcă un nivel ridicat al pasivelor externe nete, care, la rândul lor, reflectă deficitele de cont curent persistente. Competitivitatea în scădere a statelor UE, ilustrată de dinamicele salariale mari, restrângeri ale cotelor de piață ale exporturilor și de tendința de apreciere a cursurilor de schimb efective reale în perioada de până la criză, a început să fie stopată, dar sunt încă numeroase țările UE care încă mai au nevoie de corecții importante. În privința dezechilibrelor interne, criza financiară și economică a determinat notabile procese de ajustare, precum încetinirea activității de creditare, corecții importante ale prețurilor activelor imobiliare, deși în anul 2010, țări ca Finlanda și Suedia aveau variații anuale reale ale prețurilor locuințelor peste valoarea de referință.

De asemenea se observă că îndatorarea atât a sectorului privat, cât și a celui public reprezintă una din vulnerabilitățile statelor membre UE (17, respectiv, 14 state depășind mai mult sau mai puțin valorile optime ale celor doi indicatori). Negativ, ajustările consemnate anterior au fost însoțite de creșteri ale ratei șomajului, realocarea forței de muncă între sectoare făcându-se greoi în majoritatea statelor membre.

Analiza tabloului de bord, în cazul României, relevă vulnerabilități doar la nivelul dezechilibrelor externe, valorile depășind plafoanele stabilite la deficitul de cont curent și la poziția investițională netă.

Tabelul nr. 3. Tabloul de bord pentru anii 2010-2011

Țara / (număr indicatori sub standard)	Anul	Soldul contului curent	Poziția investițională internățională netă	Cursul de schimb real efectiv	Cota de piață a exporturilor de bunuri și servicii	Costul unitar nominal cu forța de muncă	Indicele prețurilor locuințelor	Fluxul creditelor acordate sectorului privat	Datoria sectorului privat	Datoria sectorului public	Rata șomajului	Datoriile sectorului financiar
	<i>Limite</i>	-4/+6%	-35%	±5% & ±11%	-6%	+9% & +12%	+6%	15%	160%	60%	10%	16.5%
Austria (3/3)	2010	3.5	-9.8	-1.3	-14.8	8.9	-1.5	6.4	166	72	4.3	
	2011	2.2	-2.3	-1.0	-12.7	5.9	-8.0	4.1	161	72	4.4	-0.3
Belgia (3/3)	2010	-0.6	77.8	1.3	-15.4	8.5	0.4	13.1	233	96	7.7	
	2011	-0.3	65.7	-0.5	-10.2	6.2	-0.1	11.6	236	98	7.8	4.7
Bulgaria (4/2)	2010	-11.1	-97.7	10.4	15.8	27.8	-11.1	-0.2	169	16	7.5	
	2011	-3.4	-85.6	3.1	17.2	20.3	-9.0	-6.7	146	16	9.4	5.6
Cipru (6/6)	2010	-12.1	-43.4	0.8	-19.4	7.2	-6.6	30.5	289	62	5.1	
	2011	-8.4	-71.3	-0.9	-16.4	8.8	-8.5	16.1	288	71	6.6	-0.2
Cehia (2/1)	2010	-2.5	-49.0	12.7	12.3	5.1	-3.4	1.7	77	38	6.1	
	2011	-3.0	-49.3	0.3	8.4	3.3	0.0	2.5	78	41	6.9	3.8
Danemarca (2/2)	2010	3.9	10.3	0.9	-15.3	11.0	0.5	5.8	244	43	5.6	
	2011	5.0	24.5	-1.7	-16.9	4.7	-4.9	-2.2	238	47	7.0	4.7
Estonia (3/3)	2010	-0.8	-72.8	5.9	-0.9	9.3	-2.1	-8.6	176	7	12.0	
	2011	2.8	-57.8	0.8	11.1	-6.2	3.3	6.8	133	6	14.4	-4.4
Finlanda (4/3)	2010	2.1	9.9	0.3	-18.7	12.3	6.8	6.8	178	48	7.7	
	2011	0.6	13.1	-1.3	-22.9	9.1	-0.3	4.6	179	49	8.1	30.8
Franta (3/3)	2010	-1.7	-10.0	-1.4	-19.4	7.2	5.1	2.4	160	82	9.0	
	2011	-1.6	-15.9	-3.2	-11.2	6.0	3.8	4.0	160	86	9.6	7.3
Germania (2/2)	2010	5.9	38.4	-2.9	-8.3	6.6	-1.0	3.1	128	83	7.5	
	2011	5.9	32.6	-3.9	-8.4	5.9	1.4	4.8	128	81	6.9	2.1
Grecia (6/5)	2010	-12.1	-92.5	3.9	-20.0	12.8	-6.8	-0.7	124	145	9.9	
	2011	-10.4	-86.1	3.1	-18.7	4.1	-5.1	-5.5	125	171	13.2	-3.4
Irlanda (6/6)	2010	-2.7	-90.9	-5.0	-12.8	-2.3	-10.5	-4.5	341	93	10.6	
	2011	0.0	-96.0	-9.1	-12.2	-12.8	-15.2	4.0	310	106	13.3	-0.6
Italia (2/2)	2010	-2.8	-23.9	-1.0	-19.0	7.8	-1.4	3.6	126	118	7.6	
	2011	-2.9	-20.6	-2.1	-18.4	4.4	-2.0	2.6	129	121	8.2	3.8
Lituania (2/2)	2010	-2.3	-55.9	9.1	13.9	0.8	-8.7	-5.3	81	38	12.5	
	2011	0.0	-52.6	3.6	25.2	-8.4	2.4	-0.8	70	39	15.6	8.9
Luxemburg (3/3)	2010	6.4	96.5	1.9	3.2	17.3	3.0	-41.8	254	19	4.9	
	2011	7.5	107.8	0.8	-10.1	12.5	1.5	2.5	326	18	4.8	11.3

Țara / (număr indicatori sub standard)	Anul	Soldul contului curent	Poziția investițională internațională netă	Cursul de schimb real efectiv	Cota de piață a exporturilor de bunuri și servicii	Costul unitar nominal cu forța de muncă	Indicele prețurilor locuințelor	Fluxul creditelor acordate sectorului privat	Datoria sectorului privat	Datoria sectorului public	Rata șomajului	Datoriile sectorului financiar
	Limite	-4/+6%	-35%	±5% & ±11%	-6%	+9% & +12%	+6%	15%	160%	60%	10%	16.5%
Letonia (2/2)	2010	-0.5	-80.2	8.5	14.0	-0.1	-3.9	-8.8	141	45	14.3	
	2011	3.1	-73.3	-0.6	23.6	-15.0	4.9	-2.5	125	42	18.1	-4.5
Malta (3/3)	2010	-5.4	9.2	-0.6	6.9	7.7	-1.6	6.9	212	69	6.6	
	2011	-4.3	5.7	-3.0	11.7	5.8	-2.3	2.2	210	71	6.8	1.4
M. Britanie (4/3)	2010	-2.1	-23.8	-19.7	-24.3	11.3	3.4	3.3	212	80	7.0	
	2011	-2.2	-17.3	-7.1	-24.2	8.1	-5.4	1.0	205	85	7.8	8.5
Olanda (3/4)	2010	5.0	28.0	-1.0	-8.1	7.4	-3.0	-0.7	223	63	3.8	
	2011	7.5	35.5	-1.6	-8.2	5.8	-4.0	0.7	225	66	4.2	7.2
Polonia (3/3)	2010	-5.0	-64.0	-0.5	20.1	12.3	-6.1	3.8	74	55	8.3	
	2011	-4.6	-63.5	-10.9	12.8	4.3	-5.7	7.1	80	56	9.2	4.4
Portugalia (6/6)	2010	-11.2	-107.5	-2.4	-8.6	5.1	0.1	3.3	249	93	10.4	
	2011	-9.1	-105.0	-1.9	-9.5	0.9	-3.6	-3.2	249	108	11.9	-0.7
România (3/3)	2010	-6.6	-64.2	-10.4	21.4	22.1	-12.1	1.7	78	31	6.6	
	2011	-4.3	-62.5	-2.4	22.8	12.9	-18.9	1.8	72	33	7.2	4.3
Suedia (4/3)	2010	7.5	-6.7	-2.5	-11.1	6.0	6.3	2.6	237	40	7.6	
	2011	6.6	-8.3	3.9	-11.6	1.2	1.0	6.3	232	38	8.1	3.6
Slovenia (2/2)	2010	-3.0	-35.7	2.3	-5.9	15.7	0.7	1.8	129	39	5.9	
	2011	-0.4	-41.2	-0.3	-6.1	8.3	1.0	1.9	128	47	7.1	-1.3
Slovacia (5/2)	2010	-4.1	-66.2	12.1	32.6	10.1	-4.9	3.3	69	41	12.0	
	2011	-2.1	-64.4	4.3	20.9	4.4	-5.6	3.3	76	43	13.4	1.2
Spania (6/6)	2010	-6.5	-89.5	0.6	-11.6	3.3	-3.8	1.4	227	61	16.5	
	2011	-4.3	-91.7	-1.3	-7.6	-2.1	-10.0	-4.1	218	69	19.9	3.7
Ungaria (2/4)	2010	-2.1	-112.5	-0.5	1.4	3.9	-6.7	-18.7	155	81	9.7	
	2011	0.6	-105.9	-3.3	-2.8	3.7	-4.1	6.4	167	81	10.7	-2.6

Sursă: European Commission – Report From The Commission - Alert Mechanism Report - 2013 - Report prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances, Brussels, 28.11.2012, www.europa.eu, pag 24 și Sursă: European Commission – Report From The Commission - Alert Mechanism Report 2012 - Report prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macro-economic imbalances, Brussels, 14.2.2012, www.europa.eu, pag 4

VI. Concluzii

În concluzie, tabloul de bord este și ar trebui să rămână un instrument simplu și clar, cu rol de filtru și care ajută în supravegherea statelor membre. Prin acesta, Comisia Europeană se poate concentra pe supravegherea statelor în cadrul **procedurii privind dezechilibrele macroeconomice**. Deși este o încercare târzie pentru monitorizarea dezechilibrelor, rezultatele aplicării tabloului de bord relevă că indicatorii cuprinși în acesta au un important rol predictiv, țările cu vulnerabilități fiind indicate rapid, iar dezechilibrele apărând pe mai multe laturi ale mecanismului economic intern. În același timp, evaluarea dezechilibrelor - sau, mai precis, aprecierea dacă situația unui stat membru justifică o examinare mai detaliată într-un comentariu în profunzime - nu rezultă dintr-o aplicare mecanică a indicatorilor tabloului de bord și pragurile aferente. O astfel de evaluare de către Comisie este rezultatul unei analize economice a tabloului de bord, completate cu informații și indicatori suplimentari ținând seama în mod corespunzător de circumstanțele specifice fiecărei țări și instituții.

Bibliografie:

1. BNR, *Raport asupra stabilității financiare*, 2012, pag. 17, www.bnro.ro [consultat 3 februarie 2012]
2. BNR, *Raport anual, 2011*, pag. 156, www.bnro.ro [consultat 3 februarie 2012]
3. European Commission, *European Economy. Scoreboard for the surveillance of macroeconomic imbalances - Occasional Papers 92*, february 2012, pag. 19, ec.europa.eu/economy_finance/publications [consultat 3 februarie 2012]
4. BNR, *Convergența economiei românești și noul cadru de guvernare economică în Uniunea Europeană. Raport anual, 2011*, pag. 157, www.bnro.ro [consultat 3 februarie 2012]
5. European Commission, *Report From The Commission - Alert Mechanism Report - 2012 - Report prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances*, Brussels, 14.02.2012, pag. 6, www.europa.eu [consultat 3 februarie 2012]
6. European Commission, *Report From The Commission - Alert Mechanism Report - 2013 - Report prepared in accordance with Articles 3 and 4 of the Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances*, Brussels, 28.11.2012, pag. 20, www.europa.eu [consultat 3 februarie 2012]

JOB SATISFACTION AND DEVELOPMENT OF A HUMAN RESOURCE MANAGEMENT POLICY

Ali Sarabi Asiabar¹, Mahmoud Biglar²,
Pezhman Atefi Manesh³, Shandiz Moslehi⁴

Abstract: Job satisfaction is a key factor influencing effectiveness, efficiency and also productivity. The objective of this study was to investigate Iran University of Medical Sciences employees' job satisfaction and prioritize the criteria for improving job satisfaction. Data were gathered on all units of hospitals, primary health centers, health facilities and colleges of Iran University of Medical Sciences by a questionnaire. By using the Spearman test we found a negative correlation between overall job satisfaction and age ($p = -0.157$), and between overall job satisfaction and job experience ($p = -0.325$). Job dissatisfaction was found in 2 scopes: career development and compensation and benefits. This study gives the insight to develop the job satisfaction by calculating weights of each factor and prioritizing them. This model can be used by other countries.

Keywords: Job Satisfaction; Human Resource Management; Analytical Hierarchy Process; Iran University of Medical Sciences

1. Introduction

Human resources play a key role in supporting and maintaining organizations. Employees are also the most important part in organizations and are strategic in organization competitions [1]. The term of human resources principles [2] talks about the employee values, beliefs, and norms regarding what leads to performance and the allocation of organizational resources. [3].

One of the key and strategic elements in the health system is human resources management practices due to their effective role on health professionals in health care organizations. According to the literature, effective human resources management practices lead to have healthy workers, satisfied employees, lower absenteeism and turnover, financial advantages and better quality of care given to patients[4]. So, human resource managers should develop different aspects of job satisfaction across time to have qualified care and better outcomes [5].

Job satisfaction has been defined as the spectrum by tow ends, like or dislikes the jobs [6]. It also identifies how an employee feels about his job [7]. In some other literatures, job satisfaction defined as the extent of positive emotional state regarding work or work experience [8]. However, the definition of job satisfaction differs according to where emphasis is put.

Employees with high levels of job satisfaction may have positive attitudes toward their jobs and this makes them more productive, while dissatisfied employees have negative attitudes about their jobs [9].

Dissatisfied health workers may be more likely to experience low productivity and provide unqualified care [10] and their health has implications for stability in the health care provider workforce [11].

¹ Budget Manager, Department of Management Development and Resource Planning, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

² Vice chancellor of Management Development and Resource Planning Department, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

³ Out-Sourcing and Supervisory Board Manager, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

⁴ Corresponding Author, Department of Management Development and Resource Planning, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Email: sh-moslehi@razi.tums.ac.ir

Job satisfaction was studied a lot in the field of organizational behavior [12]. It seems that job satisfaction is an important issue due to several studies recognized job satisfaction as a key factor influencing effectiveness, efficiency and also productivity [13-15]. Managers and researchers are interested in job satisfaction studies because of its relevance to organizational outcomes [16].

In some studies it was revealed that analysis of job satisfaction and dissatisfaction factors and the awareness of the managers of these factors make some positive changes in work place [17]. From another perspective, some authors found that different work climate characteristics had statistically significant correlations to job satisfaction [18].

Therefore, the objective of this study was to investigate Iran University of Medical Sciences employees' job satisfaction and prioritize the criteria for improving job satisfaction.

2. Materials and Method

Data were gathered from all hospital units, primarily health centers, health facilities and colleges of Iran University of Medical Sciences. We collected 2,490 questionnaires out of a total of 2,585 by using a convenience sample. Response rate was 96.3% (some employees were too busy to complete the questionnaire or stopped the procedure before finishing). Employees were asked to participate in the study on a voluntary basis, so there were no ethical problems for the participants and their privacy were strictly protected. Trained research assistants handed the questionnaires to the participants and later collected them after completion.

The questioner included four dimensions: career development, relationship with management, compensation and benefits, and work environment. A five point Likert scale (from 1 = very dissatisfied to 5 = very satisfied) was used for this section. Scales were checked for content validity through expert review and reliability with a Cronbach's alpha of 0.91 respectively, which means that scales were internally reliable.

The Analytical Hierarchy Process (AHP) technique was developed by Saaty as a powerful instrument used for multiple criteria decision making purposes [19]. AHP uses pair wise comparisons to identify the priority of alternatives in a multi-criteria decision-making problem [20]. At the top of the hierarchy in this study is the health center performance.

AHP basically enables decision-makers to prioritize the alternatives making a series of tradeoffs. First, we should define the criteria. Second, make a series of pair wise comparisons. Third, estimate relative weights for measurement of overall performance [21].

After revealing the dissatisfaction factors, 8 experts estimated relative weights by using AHP method. Application of AHP to rank-order the factors required 3 steps. In Step 1, the main dissatisfaction factors were identified.

In Step 2, seven experts made comparisons among health dissatisfaction factors and discussed why a given factor would be more or less important than another and the degree of the difference. In order to help the comparison it was created a nine-point scale of importance between two criteria. The suggested numbers to express degree of preference between each two criteria are shown in Table 1. Intermediate values (2, 4, 6 and 8) can be used to represent comparisons between the preferences.

In Step 3, researchers calculated the weights for each factor.

The data analysis was performed with SPSS version 16.0 to evaluate job satisfaction strengths and weaknesses in Iran University of Medical Sciences. The data of the participants can be seen in detail on Table 2. After revealing the job dissatisfaction items, the experts estimated relative weights by using AHP method. The researchers calculated the weights for each factor by K. Goepel Version 9.5.2012 software.

3. Results

Of the employee who participated in the survey 51.5% were female (1284 questionnaires), and 48.5% were male (1206 questionnaires). Medical staff made up 56% ($n = 1392$), and administrative personnel 44% ($n = 1098$) of the total sample. The age of the personnel who answered the questionnaire varied from 19 to 60 years old, with an average of 38.9 years. 1087 were married (43.7%) and 1403 (56.3%) were single. Job experience varied from 1 to 30 years with men having 14.6 years experience on average. The demographic profile of the participants can be seen in detail on Table 2.

By using the Spearman test we found a negative correlation between overall job satisfaction and age ($p = -0.157$), and between overall job satisfaction and job experience ($p = -0.325$). In order to check the correlation of other variants with the employees' job satisfaction, we used Mann-Whitney U test, at 0.05 level of statistical significance. A statistically significant difference was found between male and female personnel. Male personnel tend to be more satisfied with their job ($p = 0.005$) than female with the same job.

Administrative personnel tend to be more satisfied with their job ($p < 0.0005$) than medical staff. All results are summarized in Table 3.

The mean value of the overall job satisfaction was close to moderate (59.85 ± 7.16). In table 4 all aspects of job satisfaction is summarized. Job dissatisfaction was found in 2 scopes: career development and compensation and benefits. The lowest scores were belonged to benefits and academic educational degree.

The 2490 participants selected 2 main dissatisfied items: benefits and possibility to develop educational degree and then the AHP hierarchical structure for this study appeared in Figure 1.

Table 5 presents the final matrix of dissatisfaction items and respective normalized weights.

The experts made pair wise comparison of the criteria with respect to the goal. In this study there are three criteria: Financial Resource Availability (FRA), Attainability in 2 Years (AY), Rules and Regulations (RR). The comparison results and the weights of three criteria are shown in Table 5.

Rules and regulations have the highest weight for decision making and attainability in 2 years has the lowest priority. Similarly the experts made pair wise comparisons of the alternatives with respect to the three criteria in the higher level. The comparison and weights are 28.5% for academic educational degree and 71.5% for benefits improvements. So we suggest emphasizing on the benefit improvements.

4. Conclusions

Human resources managers, supervisors, human resources specialists, employees, health care providers, medical staff and patients are concerned with ways of improving job satisfaction [22]. We found 2 items as the important dissatisfaction factors in employees of Iran University of Medical Sciences and found different criteria which had impact on improving the dissatisfaction factors.

When we identified the benefits and the academic educational degree as dissatisfaction factors in our research, a study of the Chinese community health workers revealed that stress and burnout were important predictors of intrinsic and extrinsic job satisfactions [23].

We assumed that three criteria had impact on improving the dissatisfaction factors as Financial Resource Availability, Attainability in 2 Years, Rules and Regulations, Iliopoulos identified that internal marketing has a positive effect on the job satisfaction of hospital staff in Northern Greece [24].

We suggest developing the three mentioned criteria to decrease job dissatisfaction. Different studies support us in this issue [22, 24].

We conducted our study in both medical and non medical employees of Iran University of Medical Sciences. We believe that a human resource manager should include not only medical staff satisfaction but also the other employees we include our study.

This study gives the insight to develop the job satisfaction by calculating weights of each factor and prioritizing them. This study is unique because a new methodology was used to prioritize the alternatives for increasing the job satisfaction.

Acknowledgement:

The authors are grateful to Dr. Seyed Farshid Fateminazar for support to carry out this study.

References

1. Oramana Y, Unakitana G, Selena U., *Measuring Employee Expectations in a Strategic Human Resource Management Research: Job Satisfaction*, Procedia Social and Behavioral Sciences 2011; 24: 413–420
2. Arthur JB, Boyles T., *Validating the human resource system structure: A levels-based strategic HRM approach*, Human Resource Management Review 2007; 17: 77–92
3. Jiang K, Lepak DP, Han K, Hong Y, Kim A, Winkler AL., *Clarifying the construct of human resource systems: Relating human resource management to employee performance*, Human Resource Management Review 2011
4. El-Jardali F, Tchaghchagian V, Jamal D., *Assessment of human resources management practices in Lebanese hospitals*, Human Resources for Health 2009; 7:84
5. Spagnoli P, Caetano A, Santos SC, *Satisfaction with job aspects: Do patterns change over time?*, J Bus Res 2011
6. Spector P., *Measurement of human service staff satisfaction: Development of the job satisfaction survey*, Amer J Com Psyc 1997; 13:693-713
7. Spector PE., *Job satisfaction: Application, assessment, cause, and consequences*, Thousand Oaks, CA: Sage; 1997
8. Suzuki E, Itomine I, Kanoya Y, Katsuki T, Horii S, Sato C., *Factors affecting rapid turnover of novice nurses in university hospitals*, J Occup Health 2006; 48(1):49-61
9. Weiss HM, *Deconstructing job satisfaction: separating evaluations, beliefs and affective experiences*, Human Resource Management Review 2002;12:173–94
10. Sundquist J, Johannsson SE, *High demand, low control, and impaired general health: working conditions in a sample of Swedish general practitioners*, Scand J Public Health 2000; 28:123-131
11. Fahrenkopf AM, Sectish TC, Barger LK, Sharek PJ, Lewin D, Chiang VW, Edwards S, Wiedermann BL, Landrigan CP, *Rates of medication errors among depressed and burnt out residents: prospective cohort study*, BMJ 2008; 336:488-491
12. Al M, Hussami RN, *A Study of Nurses' Job Satisfaction: The Relationship to Organizational Commitment, Perceived Organizational Support, Transactional Leadership, Transformational Leadership, and Level of Education*, Eur. J.Sci. Res. 2008; 22 (2): 286-295
13. Judge TA, Thoresen CJ, Bono JE, Patton GK., *The job satisfaction–job performance relationship: a qualitative and quantitative review*, Psychol Bull 2001; 127: 376–407
14. Schleicher DJ, Watt JD, Greguras GJ, *Reexamining the job satisfaction–performance relationship: the complexity of attitudes*, J Appl Psychol 2004; 89:165–77
15. Ng TWH, Soresen KL, Yim FHK, *Does the job satisfaction–job performance vary across cultures?*, J Cross Cult Psychol 2009;1-36
16. Rutherford B, Boles J, Hamwi GA, Madupalli R, Rutherford L, *The role of seven dimensions of job satisfaction in salesperson's attitudes and behaviors*, J Bus Res 2009; 62: 1146–51
17. Romig B, Maillet JO, Denmark RM, *Factors Affecting Allied Health Faculty Job Satisfaction*, Journal of Allied Health, Spring 2011; 40 (1)

18. Meeusen VC, Dam K, Brown-Mahoney C, Zundert AA, Knape HT., *Work Climate Related to Job Satisfaction Among Dutch Nurse Anesthetists*, AANA Journal 2011; 79(1)
19. Vaidya OS, Kumar S, *Analytic hierarchy process: an overview of applications*, European Journal of Operational Research 2006; 169(1), 1-29
20. Chow CC, Luk P., *A strategic service quality approach using analytic hierarchy process*, Managing Service Quality 2005; 15(3): 278-289
21. Ahmed PK, Rafiq M, *Integrated benchmarking: a holistic examination of select techniques for benchmarking analysis*, Benchmarking for Quality Management & Technology 1998; 5(3): 225-242
22. Cranny CJ, Smith PC, Stone EF, *Job satisfaction: How people feel about their jobs and how it affects their performance*, Lexington Books, New York, 1992
23. Ge C, Fu J, Chang Y, Wang L., *Factors associated with job satisfaction among Chinese community health workers: a crosssectional study*, BMC Public Health 2011; 11:884
24. Judge TA, Hanisch KA, Drankoski RD, *Human resource management and employee attitudes*, In G. R. Ferris SD, Rosen DT, Barnum (Eds.). Handbook of human resources management. Blackwell Publishers, Ltd. United Kingdom, 1995

Table no 1. Nine point scale and its description

Definition	Intensity of importance
Equally importance	1
Moderately more importance	3
Strongly more importance	5
Very Strongly more importance	7
Extremely more importance	9

Table no 2. Demographic profile of Respondents

		Medical Staff		Administrative Employee	
		N	%	N	%
Gender	Male	543	41	663	56.9
	Female	782	59	502	43.1
	Total	1325	100	1165	100
Age	Mean	37.2		40.6	
	Min-Max	21-58		19-60	
Marital status	Married	446	33.6	641	55
	Unmarried	879	66.4	524	45
	Total	1325	100	1165	100
Job experience (years)	Mean	13.7		15.5	
	Min-Max	1-28		1-30	

Table no 3. Summary of results

	Spearman test	Mann - Whitney U test
Age	-0.157	
Job experience	-0.325	
Gender		0.005
Specialty		< 0.0005

Table no 4. The level of job satisfaction

	Medical Staff	Administrative Employees
Career development	43.77	39.92
Relationship with management	70.51	78.85
Compensation and benefits	38.13	42.29
Work environment	68.23	73.16

Table no 5. Normalization Matrix and the Final Weights

n	1	2	3		
	normalized matrix			1st	Weights
FRA	0.39	0.49	0.37	42%	39%
AY	0.08	0.10	0.13	10%	11%
RR	0.53	0.40	0.50	48%	50%

Inconsistency ratio= 3.6%

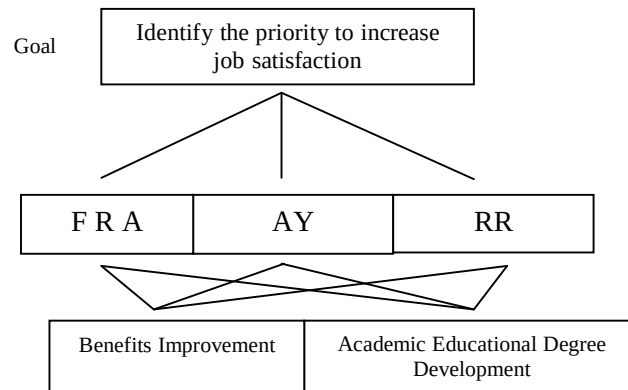


Figure no 1. Hierarchy structure for prioritizing the alternatives

COMMUNICATION THROUGH WEBSITES ACHIEVED BY THE CITY HALLS OF PITEȘTI, BRĂILA AND RÂMNICU-VÂLCEA

Elena, Enache¹, Cristian, Moroza²

Abstract:

Communication has a key role in the socio-economic and cultural-scientific relations, its quality largely leading to success in relations between individuals, between communities. Nowadays, increasingly more, the communication is based on the Internet development, a giant support with informational feature that connects thousands of local networks, keeping in touch millions of people around the world.

Internet is a peak of communication: a world in which information transmission costs almost nothing, in which the distance is irrelevant and a lot of information is available. In order to reach its goal, this new mean of communication is equally affordable for an amateur and also for an informatics professional.

The paper aims to investigate how the local government (Pitești, Brăila and Râmnicu-Vâlcea city halls) understood the importance of communication through the Internet, which facilitates interaction with external audiences and seek solutions in this way, one of them being the website.

Keywords: public administration, communication, on-line, Internet, website.

JEL Classification: M31, Z18

1. The current context of involvement in the online environment

Basically, we can talk about the most representative image of the modern means of interactive communication (Zbucnea et al, 2009). Through their Internet presence, people learn to communicate, faster and better, their personal and professional concerns, traditions and customs being in a permanent change: there are established „virtual communities” based on common benefits or there are facilitated the contact and collaboration between organizations; there are started contacts with several people - individually or groups - in an easy way and it can be developed new channels of collaboration; the access to information is made differently, being important that they are received quickly, in various forms and from several sources (Balaban et al, 2009).

Thus, an important aspect of such communication is that it determines the participants to the sending and receiving information act to become more than just issuers, listeners or viewers, integrating them in a dynamic system (Boțun, 2012). However, it takes place the changing of the society and of many people's lives aspects. Local communities, governments or non-profit organizations get closer and closer to the citizens, receive their problems and try to solve them more efficiently.

Nowadays, the Internet, the World Wide Web and the email are the basic tools of communication worldwide. However, the digital revolution continues to expand in various ways, unimaginable a few years ago. Thus, the information users continue to migrate from traditional media to the online, many of them becoming Internet consumers.

By reducing the cost of the information storage and transmission the Internet creates an unlimited space providing resources that, previously, were difficult to obtain. Some of this information has always been in the public domain, but were inaccessible to many people because they were kept in special places or issued only to certain specialists.

According to a GfK Romania recent study about the people customs of Internet usage in Romania, published in January 2013 and found on www.business24.ro, 48.7%

¹ Ph.D. Professor, „Constantin Brâncoveanu” University from Pitești, Faculty of Management-Marketing in the Economic Affairs Brăila, e_enache2005@yahoo.com

² Ph.D. Associate Professor, „Constantin Brâncoveanu” University from Pitești, Faculty of Communication and Administrative Sciences Brăila

of the Romanian had used the Internet in 2012, growth rate being more important to those categories who usually accesses it less. In urban, Internet was used by 61% of the population in 2012, up 6.7% compared with 2010. It is accessed about 83% of 15-24 year old people, 71% of those between 25 and 34 years and 62% of those between 35 and 44 years. For this latter age group the Internet using increased the most (by 15% compared to 2010), followed by 45-54 years age range (up to about 8%). Regarding the education, 89% of higher educated and 52% of medium education people are Internet users, according to information from the study mentioned above.

Considering these above presented data and analyzing recent papers (Datculescu, 2013), it can be concluded that this support of all the information we need becomes reliable also for the central and local public administration of any country. Thus, public marketing is much more than communication itself, being based on citizen centred concept (Kotler and Lee, 2008). But really, can respond the above mentioned institutions in a timely manner and at full capacity to all the requests, to the information needs that become more and more acute? We intended to seek an answer to this question in the most concrete possible way, namely by analyzing the websites of some of the most important public institutions. Our choice has focused on three halls from the cities where the „Constantin Brâncoveanu” University has faculties, considering that both the institution as a legal entity, and its employees and also the students from Pitești, Brăila and Râmnicu-Vâlcea are using services and information provided by the above mentioned municipalities.

2. Short description of the cities of Pitești, Brăila and Râmnicu-Vâlcea

These three cities are county seats, with notable differences regarding their past, present and perhaps future, but universally characterized by the authorities declared aim to develop and raise them into the top of the most popular ones in the country as the living standard of their inhabitants, to make them more known and recognized, both nationally and internationally. We selected some information in order to create an image of these three institutions activities.

Table no 1. Comparative presentation of some indicators defining the three cities

Indicator	Pitești	Brăila	Râmnicu-Vâlcea	Comment
Documentary record	635 years It was mentioned for the first time as a human settlement in a document of voivode Mircea the Elder, dated May 20, 1388	645 years It was mentioned for the first time on January 20, 1368, in a treaty of commerce given by Vladislav Vlaicu, voivode of Wallachia, to the merchants from Brașov	635 years It was mentioned for the first time that the city on September 4, 1389, when Mircea the Elder mentioned in a document that is in the „reign city called Râmnic ...”	Same age, in the past being commercial cities of strategic importance for those times.
Population census in 2011 (number of people)	148,264	168,389	92,573	Population is significantly different and is decreasing in these cities.
Number of households	59,044	69,043	36,990	Significantly different
Number of buildings, from which housing	6,928/6,886	22,188/22,134	8,617/8,573	Significantly different

Indicator	Pitești	Brăila	Râmnicu-Vâlcea	Comment
County locating whose residence is	In the 3 South Region, alongside Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova, Teleorman counties. - Region population: 3,379,406 inhabitants - Surface area: 34,489 km ²	In the 2 South-East Region, alongside Constanța, Tulcea, Buzău, Galați and Vrancea Counties. - Region population: 2,848,219 inhabitants - Surface area: 35,762 km ²	In the 4 South-West Region, alongside Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt counties. - Region population: 2,330,792 inhabitants - Surface area: 29,212 km ²	Significantly different
Counties economy in terms of GDP / capita in 2012	4th place – 8,149 euro/capita	17th place – 5,444 euro/capita	24th place – 4,861euro/capita	Significantly different
The inhabitants average salary in 2012 - lei / month	1,562	1,342	1,315	Shows the state of the economy and welfare of the inhabitants

Sources: www.primariabraila.ro, www.primariapitesti.ro, www.primariavl.ro, www.recensamantromania.ro, www.econtext.ro, www.insse.ro

Analyzing the statistical information it results that Pitești is the most economic developed city, followed by Brăila and Râmnicu-Vâlcea. We believe, however, that the ranking is relative and not very significant, especially since each of the cities are specific features in different directions, which overall brings them in a certain economic equality.

3. SWOT analysis of the three city halls sites

A milestone in the organization activity evaluation is the establishment of strengths, weaknesses, opportunities and threats which it facing, through a SWOT analysis. This analysis has proved its very useful tool quality in the development and confirmation of the objectives and in the overall marketing strategy, which led us to apply it in this paper, in particular. The sites evaluation criteria selection was based on previous experiences of some specialists (National Association of Public Administration Computing Specialists, Administration and Public Services Research Centre from the Academy of Economic Studies etc.) and on the authors point of views.

Table no 2. Strengths / weaknesses of the three City halls sites

Evaluation criteria	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu-Vâlcea www.primariavl.ro
Web address	Representative	Representative	Relatively representative
English version	Yes	No	No
Updated information	Yes, usually (exception - reference to the population of 2008)	Yes, usually (exception – reference to the population of 2008)	Yes, usually (exception - reference to the population of 2004)
Information about the update period	Yes, by the date of the newest information post	No	Precise updated and by the date of the newest information post, too

Evaluation criteria	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu-Vâlcea www.primariavl.ro
Information about cookies	No	No	Yes
Information about visitors number	Yes	No	No
Mayor visibility on the social networks	Yes, Facebook account (according to Mediafax Monitoring analysis, carried out from 1 to 30 June 2011, the mayor is present among the country top 10 as visibility, with 2.5%).	No	Yes, Facebook account
Front page design	Simple, the colour palette being harmonized to give the perception of seriousness	Apparently tiring, „cool” tone colour palette	Simple, the colour palette being harmonized to give the perception of seriousness
Loading site time	Optimum	Optimum	Optimum
Menus structure (easily identifying the main information categories)	Navigation is done using middle content, with the left or right menus groups.	Navigation is done using middle content, with the left or right menus groups.	Navigation is done using the top menus groups and middle content, for different public (departments and services, press releases, public debates).
Menus information details	Yes, gradual access of the various menus, going step by step, the visitor can view only the interesting information	Yes, gradual access of the various menus, going step by step, the visitor can view only the interesting information	Yes, gradual access of the various menus, going step by step, the visitor can view only the interesting information
Site map	No	No	Yes, unstructured
Information searching option	Yes, using keywords and filters	Yes, using only keywords	Yes, using only keywords
Latest news	Yes	Yes, not updated	Yes
Interactivity	Contact page, user message	Contact page, frequent asked questions, user message	Contact page, hotline
Virtual communities establishing (forum, RSS) to facilitate online interaction	RSS feed	Forum	RSS feed
Online forms	Yes	Yes	Yes, less visible
Online taxes payment option	Yes	Link to www.ghiseul.ro (SNEP)	Yes
Local council information	Updated	Updated	Updated
Useful links	Yes, with own departments and, also, with central and local	Yes, with own decentralized departments and, also,	Yes, with own decentralized departments and, also,

Evaluation criteria	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu-Vâlcea www.primariavl.ro
	administrative, educational and cultural institutions	with public services companies	with public services companies
User account creation option	Yes	Yes	Yes
Information about the visitors opinion (online forms, newsletters etc.)	No	Yes, online forms with few direct questions	No
Useful information (weather, exchange, corruption complaints)	Yes, weather, exchange	Yes, weather, corruption complaints	Yes, weather, corruption complaints
City map	Yes, interactive map	No	Yes, interactive map
City photos	Yes	Yes	Yes, not included in an album
Brief description of the city history	Yes	Yes	Yes
Online users technical support	No	No	Yes

Source: authors' evaluations

Common strengths for the reviewed sites include: local heritage using, citizens useful information updating, optimum loading sites time, menus structure and detailed information among them, citizens useful online forms and others.

Regarding **weaknesses** there isn't a common trend, the differences being related to issues about the content, as well as those specific to technical developments: presence of a foreign language version, information about the visitors' number, feedback about the visitors' opinion, interactive map and online users' technical support.

In order to accurately assess the quality of each of the sites discussed above we used semantic differential scale with 5 stages noted as follows: 5 - Very satisfactory, 4 - Satisfactory 3 - Neither / nor, 2 - Little satisfactory, 1 - Not satisfactory:

Table no 3. Evaluation with of the sites using semantic differential scale

Evaluation criteria	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu-Vâlcea www.primariavl.ro
Web address	5	5	4
English version	5	1	1
Updated information	4	4	4
Information about the update period	1	1	5
Information about cookies	1	1	5
Information about visitors number	5	1	1
Mayor visibility on the social networks	5	2	4
Front page design	4	3	4
Loading site time	5	5	5

Evaluation criteria	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu-Vâlcea www.primariavl.ro
Menus structure	5	5	4
Menus information details	5	5	4
Site map	1	1	3
Information searching option	5	3	3
Latest news	5	4	5
Interactivity	4	5	4
Virtual communities establishing (forum, RSS) to facilitate online interaction	3	3	3
Online forms	5	5	4
Online taxes payment option	5	1	5
Local council information	5	5	5
Useful links	5	4	4
User account creation option	5	5	5
Information about the visitors opinion	1	4	1
Useful information	3	4	4
City map	5	1	5
City photos	5	5	3
Brief description of the city history	5	5	5
Online users technical support	1	1	5
Total	108	89	105

Source: authors' evaluations

Analysis of each criterion enables each administrator to identify the strengths and weaknesses of his managed site, to relate to the others experience even further and, thus, to raise his site quality.

Opportunities:

- *The position in the context of regionalization.* Establish the region capitals will be a difficult political decision to take, each of the three cities considering that it has the best references. But the competition is very high; in each region there are counties and cities „claiming” to be the leader. An advantage could have Brăila, which houses the South-East development region administration.

- *The economic state,* which could increase the living standard of the inhabitants. Net advantage is currently for Pitești and Argeș County.

- *The decrease of citizens problems solving;* improve the efficiency of public employees.

Threats:

- *The stereotype,* lack of citizens' interest for novelty.

- *The economic state*, which can lead not only to the inhabitants' living standards increasing, but to its decrease. If current economic issues get serious (eg Oltchim, Arpechim, Laminorul etc.), the living standard will be affected.
- *The population* – decreasing in all three cities, with accents of aging.
- *The sites security* and the possibility of being affected by the informatics' attacks.

SWOT analysis conclusions:

It is appreciated the concern of the analyzed local government structures to capitalize this support of public communication, providing fast access to information and citizens problems categories solving.

It highlights a number of elements that shows the experience already gained, by what means wealth and structuring of existing information, but also a number of deficiencies that can be considered improvable. Certainly, these sites have been improved, according to personal views of different advisers, of the mayor image officials and even the mayors themselves. This process will take place further, it will be permanently introduced the computer novelties, it will be made comparisons with other institutions appreciated sites, it will accomplished marketing audits for progress.

We believe that the sites structure and content reflects the imagination of creators and web designers, but especially on those who have ordered them and have agreed on how to present and works to the public.

4. Online presence improving proposals of the analyzed administrative institutions

In order to increase the online communication performance of Pitești, Brăila and Râmnicu-Vâlcea city halls we defined a series of proposals that can be implemented within a reasonable time and with significant results:

- Continuing this analysis by comparing each of the three sites with the best in the country (e.g. the ranking developed and published by www.verticalnews.ro team in January 2012, located on the three top positions the city halls sites from: Cluj-Napoca, Arad and Iași) and their improvement, taking into account the deficiencies noted in this paper SWOT analysis.
- Introducing on the sites of some city halls presentation video clips and webcams live broadcasting from the most attractive urban areas.
- Using the „usability test” for a general evaluation of the web page or an electronic interface efficiency and ease of use by a person, to satisfy his needs. In the specific case of the three local administrative institutions to conduct the study is defined, by means of a sociologist, a representative panel of their target, people who have a computer with installed software that will record mouse movements and keystrokes, windows, applications and web browser opening. It will record movements, left and right-click types, and those on middle wheel. At the same time, the application records the users' reaction to the browsing of targeted sites with a web camera (with or without microphone). When the application can access the sound channel, a webcam with microphone or a separate one, this record can be added to the information flow. The user will be trained to say aloud what he is thinking, doing and what problems he is encountering.
- Indexing of sites in online monitoring services: trafic.ro top-site.ro, in order to get real and detailed information about users' activity and their sphere of interest.
- Developing the links exchange to other local institutions websites.
- Increasing the visibility in local coverage traditional media and initiating promotional services exchange.
- Creating mayor's official pages on Facebook.
- Achieving a periodically marketing audit for the three city halls sites.

Bibliography:

1. Balaban, D.-C., Iancu, I., Meza, R. (2009), *PR, publicitate și new-media*, Tritonic Publishing, Bucharest
2. Borțun, D. (2012), *Relațiile publice și noua societate*, ed. a II-a, Tritonic Publishing, Bucharest
3. Datculescu, P. (2013), *Cercetarea practică de marketing*, ed. a II-a, Brandbuilders Publishing, Bucharest
4. Kotler, Ph., Lee, N. (2008), *Marketing în sectorul public*, Meteor Press Publishing, Bucharest
5. Zbucnea, A., Pînzaru, F., Galalae, C. (2009), *Ghid esențial de promovare*, Tritonic Publishing, Bucharest
6. www.primariabraila.ro
7. www.primariapitesti.ro
8. www.primariavl.ro
9. www.primariaclujnapoca.ro
10. http://www.aniap.ro/Documente/Compendiu_Legislativ_Site_Web.pdf
11. <http://ccasp.ase.ro/>
12. www.recensamantromania.ro
13. www.econtext.ro
14. www.insse.ro

COMUNICAREA PRIN WEBSITE-URI REALIZATĂ DE PRIMĂRIILE MUNICIPIILOR PITEȘTI, BRĂILA ȘI RÂMNICU-VÂLCEA

Elena, Enache¹, Cristian, Moroza²

Rezumat:

Comunicarea are un rol esențial în relațiile socio-economice și cultural-științifice, de calitate acestea depinzând în mare măsură succesul în raporturile dintre indivizi, dintre colectivități. Din ce în ce mai mult, în zilele noastre, comunicarea se bazează pe dezvoltarea Internetului, un suport gigant cu caracter informațional care leagă mii de rețele locale, mijlocind contactul a milioane de oameni din întreaga lume.

Internet-ul este un vârf al comunicării: o lume în care transmiterea informațiilor nu costă aproape nimic, în care distanța este irelevantă și în care orice cantitate de informații este accesibilă. Pentru ca acest nou mijloc de comunicare să-și atingă scopul este la fel de accesibil pentru un amator, dar și pentru un profesionist al informaticii.

Lucrarea își propune să analizeze în ce măsură instituțiile publice locale (respectiv primăriile din Municipiile Pitești, Brăila și Râmnicu-Vâlcea) au înțeles importanța comunicării prin Internet, care facilitează interacțiunea cu publicul extern și caută soluții în acest sens, una dintre acestea fiind website-ul.

Cuvinte-cheie: administrație publică, comunicare, on-line, Internet, website.

Clasificare JEL: M31, Z18

1. Contextul actual al implicării în mediul on-line

Practic, putem vorbi despre cea mai reprezentativă imagine a mijloacelor moderne de comunicare interactivă (Zbucnea et al., 2009). Prin intermediul prezenței pe Internet, oamenii învață să comunice mai repede și mai bine, preocupările personale și profesionale, tradițiile și obiceiurile fiind într-o modificare permanentă: se constituie „comunitățile virtuale”, bazate pe interese comune sau se facilitează contactul și colaborarea între organizații; se inițiază contacte cu mai mulți oameni – individual sau în masă – într-un mod mai simplu și se pot dezvolta canale noi de colaborare; accesul la informații se face în mod diferit, fiind important faptul că sunt recepționate rapid, în forme variate și din mai multe surse (Balaban et al., 2009).

Astfel, un aspect important al unei astfel de comunicări este acela că determină participării la actul de transmitere și recepționare a informațiilor să devină mai mult decât simpli emitenți, ascultători sau privitori, integrându-i într-un sistem dinamic (Borțun, 2012). Totodată, are loc transformarea societății și a multor aspecte ale vieții oamenilor. Comunitățile locale, guvernanțele sau organizațiile non-profit se aproprie tot mai mult de cetățeni, le recepționează problemele și încearcă să le rezolve cât mai eficient.

Internet-ul, world wide web-ul și email-ul sunt acum instrumentele de bază ale comunicării oriunde în lume. Totuși, revoluția digitală continuă să se extindă în diverse modalități, de neimaginat cu câțiva ani în urmă. Astfel, utilizatorii de informații continuă să migreze de la media tradițională la cele on-line, mulți dintre ei devenind consumatori de Internet.

Prin reducerea costurilor de stocare și transmitere a informațiilor, Internet-ul creează un spațiu nelimitat punând la dispoziție materiale care anterior erau greu de obținut. Unele dintre aceste informații au fost întotdeauna în domeniul public, dar erau inaccesibile multor persoane pentru că erau păstrate în locuri speciale sau emise doar pentru anumiți specialiști.

¹ Profesor universitar doctor, Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, Facultatea Management-Marketing în Afaceri Economice Brăila, e_enache2005@yahoo.com

² Conferențiar universitar doctor, Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, Facultatea de Științe Administrative și ale Comunicării Brăila

Conform unui studiu recent al GfK România despre obiceiurile de utilizare a Internetului în România, publicat în ianuarie 2013 și regăsit pe www.business24.ro, 48,7% dintre români au utilizat Internet-ul în 2012, ritmul de creștere fiind mai important la categoriile care îl accesează, de regulă, mai puțin. În mediul urban Internet-ul a fost folosit de 61% dintre locuitori în 2012, mai mult cu 6,7% față de 2010. Pe grupe de vârstă, îl accesează aproximativ 83% dintre persoanele cu vârstă între 15-24 ani, 71% dintre cei între 25 și 34 ani și 62% dintre cei între 35 și 44 ani. Pentru această din urmă categorie de vârstă utilizarea Internet-ului a crescut cel mai mult (cu 15% comparativ cu 2010), urmată de intervalul de vârstă 45-54 ani (cu o creștere de aproximativ 8%). În privința educației, 89% dintre persoanele cu educație superioară și 52% dintre persoanele cu educație medie sunt utilizatoare de Internet, conform informațiilor din studiul menționat mai sus.

Luând în considerare cele prezentate și analizând lucrări recente din literatura de specialitate (Datculescu, 2013), se poate spune că acest suport al informațiilor de care cu toții avem nevoie a devenit și pentru administrația publică, centrală și locală din orice țară, un sprijin de necontestat. Astfel, marketingul în sectorul public înseamnă mult mai mult decât comunicarea în sine, bazându-se pe o concepție care-l are în centru pe cetățean (Kotler și Lee, 2008). Dar oare, reușesc instituțiile mai sus amintite să răspundă în timp util și la capacitate maximă solicitărilor, nevoii de informație și de informare care se manifestă din ce în ce mai acut? Ne-am propus să căutăm un răspuns la această întrebare în modul cel mai concret cu puțință, și anume analizând site-urile unor instituții publice de cea mai mare importanță. Alegerea noastră s-a oprit asupra a trei primării, din orașele în care Universitatea „Constantin Brâncoveanu” are facultăți, considerând că atât instituția ca persoană juridică, dar și salariații acesteia și studenții, locuitori ai orașelor Pitești, Brăila și Râmnicu-Vâlcea sunt beneficiari de servicii și de informație oferită de primăriile mai sus amintite.

2. Scurtă prezentare a Municipiilor Pitești, Brăila și Râmnicu Vâlcea

Cele trei municipii sunt reședințe de județ, cu diferențe notabile de trecut, prezent și poate și de viitor, dar caracterizate unanim prin dorința declarată a autorităților de a le dezvolta, de a le propulsa în fruntea celor mai apreciate din țară ca nivel de trai al locuitorilor lor, de a le face cât mai cunoscute și recunoscute la nivel național și internațional. În continuare, am selectat doar câteva informații cu scopul de a ne crea o imagine asupra dimensiunilor activităților celor trei instituții.

Tabelul nr. 1. Prezentare comparativă a câtorva indicatori definitorii pentru cele trei Municipii

Indicatorul	Pitești	Brăila	Râmnicu-Vâlcea	Comentariu
Atestare documentară	635 de ani A fost atestat pentru prima dată ca așezare umană într-un hrisov al domnitorului Mircea cel Bătrân, datat din 20 Mai 1388	645 de ani A fost atestată documentar pentru prima dată la 20 ianuarie 1368, într-un tratat de comerț acordat negustorilor brașoveni de către Vladislav Vlaicu, domnul Țării Românești	635 de ani Prima atestare ca oraș este din 4 septembrie 1389, când Mircea cel Bătrân menționa într-un hrisov că se află în „orașul domniei...numit Râmnic”	Aceeași vechime, trecutul lor conscrându-le ca orașe comerciale, de importanță strategică pentru acele vremuri.

Indicatorul	Pitești	Brăila	Râmnicu-Vâlcea	Comentariu
Populația conform recensământului 2011(număr de locuitori)	148.264	168.389	92.573	Populația se diferențiază numeric semnificativ și se află în scădere în toate cele trei orașe.
Număr de gospodării	59.044	69.043	36.990	Diferențe semnificative
Număr clădiri, din care locuințe	6.928/6.886	22.188/22.134	8.617/8.573	Diferențe semnificative
Localizarea județului a cărui reședință este	În Regiunea 3 Sud, alături de județele Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova, Teleorman - Populație regiune: 3.379.406 locuitori - Suprafață regiune: 34.489 km ²	În Regiunea 2 Sud-Est, alături de județele Constanța, Tulcea, Buzău, Galați și Vrancea - Populație regiune: 2.848.219 locuitori - Suprafață regiune: 35.762 km ²	În Regiunea 4 Sud-Vest, alături de județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt - Populație regiune: 2.330.792 locuitori - Suprafață regiune: 29.212 km ²	Diferențe semnificative
Economia județelor exprimată în PIB/locuitor 2012	Locul 4 – cu 8149 euro/locuitor	Locul 17 – cu 5444 euro/locuitor	Locul 24 – cu 4861euro/locuitor	Diferențe semnificative
Salariul mediu 2012 al locuitorilor – lei/lună	1.562	1.342	1.315	Arată starea economiei și bunăstarea locuitorilor

Surse: www.primariabraila.ro, www.primariapitesti.ro, www.primariavl.ro,
www.recensamantromania.ro, www.econtext.ro, www.insse.ro

Analizând aceste informații statistice, se poate spune că, municipiul Pitești este cel mai dezvoltat economic, urmat de Brăila și Râmnicu Vâlcea. Considerăm totuși clasamentul ca fiind relativ și nu foarte semnificativ, mai cu seamă că fiecare dintre localități se particularizează în diferite direcții, ceea ce pe ansamblu le aduce într-o oarecare egalitate economică.

3. Analiza SWOT a site-urilor celor trei Primării

O etapă de referință în evaluarea activității unei organizații este reprezentată de stabilirea punctelor forte, a punctelor slabe, a oportunităților și amenințărilor cu care se confruntă, printr-o analiză SWOT. Aceasta și-a dovedit calitatea de instrument foarte util în dezvoltarea și confirmarea obiectivelor și strategiei de marketing în general, ceea ce ne-a determinat să o aplicăm și în prezenta lucrare, în particular. Selectarea criteriilor de evaluare a site-urilor s-a bazat pe valorificarea unor experiențe anterioare ale unor specialiști în domeniu (Asociația Națională a Informaticienilor din Administrația Publică,

Centrul de Cercetare în Administrație și Servicii Publice din cadrul Academiei de Studii Economice din București etc.) și pe opiniile autorilor.

Tabelul nr. 2. Puncte forte / slabe ale site-urilor Primăriilor celor trei Municipii

Criteriu de evaluare	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu-Vâlcea www.primariavl.ro
Adresa de web	Reprezentativă	Reprezentativă	Relativ reprezentativă
Variantă în limba engleză	Da	Nu există	Nu există
Informații actualizate	Da, de regulă (excepție - referire la populația din 2008)	Da, de regulă (excepție - referire la populația din 2008)	Da, de regulă (excepție - referire la populația din 2004)
Informații despre data actualizării	Da, prin data de postare a informațiilor cu caracter de noutate	Nu există	Actualizat explicit și prin data de postare a informațiilor cu caracter de noutate
Informații despre cookies	Nu există	Nu există	Da
Informații despre numărul de vizitatori	Da	Nu există	Nu există
Vizibilitatea primarului pe rețele de socializare	Da, cont de Facebook (conform analizei Mediafax Monitorizare, realizată în perioada 1 - 30 iunie 2011, primarul este prezent între primii 10 din țară ca vizibilitate, cu 2,5%).	Nu există	Da, cont de Facebook
Design-ul paginii de început	Simplă, paleta coloristică fiind armonizată astfel încât să confere percepția seriozității	Aparent obositoare, paleta coloristică cu tonuri “reci”	Simplă, paleta coloristică fiind armonizată astfel încât să confere percepția seriozității
Timpul de încărcare al site-ului	Optim	Optim	Optim
Organizarea meniurilor (ușurința cu care utilizatorii identifică categoriile de informații principale)	Navigarea se face cu ajutorul conținutului plasat pe mijloc, cu grupuri de meniuri pe stânga sau dreapta.	Navigarea se face cu ajutorul conținutului plasat pe mijloc, cu grupuri de meniuri pe stânga sau dreapta.	Navigarea se face cu ajutorul grupurilor de meniuri dispuse în partea superioară a paginii și conținut în mijloc, pe categorii de public (direcții și servicii, comunicate presă, dezbateri publice).
Detalierea informațiilor din meniuri	Da, accesarea treptată a diferitelor meniuri, mergând din aproape în aproape, vizitatorul putând vizualiza doar informația de care este interesat	Da, accesarea treptată a diferitelor meniuri, mergând din aproape în aproape, vizitatorul putând vizualiza doar informația de care este interesat	Da, accesarea treptată a diferitelor meniuri, mergând din aproape în aproape, vizitatorul putând vizualiza doar informația de care este interesat
Harta site-ului	Nu	Nu	Da, nestructurată

Criteriu de evaluare	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu-Vâlcea www.primariavl.ro
Opțiunea de căutare automată a informațiilor	Da, după cuvinte-cheie și filtre	Da, doar după cuvinte-cheie	Da, doar după cuvinte-cheie
Ultimele știri	Da	Da, neactualizate	Da
Interactivitate	Pagina de contact, mesajul utilizatorului	Pagina de contact, întrebări frecvente, mesajul utilizatorului	Pagina de contact, telverde
Crearea unor comunități virtuale online (forum, RSS) care să faciliteze interacțiunea online	Flux RSS	Forum	Flux RSS
Formulare on-line	Da	Da	Da, mai puțin vizibile
Posibilitatea de plată a taxelor și impozitelor on-line	Da	Indirect, prin link către www.ghiseul.ro (SNEP)	Da
Informații despre Consiliul local	Actualizate	Actualizate	Actualizate
Legături utile	Da, atât cu direcții proprii, cât și cu alte instituții administrative centrale și locale, de învățământ și cultură din județ	Da, cu direcții proprii, descentralizate și regii și societăți care oferă servicii publice	Da, cu direcții proprii, descentralizate și regii și societăți care oferă servicii publice
Posibilitatea de creare cont utilizator	Da	Da	Da
Obținerea de date referitoare la părerile vizitatorilor (chestionare online, newslettere etc.).	Nu	Da, chestionare on-line număr redus de întrebări punctuale	Nu
Informații utile (vremea, curs valutar, sesizări anticorupție)	Da, vremea, curs valutar	Da, vremea, sesizări anticorupție	Da, vremea, sesizări anticorupție
Harta municipiului	Da, hartă interactivă	Nu	Da, hartă interactivă
Fotografii din municipiu	Da	Da	Da, fără a fi integrate într-un album
Scurtă informare despre istoricul municipiului	Da	Da	Da
Suport tehnic online oferit utilizatorilor	Nu	Nu	Da

Sursa: evaluările aparțin autorilor

Puncte forte comune în cazul site-urilor analizate se referă la: valorificarea patrimoniului local, actualizarea informațiilor de interes pentru cetățeni, timpul optim de încărcare a informațiilor, organizarea meniurilor și detalierea informațiilor în cadrul acestora, prezența formularelor on-line utile cetățenilor ș.a.

În privința **punctelor slabe** nu există o tendință comună, diferențierile fiind legate atât de aspecte privind conținutul, cât și de cele referitoare la realizările tehnice: prezența variantei în limba străină, informații despre numărul de vizitatori, obținerea de informații legate de părerile vizitatorilor, harta interactivă, suportul tehnic online oferit utilizatorilor.

Pentru a aprecia cât mai exact calitatea fiecăruia dintre site-urile analizate mai sus am utilizat diferențiala semantică cu 5 trepte notate astfel: 5 – Foarte mulțumitor, 4 – Mulțumitor, 3 – Nici/nici, 2 – Puțin mulțumitor, 1 – Deloc mulțumitor:

Tabelul nr. 3. Evaluarea cu ajutorul scalei diferențiala semantică a site-urilor analizate

Criteriu de evaluare	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu Vâlcea www.primariavl.ro
Adresa de web	5	5	4
Variantă în limba engleză	5	1	1
Informații actualizate	4	4	4
Informații despre data actualizării	1	1	5
Informații despre cookies	1	1	5
Informații despre numărul de vizitatori	5	1	1
Vizibilitatea primarului pe rețele de socializare	5	2	4
Design-ul paginii de început	4	3	4
Timpul de încărcare al site-ului	5	5	5
Organizarea meniurilor	5	5	4
Detalierea informațiilor din meniuri	5	5	4
Harta site-ului	1	1	3
Opțiunea de căutare automată a informațiilor	5	3	3
Ultimele știri	5	4	5
Interactivitate	4	5	4
Crearea unor comunități virtuale online	3	3	3
Formulare on-line	5	5	4
Posibilitatea de plată a taxelor și impozitelor on-line	5	1	5

Criteriu de evaluare	Pitești www.primariapitesti.ro	Brăila www.primariabraila.ro	Râmnicu Vâlcea www.primariavl.ro
Informații despre Consiliul local	5	5	5
Legături utile	5	4	4
Posibilitatea de creare cont utilizator	5	5	5
Obținerea de date referitoare la părerile vizitatorilor	1	4	1
Informații utile	3	4	4
Harta municipiului	5	1	5
Fotografii din municipiu	5	5	3
Scurtă informare despre istoricul municipiului	5	5	5
Suport tehnic online oferit utilizatorilor	1	1	5
Total	108	89	105

Sursa: evaluările aparțin autorilor

Analiza pe fiecare criteriu în parte oferă posibilitatea fiecărui administrator să identifice punctele tari și slabe ale site-ului gestionat, să se raporteze la experiența celorlalți doi studiați și chiar mai departe și să ridice, astfel, nivelul calitativ al site-ului pe care îl întreține.

Oportunități:

- *Poziția în contextul regionalizării.* Stabilirea capitalelor de regiune va fi o decizie politică dificil de luat, fiecare dintre cele trei orașe considerând că are cele mai bune referințe. Dar concurența este foarte mare, în fiecare regiune existând județe și municipii „cu pretenții” de capitală. Avantaj ar putea avea Brăila, care găzduiește în prezent administrația regiunii de dezvoltare 2 Sud-Est.

- *Starea economiei*, care poate duce la creșterea nivelului de trai al locuitorilor. Avantajul este în prezent net în favoarea județului Argeș și a Municipiului Pitești.

- *Reducerea timpului de rezolvare a problemelor cetățenilor;* eficientizarea activității funcționarilor publici.

Amenințări:

- *Stereotipia*, lipsa de interes pentru noutate a cetățenilor.

- *Starea economiei*, care poate duce nu numai la creșterea nivelului de trai al locuitorilor, ci și la scăderea acestuia. Dacă actualele probleme economice (ex. Oltchim, Arpechim, Laminorul etc.) se agravează, nivelul de trai va fi afectat în sens negativ.

- *Populația* – în scădere, în toate cele trei localități, cu accente de îmbătrânire.

- *Securitatea site-urilor* și posibilitatea de a fi afectate de atacuri informatice.

Concluziile analizei SWOT:

Este de apreciat preocuparea structurilor administrației publice locale analizate de a valorifica acest suport de comunicare cu publicul, care asigură rapiditatea de acces la informații și de rezolvare a unor categorii de probleme ale cetățenilor.

Se evidențiază o serie de elemente care arată experiența deja acumulată, prin ceea ce înseamnă bogăția informațiilor existente și structurarea acestora, dar și o serie de neajunsuri pe care le putem considera perfectibile. Cu siguranță de-a lungul timpului, aceste site-uri au fost îmbunătățite, conform unor nevoi și cerințe apărute pe parcurs, conform unor viziuni personale ale diferiților consilieri pe problema respectivă, ale unor responsabili de imagine ai primarilor și, poate, chiar a primarilor înșiși.. Acest proces va avea loc și de acum încolo, se vor introduce permanent noutățile informaticii, se vor putea realiza comparații cu site-urile apreciate ale altor instituții, se vor realiza audituri de marketing în scopul progresului.

Opinia noastră este că structura și conținutul site-urilor reflectă imaginația creatorilor, web-designerilor dar, mai ales, pe a celor care au comandat crearea lor și și-au dat acordul în privința modului în care se prezintă și funcționează la dispoziția publicului.

4. Propuneri de îmbunătățire a prezenței on-line a instituțiilor administrative analizate

Pentru a contribui la creșterea performanțelor de comunicare on-line în cazul Primăriilor din Municipiile Pitești, Brăila și Râmnicu-Vâlcea am formulat și o serie de propuneri care pot fi puse în practică într-un termen rezonabil de timp și cu rezultate semnificative:

- Continuarea acestei analize prin compararea fiecăruia dintre cele trei site-uri cu cele mai bune din țară (de exemplu, clasamentul realizat și publicat de echipa www.verticalnews.ro, în ianuarie 2012, a situat pe primele trei poziții site-urile Primăriilor din: Cluj-Napoca, Arad și Iași) și perfecționarea lor, ținând cont și de neajunsurile semnalate în analiza SWOT din prezenta lucrare.

- Introducerea pe site-uri a unor clip-uri video de prezentare a Municipiilor și a transmisiilor live prin camere web din zonele urbane cele mai atractive.

- Folosirea “Testului de uzabilitate” prin intermediul căruia, în general, se poate evalua eficiența și ușurința folosirii unei pagini de web sau a unei interfețe electronice de către un utilizator în scopul satisfacerii nevoilor sale. În cazul concret al celor trei instituții de administrație publică pentru desfășurarea studiului se definește, cu ajutorul unui sociolog, un panel reprezentativ pentru targetul acestora, persoane care posedă computer și pe care se va instala un software care va înregistra mișcările mouse-ului și apăsările de taste, ca și deschiderea ferestrelor, a aplicațiilor și a browserului web. Se vor înregistra mișcările, click-urile și cele de tip stânga-click, și dreapta-click, dar și cele de pe roțița din mijloc a mouse-ului. În același timp, aplicația înregistrează reacția utilizatorului la parcurgerea site-urilor vizate cu ajutorul camerei web (cu sau fără microfon). În momentul în care aplicația are la dispoziție și canalul de sunet, o cameră web cu microfon sau unul separat, se poate adăuga și această înregistrare fluxului de informații. Utilizatorul va fi instruit să spună cu voce tare ce gândește, ce face și ce probleme întâmpină.

- Indexarea site-urilor în servicii de monitorizare on-line: trafic.ro, top-site.ro, cu scopul de a obține informații reale și detaliate despre activitatea utilizatorilor și sfera lor de interes.

- Dezvoltarea schimbului reciproc de legături la site-uri cu alte instituții de interes local.

- Creșterea vizibilității în media clasice cu acoperire locală și inițierea unor schimburi de servicii de promovare.

- Crearea de pagini oficiale ale Primăriilor pe rețeaua de socializare Facebook.

- Realizarea periodică a auditului de marketing pentru site-urile celor trei Primării.

Bibliografie:

1. Balaban, D.-C., Iancu, I., Meza, R. (2009), *PR, publicitate și new-media*, Ed. Tritonic, București
2. Borșun, D. (2012), *Relațiile publice și noua societate*, ed. a II-a, Ed. Tritonic, București

3. Datculescu, P. (2013), *Cercetarea practică de marketing*, ed. a II-a, Ed. Brandbuilders, București
4. Kotler, Ph., Lee, N. (2008), *Marketing în sectorul public*, Ed. Meteor Press, București
5. Zbucnea, A., Pînzaru, F., Galalae, C. (2009), *Ghid esențial de promovare*, Ed. Tritonic, București
6. www.primariabraila.ro
7. www.primariapitesti.ro
8. www.primariavl.ro
9. www.primariaclujnapoca.ro
10. http://www.aniap.ro/Documente/Compendiu_Legislativ_Site_Web.pdf
11. <http://ccasp.ase.ro/>
12. www.recensamantromania.ro
13. www.econtext.ro
14. www.insse.ro

EVOLUTION OF UNEMPLOYMENT IN ROMANIA

Mihaela, Savu¹, Mihaela, Bursugiu²

Abstract: *Unemployment represents a phenomenon frequently met in the economy of any state. This paper presents the unemployment evolution in Romania in order to observe its evolution and the category of people affected by unemployment, from the sex point of view. The statement that women are more affected by unemployment in our country, is not supported by the presented figures. The interval chosen to analyse the unemployment also includes a period in which the the Romanian economy was affected by depression, so that one could observe that the unemployment rate increased..*

Keywords: *unemployment, unemployment rate, unemployment structure, depression*

JEL Classification: E24

1. Introduction

Unemployment, a macroeconomic phenomenon, is analysed in the specialized literature due to its importance in the economy of any country. Besides presenting the basic notions concerning the phenomenon, the specialized papers present the unemployment structure depending on more characteristics, the most important ones being sex, age, training. Unemployment represents a macrosocial phenomenon, that can be particularized depending on the economic and social conditions specific to any state. (Dobrotă and Aceleanu, 2007)

Unemployment is a phenomenon which characterized the Romanian economy during the transition towards the market economy, but then also appearing in the economic growth periods.(Bădulescu, 2006)

This paper aims to present the unemployment evolution in Romania, specific to the period between 1991-2011, so that we could underline the evolution of this macroeconomic indicator for the whole period after the events in 1989, but also to observe the way in which this indicator met the economic depression. The unemployment evolution at a national level will be also presented depending on the sex characteristic.

Comments met in different textbooks or economic books present the fact that this phenomenon affects women more than men. "In the last decade, a high attention was granted to studying the unemployment structure depending on sex and age categories. One can observe that women are more affected by unemployment than men..." (Angelescu et al, 2009)

"There are little differences concerning the unemployment rate between women and men. In case of women, the unemployment rate is higher because the probability of interrupting work is higher, especially from maternal reasons. (Băcescu and Băcescu - Cărbunaru, 2004)

"In present, the unemployment rate is up to 11,2% from the active population, especially young people and women ." (Ionescu, 1999)

"Unemployment highly affects young people and women... The high rate of women among unemployed people is because of an old mentality concerning the role of women in society, a mentality which appears both when hiring and firing staff." (Ciucur et al, 2004)

By presenting the number of unemployed people and the unemployment structure depending on sex, we aim to observe if the previous statements are real and to observe the real situation in Romania referring to this phenomenon.

¹ Ph. D. Lecturer, Constantin Brancoveanu University, Management - Marketing in Economic Affairs, Pitești, ioneci_mihaela@yahoo.com

² Ph. D. Assistant Lecturer., Constantin Brancoveanu University, Finance and Accountancy Faculty , Pitești

2. Unemployment in Romania between 1991 – 2011

The period between 1991-2011 will be the interval chosen to underline and observe the unemployment evolution in Romania depending on sex. The unemployment will be analysed from the unemployed people point of view, but also from the unemployment rate point of view, rate registered in the statistic Yearbook of Romania the mentioned interval (figures registered present only people registered at the unemployment offices) and in Romania in figures (presents unemployment, The International Labour Office). As one can observe, we use sources of official data in order to be sure that the data are those used by all institutions in our country.

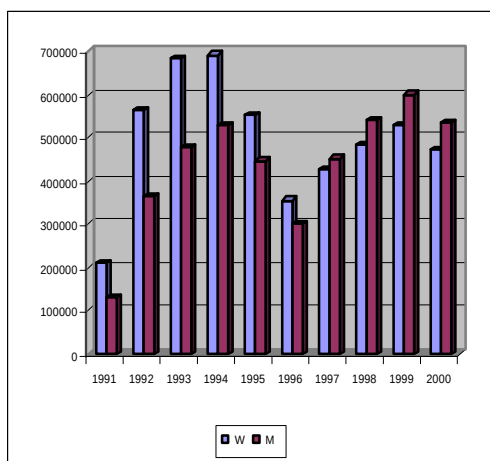
In its absolute value, unemployment registered in our country is underlined in table number 1, which presents both the number registered in at the end of each year, and the unemployment number depending on sex. At a national level, the unemployment number registered a sinuous evolution, with increase and decrease of the indicator for the period analysed. However, observing the unemployed number depending on sex in Romania, is more than obvious that, in the absolute value, the number of men is higher than the number of women, mentioning that in the first 6 years (1991-1996), the number of women affected by unemployment was higher.

Tabel no 1. Number of the unemployed in Romania (pers.)

Year	Total	W	M
1991	337440	208457	128983
1992	929019	563065	365954
1993	1164705	685496	479209
1994	1223925	693342	530583
1995	998432	551492	446940
1996	657564	355435	302129
1997	881435	428620	452815
1998	1025056	485181	539875
1999	1130296	530119	600177
2000	1007131	471608	535523
2001	826932	381139	445793
2002	760623	339520	421103
2003	658891	286271	372620
2004	557892	234592	323300
2005	522967	219224	303743
2006	460495	191449	269046
2007	367838	166626	201212
2008	403441	187228	216213
2009	709383	302124	407259
2010	626960	264401	362559
2011	461013	203677	257336

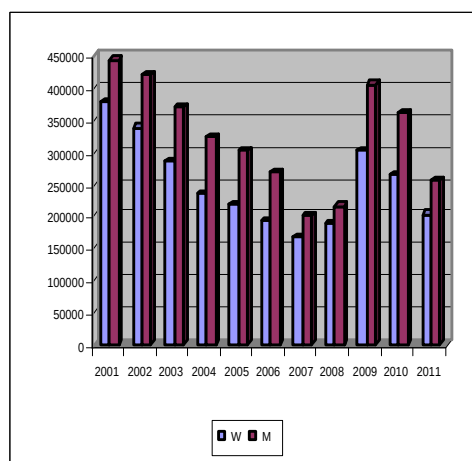
Source: Statistical Yearbook of Romania 1994-2012

In order to easily observe the values registered by the unemployed number depending on sex, we used graphics to present the data. Thus, graphic no.1, presents the evolution of the unemployed specific to the period between 1991-2000, and graphic no. 2 presents the evolution of the unemployed for the period between 2001-2011.



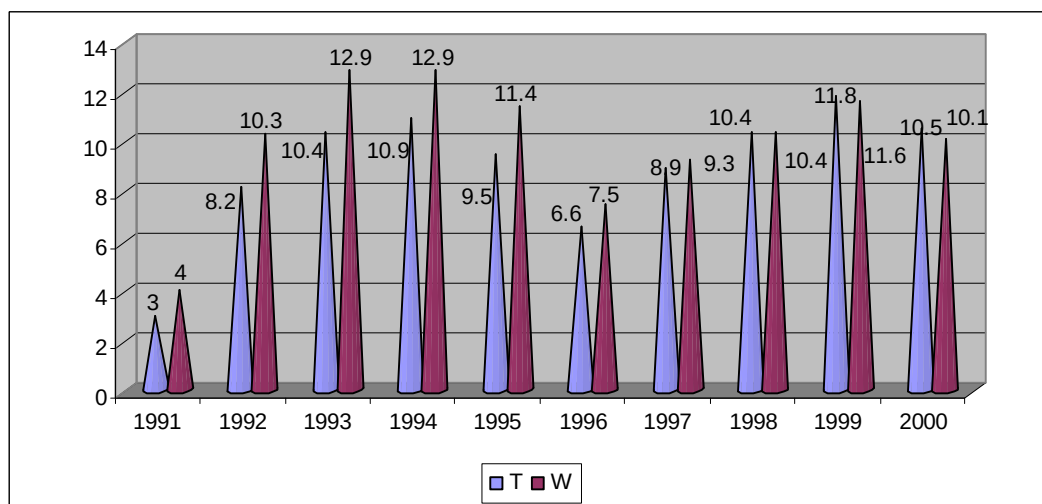
Graphic no 1. The unemployed number depending on sex in Romania between 1991-2000

Source: Statistical Yearbook of Romania 1994-2012



Graphic no 2. The unemployed number depending on sex in Romania between 2001-2011

The specialized literature refers to both the absolute value of the phenomenon and the relative value. In this case, the following graphics will present the evolution of the unemployed rate for all the unemployed people and for women.

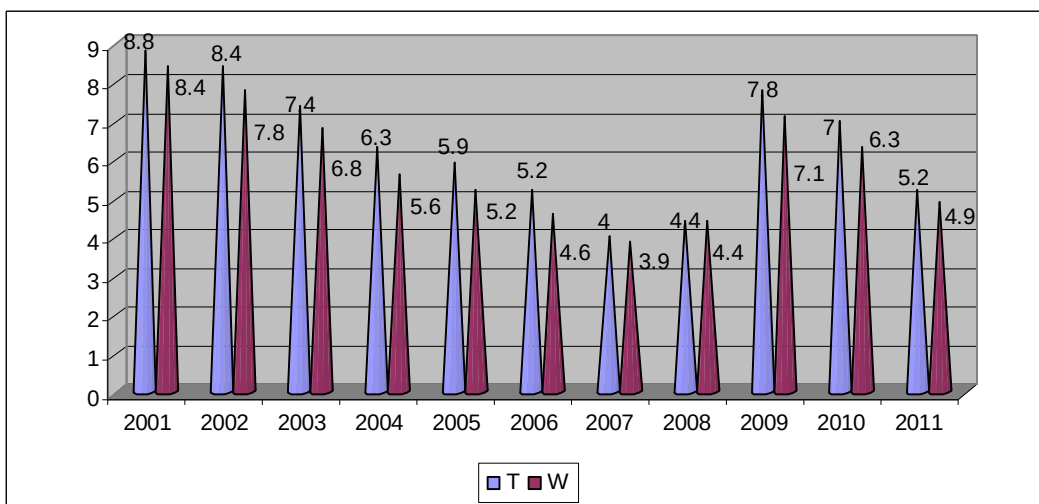


Source: Statistical Yearbook of Romania 1994-2012

Graphic no 3. The unemployment rate in Romania 1991-2000

Depending on the unemployment rate, for the period between 1991-2000 (graphic no 3), we can observe that the first 7 years registered higher values in case of women comparing with the unemployment rate at the level of all unemployed. In 1998, the two rates underlined in the graphic, registered equal values, and the last year shows a decrease concerning the unemployment rate among women.

Between 2001-2011, the unemployment rate among women is lower comparing with the values registered for all people affected by unemployment (graphic no. 4). Only in 2008, there are equal values of the unemployment.



Source: Statistical Yearbook of Romania 1994-2012

Graphic no 4. The unemployment rate in Romania 2001-2011

Comparing the values obtained in a relative expression, it seems surprising that the unemployment rate among women is higher in the first 7 years comparing with the unemployment rates for people affected by unemployment. There is an explanation in the way the unemployment rate is calculated, that means that the unemployed people are related to the active population or the employed people. In case of determining the unemployment rate depending on sex, the number of women is related to the number of active or employed women. At the Romanian economy level, men are more registered active or employed people, comparing with women.

Tabel no 2. Employment rate depending on sex in Romania (%)

Sex	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
W	63	62,3	56,8	57	57,4	56,9	58,5	57,9	57,3	56,3	55,9	55,7
M	75,4	74,6	70,1	70,5	69,7	70,4	71,2	71	71,6	70,6	70,8	69,9
Total	69,1	68,3	63,3	63,7	63,5	63,6	64,8	64,4	64,4	63,5	63,3	62,8

Source: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

Values registered by men are higher than those of women concerning the employment rate (table no. 2). Analysing both the employment rate and the unemployment number, it is surprising that in the last 12 years, the number of women affected by unemployment is smaller than that of men, in the situation when the employment rate is higher for the last category.

For the period between 2000 – 2011, we calculate the Spearman ratio which shows the force of connection between employment and unemployment rate. For determining the ratio, the employment rate is considered the independent variable (X), and the employment rate is considered the dependent variable (Y).

The calculation formula for the Spearman ratio is presented below.

$$C_s = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n (R_{x_i} - R_{y_i})^2}{n(n^2 - 1)} \quad (1)$$

were: R_{x_i} – position of X; R_{y_i} – position of Y; n – number of pairs

Replacing in the formula (1) the values calculated in the table no.1, we determine the value of Spearman ratio and show the force between the two variables.

$$C_s = 1 - \frac{6 \cdot 234}{12(12^2 - 1)} = 0,18$$

After calculating, the result is 0,18 which shows that the intensity of the two connections is very low. The result shows that besides the employment rate, there are also other influencing elements on the unemployment rate.

For the years when the depression was felt in Romania, the unemployment rate highly increased (Voicu I.I. și Talmaciu I., 2011). At the European level, the depression deeply affected the population, concerning the values registered by the unemployment rate, comparing with our country (table no. 3).

Tabel no 3. Unemployment according to ILO (International Labour Offices) in the EU member states (%)

State	2008	2009	2010	2011
UE - 27	7,1	9	9,7	9,7
Bulgaria	5,6	6,8	10,2	11,2
France	7,8	9,5	9,8	9,7
Germany	7,5	7,8	7,1	5,9
Greece	7,7	9,5	12,6	17,7
Italy	6,7	7,8	8,4	8,4
Spain	11,3	18	20,1	21,7
Hungary	7,8	10	11,2	10,9
Romania	5,8	6,9	7,3	7,4

Source: Romania în figures 2012

The unemployment rate in our country is under the European Union average, but especially under the values registered by states considered developed ones, such as France and Italy. Germany registers higher rates than Romania in the first two years, then the unemployment rates are lower, being lower than the rates in our country. Hungary has in the four years higher values than our country, and Bulgaria is higher than us only in the last two years. Greece and Spain register superior values of the unemployment rate not only comparing with Romania but also with the European Union average, but they have a special situation in the depression context.

3. Conclusions

The unemployment values registered at the Romanian level prove that the men are more numerous than the women so that it is important to underline that the men are more affected by this phenomenon. The idea that women are the most affected by the unemployment is not correct, even if in the first 6 years of the analysed period, this category is affected. The period between 1997 – 2011 invert the men and women report..

Before the depression effects influence our country, the unemployment rate registered a decreasing trend, but since 2008, it began to increase, this being a sign that the economic depression appeared at once.

However, unemployment is one of the factors that determined the emigration of the citizens in the new member states of the European Union towards developed states (other factors are represented by: lower salaries, the decline of the industrial sectors, the desire of increasing the life standard etc.). (Son, Noja, 2012) Emigration is a phenomenon which our country is facing with, together with the other neighbouring countries, especially that the figures show a higher emigration of women comparing with men.

The Club of Rome underlined the possible solutions for diminishing the unemployment negative effects, setting up 4 categories:

- labour force mobilization ;
- developing skills related to employment of the available labour force;
- promoting the spirit of active research;
- direct providing of work places.(Dobrotă and Aceleanu, 2007)

In the same direction, at the level of the European Union and other member states achieving the Lisbon Strategy for more and better work places, means implementing new ways of flexibility and security (Dindire, 2012). In this context, the persons affected by unemployment, will have the chance of finding work places by the implementation of new ways of flexibility and security, since these lead to a better organization of work, a strong mobility of the labour force depending on the competences achieved after investing in the professional training during the active life time.

Flexibility implementation means a very important element especially for the countries in the Eastern Europe, affected by the depression. But this means reforms for the labour force, implementing educational and social policies, all these in accordance with the feature of every member state.

Bibliography:

1. Angelescu C. (coord.) (2009), *Economics*, ASE Publishing House, București, p. 257
2. Băcescu M., Băcescu – Cărbunaru A. (2004), *Intermediary Macroeconomics*, University Publishing House, București, p. 468
3. Bădulescu A. (2006) *Unemployment in Romania . A Retrospective Analysis (1991 - 2005)*, Theoretical and Applied Economics Review, no. 2/2006 [Online] Available at: http://www.ectap.ro/somajul_in_romania_o_analiza_retrospectiva_1991_2005_de_alina_badulescu/a40/ [Accessed on 14 January 2013]
4. Ciucur D., Gavrila I., Popescu C. (2004), *Economics*, Tribuna Economică Publishing House, București, p. 464
5. Dindire L. M. (2012), Assessment model of the nations' human capital – the case of the EU countries, *Management Strategies Review*, no. 4 (18)/2012, p.28
6. Dobrotă N., Aceleanu M.I. (2007), *Employment of the labour resources in Romania*, București, Economics Publishing House, p. 149 – 153
7. Ioneci M., Mîndreci G. (2011), *Flexicurity between Theory and Practice in the Romanian Economy*, Annals of the University of Petroșani. Economics, vol. XI – part III, ISSN 1582-5949
8. Ionescu V.R., Gavrila E. (1999), *Macroeconomics Elements*, Economics Publishing House, București, p. 154
9. Son A., Noja G.G. (2012), *Macroeconometric analysis in pannel of the modeling factors of the labour force migration at rhe European Union Level*, Theoretical and Applied Economics Review, no. 11/2012 [Online] Available at: http://www.ectap.ro/analiza_macroekonometrica_in_panella_factorilor_modelatori_ai_emi_gratiei_fortei_de_muncala_nivelul_uniunii_europene_de_liana_son_gratiela_georgiana_n_oja/a793/ [Accessed on 14 January 2013]
10. Voicu I.I., Talmaciu I. (2011), *Postwar Romanian Exterior Trade – Evolutions and Tendencies*, Ovidius University Annals, Economic Sciences Series, Volume XI, Issue 1/2011; (p.2303) ISSN 1582-9383
11. Statistic Year Book of Romania 1994 - 2012
12. Romania in figures 2012 [Online] Available at: http://www.insse.ro/cms/rw/pages/romania_in_cifre.ro.do [Accessed on 27 Septembrie 2012]
13. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators [Accessed on 11 February 2013]

EVOLUȚIA ȘOMAJULUI ÎN ROMÂNIA

Mihaela, Savu¹, Mihaela, Bursugiu²

Rezumat: Șomajul reprezintă un fenomen frecvent întâlnit în economia oricărui stat. Lucrarea de față prezintă evoluția șomajului la nivelul României pentru a observa evoluția acestuia și categoria de populație afectată de șomaj, din punct de vedere al caracteristicii sex. Afirmția că persoanele de sex feminin sunt mai afectate de șomaj la nivelul țării noastre nu este susținută de cifrele prezentate. Intervalul ales pentru analiza șomajului cuprinde și perioada în care criza a afectat economia românească, astfel încât s-a observat că rata șomajului a crescut.

Cuvinte cheie: șomaj, rata șomajului, structura șomajului, criză

Clasificare JEL: E24

1. Introducere

Șomajul, fenomen macroeconomic, este analizat în literatura de specialitate datorită importanței în economia oricărui stat. Alături de prezentarea noțiunilor de bază privind acest fenomen, lucrările de specialitate prezintă structura șomajului în funcție de mai multe caracteristici, cele mai importante fiind sexul, vârsta, nivelul de pregătire. Șomajul reprezintă un fenomen macrosocial, care se poate particulariza în funcție de condițiile economico – sociale specifice fiecărui stat. (Dobrotă și Aceleanu, 2007).

Șomajul este un fenomen care a caracterizat economia românească pe toată durata tranziției la economia de piață, ca apoi să se manifeste și în perioadele de creștere economică. (Bădulescu, 2006).

În lucrarea de față, dorim să prezentăm evoluția șomajului din România specifică perioadei 1991 – 2011, astfel încât să evidențiem tendința acestui indicator macroeconomic pentru întreaga perioadă de după evenimentele din 1989, dar și să observăm modul în care acest indicator a răspuns crizei economice. Evoluția șomajului la nivel național va fi completată de prezentarea acestuia în funcție de caracteristica sex.

Comentariile întâlnite într-o serie de manuale sau cărți economice prezintă faptul că acest fenomen afectează într-o proporție mai mare persoanele de sex feminin comparativ cu persoanele de sex masculin. „În ultimul deceniu se acordă o mare atenție studierii structurii șomajului pe sexe și categorii de vârstă. Se relevă astfel, că femeile sunt mai afectate de șomaj decât bărbații” (Angelescu et al, 2009).

„Există diferențe sensibile în rata șomajului între femei și bărbați. La femei rata șomajului este mai mare, deoarece la acestea probabilitatea întreruperii lucrului este mai mare, în special din motive de maternitate.” (Băcescu și Băcescu - Cărbunaru, 2004).

„În prezent rata șomajului se ridică la aproximativ 11,2% din populația activă, ponderea deținând-o tinerii și femeile.” (Ionescu, 1999).

„Șomajul afectează puternic tinerii și femeile. ... Ponderea mare a femeilor în rândul șomerilor are ca principală cauză persistența unei mentalități învechite privind rolul femeii în societate, mentalitate care se manifestă atât la angajare, cât și la disponibilizarea personalului.” (Ciucur et al, 2004).

Prin prezentarea numărului de șomeri și a structurii șomajului în funcție de sex dorim să vedem dacă afirmațiile anterioare se susțin și să observăm care este în realitate situația din România referitor strict la acest fenomen.

¹ Lect. univ. dr., Universitatea Constantin Brâncoveanu, Facultatea Management Marketing în Afaceri Economice Pitești, ioneci_mihaela@yahoo.com

² Asist. univ. dr., Universitatea Constantin Brâncoveanu, Facultatea Finanțe Contabilitate Pitești

2. Șomajului în România în intervalul 1991-2011

Perioada 1991-2011 va fi intervalul de timp ales pentru a evidenția și a observa evoluția șomajului în România în funcție de caracteristica sex. Șomajul va fi analizat atât din punctul de al numărului șomerilor, cât și al ratei șomajului înregistrate în Anuarul statistic al României în intervalul precizat (cifrele prezentate calculează doar persoanele înscrise la oficiile de șomaj) și în România în cifre (prezintă șomajul BIM - Biroul Internațional al Muncii). După cum se poate observa, utilizăm surse de date oficiale, pentru a avea certitudinea că datele prezentate sunt cele utilizate de către toate instituțiile din țara noastră.

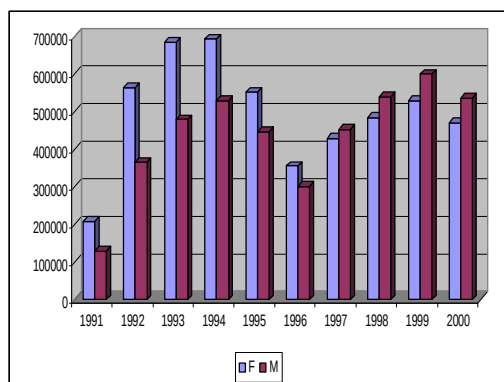
În valoarea absolută, șomajul înregistrat la nivelul țării noastre este evidențiat în tabelul nr. 1, care prezintă atât numărul șomerilor înregistrați la finalul fiecărui an, cât și numărul șomerilor după caracteristica sex. La nivel național numărul șomerilor a cunoscut o evoluție sinuoasă, cu creșteri și scăderi ale indicatorului pentru perioada analizată. Obsevând însă numărul șomerilor în funcție de sex din România este mai mult decât evident că, în valoare absolută, numărul persoanelor de sex masculin este mai mare decât numărului persoanelor de sex feminin, cu precizarea că în primii 6 ani (1991 - 1996) s-a înregistrat un număr mai mare de persoane de sex feminin afectate de șomaj.

Tabel nr. 1. Numărul șomerilor din România (pers.)

An	Total	F	M
1991	337440	208457	128983
1992	929019	563065	365954
1993	1164705	685496	479209
1994	1223925	693342	530583
1995	998432	551492	446940
1996	657564	355435	302129
1997	881435	428620	452815
1998	1025056	485181	539875
1999	1130296	530119	600177
2000	1007131	471608	535523
2001	826932	381139	445793
2002	760623	339520	421103
2003	658891	286271	372620
2004	557892	234592	323300
2005	522967	219224	303743
2006	460495	191449	269046
2007	367838	166626	201212
2008	403441	187228	216213
2009	709383	302124	407259
2010	626960	264401	362559
2011	461013	203677	257336

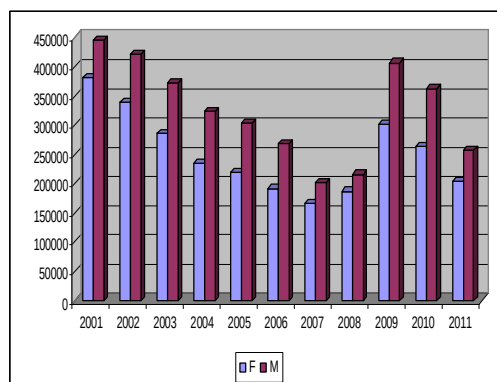
Sursa: Anuarul statistic al României 1994 - 2012

În vederea unei mai ușoare observări a valorilor înregistrate de numărul șomerilor pe sexe s-a recurs la prezentarea datelor prin intermediul graficelor. Astfel, graficul nr. 1 prezintă evoluția șomerilor specifică intervalului 1991-2000, iar graficul nr. 2 prezintă evoluția șomerilor pentru perioada 2001-2011.



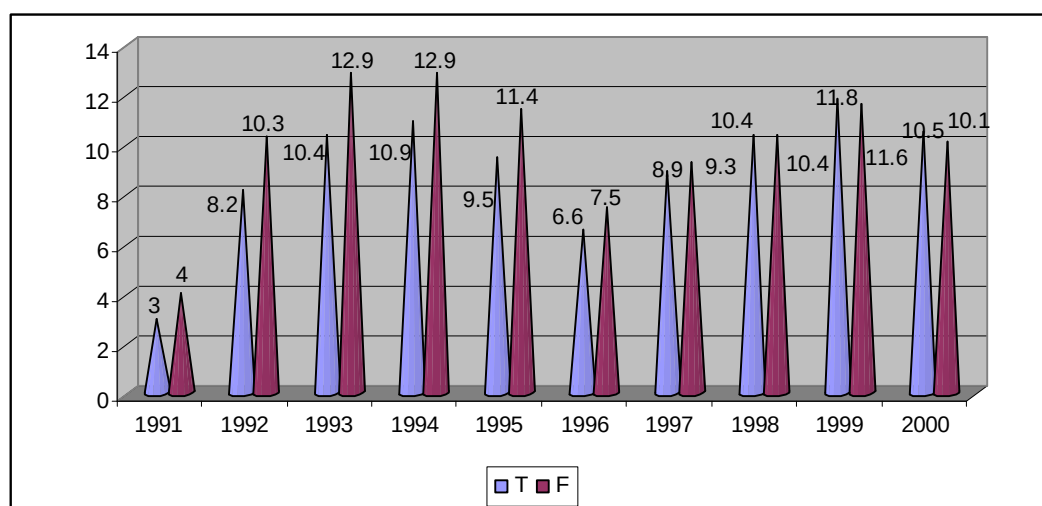
Grafic nr. 1. Numărul șomerilor pe sexe din România în perioada 1991 – 2000

Sursa: Anuarul statistic al României 1994-2012



Grafic nr. 2. Numărul șomerilor pe sexe din România în perioada 2001 – 2011

Literatura de specialitate face referire atât la valoarea absolută a fenomenului, cât și la valoarea relativă. În acest caz, graficele următoare vor prezenta evoluția ratei șomajului la nivelul tuturor șomerilor și la nivelul persoanelor de sex feminin.

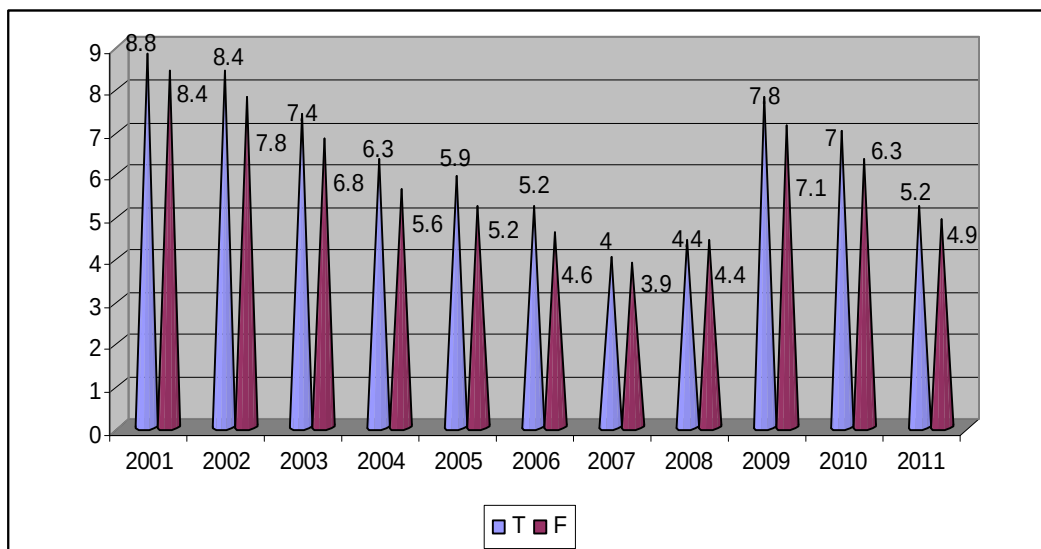


Sursa: Anuarul statistic al României 1994 - 2012

Grafic nr. 3. Rata șomajului în România 1991-2000

În funcție de rata șomajului, pentru intervalul 1991-2000 (graficul nr. 3), putem observa că primii 7 ani au înregistrat valori superioare în cazul persoanelor de sex feminin comparativ cu rata șomajului determinată la nivelul tuturor șomerilor. În anul 1998 cele două rate evidențiate în grafic au înregistrat valori egale, iar ultimul an, arată o reducere a ratei șomajului în rândul femeilor.

În intervalul 2001-2011, rata șomajului la nivelul persoanelor de sex feminin este în scădere comparativ cu valorile înregistrate pentru toate persoanele afectate de șomaj (graficul nr. 4). Doar la nivelul anului 2008 se înregistrează o egalitate între cele două rate ale șomajului.



Sursa: Anuarul statistic al României 1994-2012

Grafic nr. 4. Rata șomajului în România 2001-2011

Comparând valorile obținute în expresie relativă, pare surprinzător faptul că rata șomajului în rândul persoanelor de sex feminin este mai mare în primii 7 ani, comparativ cu rata șomajului determinată pentru toate persoanele afectate de șomaj. Explicația se găsește în modul de calcul a ratei șomajului, adică persoanele șomere sunt raportate la populația activă sau la populația ocupată. În cazul determinării ratei șomajului pe sexe, numărul șomerilor de sex feminin este raportat la numărul persoanelor de sex feminin active sau ocupate. La nivelul economiei românești persoanele de sex masculin sunt într-un procent mai mare încadrate ca populație activă sau ocupată comparativ cu persoanele de sex feminin.

Tabel nr. 2. Rata ocupării pe sexe în România (%)

Sex	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
F	63	62,3	56,8	57	57,4	56,9	58,5	57,9	57,3	56,3	55,9	55,7
M	75,4	74,6	70,1	70,5	69,7	70,4	71,2	71	71,6	70,6	70,8	69,9
Total	69,1	68,3	63,3	63,7	63,5	63,6	64,8	64,4	64,4	63,5	63,3	62,8

Sursa: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators

Valorile înregistrate de către persoanele de sex masculin sunt net superioare celor obținute de către persoanele de sex feminin în privința ratei ocupării (tabelul nr. 2). Analizând atât rata ocupării, cât și numărul șomerilor, este surprinzător că în ultimii 12 ani numărul persoanelor de sex feminin afectate de șomaj este mai mic decât cel al persoanelor de sex masculin, în situația în care rata ocupării este mai ridicată pentru ultima categorie.

Pentru intervalul 2000 – 2011 calculăm coeficientul Spearman care arată intensitatea legăturii dintre rata ocupării și rata șomajului. În determinarea coeficientului, rata ocupării este considerată variabila independentă (X), iar rata șomajului este considerată variabila dependentă (Y).

Formula de calcul pentru coeficientul Spearman este prezentată mai jos.

$$C_s = 1 - \frac{6 \sum_{i=1}^n (R_{x_i} - R_{y_i})^2}{n(n^2 - 1)} \quad (1)$$

unde: R_{x_i} – rangul lui X; R_{y_i} – rangul lui Y; n – numărul de perechi

Înlocuind în formula (1) valorile calculate în tabelul numărul 1 determinăm valoarea coeficientul Spearman și arătăm intensitatea legăturii dintre cele două variabile.

$$C_s = 1 - \frac{6 \cdot 234}{12(12^2 - 1)} = 0,18$$

În urma calculelor realizate rezultatul este de 0,18 ceea ce arată că intensitatea legăturii este foarte slabă. Rezultatul evidențiază faptul că alături de rata ocupării mai există și alți factori de influență asupra ratei șomajului.

Pentru anii în care criza și-a făcut simțită prezența în România rata șomajului a înregistrat o creștere semnificativă. (Voicu I.I. și Talmaciu I., 2011) La nivel european, criza a afectat mult mai puternic populația, din punct de vedere a valorilor înregistrate de către rata șomajului, comparativ cu țara noastră (tabelul nr. 3).

Tabel nr. 3. Șomajului BIM în state ale Uniunii Europene (%)

Stat	2008	2009	2010	2011
UE - 27	7,1	9	9,7	9,7
Bulgaria	5,6	6,8	10,2	11,2
Franța	7,8	9,5	9,8	9,7
Germania	7,5	7,8	7,1	5,9
Grecia	7,7	9,5	12,6	17,7
Italia	6,7	7,8	8,4	8,4
Spania	11,3	18	20,1	21,7
Ungaria	7,8	10	11,2	10,9
România	5,8	6,9	7,3	7,4

Sursa: România în cifre 2012

Rata șomajului din țara noastră se regăsește sub media Uniunii Europene, dar mai ales sub valorile înregistrate de state considerate dezvoltate, precum Franța și Italia. Germania înregistrează rate mai mari decât România în primii doi ani, apoi ratele șomajului se reduc, fiind mai mici decât ratele din țara noastră. Ungaria are în cei patru ani valori mai mari decât țara noastră, iar Bulgaria ne depășește doar în ultimii doi ani. Grecia și Spania înregistrează valori ale ratei șomajului net superioare nu doar României, cât și mediei Uniunii Europene, dar situația lor este una specială în contextul crizei.

3. Concluzii

Valorile șomajului înregistrate la nivelul României demonstrează că persoanele de sex masculin sunt mai numeroase comparativ cu cele de sex feminin, astfel încât este important să evidențiem că bărbații sunt mai mult afectați de acest fenomen. Ideea că femeile sunt cele mai influențate de șomaj nu este corectă, chiar dacă în primii 6 ani ai perioadei analizate această categorie este afectată. Intervalul 1997 - 2011 inversează raportul dintre femei și bărbați.

Înainte ca efectele crizei să-și facă simțită prezența în țara noastră rata șomajului înregistra un trend descrescător, dar din 2008 a început să crească, semn că influența crizei în economie nu s-a lasat așteptată.

Totuși, șomajul este unul dintre factorii care au determinat emigrația cetățenilor din noile state membre ale Uniunii Europene către statele dezvoltate (alți factori sunt reprezentați de: salarii scăzute, declinul sectoarelor industriale, dorința de creștere a nivelului de trai etc.) (Son, Noja, 2012). Emigrația este un fenomen cu care se confruntă și țara noastră alături de statele vecine, mai ales că cifrele arată o emigrație mai mare în rândul persoanelor de sex feminin comparativ cu cele de sex masculin.

Clubul de la Roma a evidențiat posibile soluții pentru diminuarea efectelor negative ale șomajului, încadrându-le în 4 categorii:

- mobilizarea ofertei de muncă;
- dezvoltarea aptitudinilor legate de ocuparea forței de muncă;
- promovarea spiritului de căutare activă;
- crearea directă de locuri de muncă (Dobrotă și Aceleanu, 2007).

În același sens, la nivelul Uniunii Europene și al statelor membre atingerea obiectivelor Strategiei de la Lisabona pentru locuri de muncă mai multe și mai bune presupune implementarea de noi forme de flexibilitate și securitate (Dindire, 2012). În acest context, persoanele afectate de șomaj vor avea șansa să-și găsească un loc de muncă prin implementarea de noile forme de flexibilitate și securitate, deoarece acestea conduc la o mai bună organizare a muncii, o accentuată mobilitate a forței de muncă în funcție de competențele dobândite în urma investițiilor în formarea profesională pe parcursul vieții active

Implementarea flexibilității reprezintă un element extrem de important mai ales pentru țările din Europa de Est, afectate de criză. Dar, aceasta presupune reforme adecvate pieței muncii, implementarea de politici educaționale și sociale, toate acestea în concordanță cu specificul fiecărui stat.

Bibliografie:

1. Angelescu C. (coord.) (2009), *Economie*, Editura ASE, București, p. 257
2. Băcescu M., Băcescu – Cărbunaru A. (2004), *Macroeconomie intermediară*, Editura Universitară, București, p. 468
3. Bădulescu A. (2006), *Șomajul în România. O analiză retrospectivă (1991 - 2005)*, Revista Economie teoretică și aplicată, nr. 2/2006 [Online] Disponibil la adresa: http://www.ectap.ro/somajul_in_romania_o_analiza_retrospectiva_1991_2005_de_alina_badulescu/a40/ [Accesat la 14 Ianuarie 2013]
4. Ciucur D., Gavrila I., Popescu C. (2004), *Economie*, Editura Tribuna Economică, București, p. 464
5. Dindire L. M. (2012), Model de evaluare a capitalului uman al națiunilor – cazul țărilor membre U.E., Revista Strategii Manageriale, nr. 4/2012, p.28
6. Dobrotă N., Aceleanu M.I. (2007), *Ocuparea resurselor de muncă în România*, București, Editura Economică, pp. 149 – 153
7. Ioneci M., Mîndreci G. (2011), *Flexicurity between Theory and Practice in the Romanian Economy*, Annals of the University of Petroșani. Economics, vol. XI – part III, ISSN 1582 – 5949
8. Ionescu V.R., Gavrila E. (1999), *Elemente de macroeconomie*, Editura Economică, București, p. 154
9. Son A., Noja G.G. (2012), *Analiza macroeconometrică în panel a factorilor modelatori ai migrației forței de muncă la nivelul Uniunii Europene*, Revista Economie teoretică și aplicată, nr. 11/2012 [Online] Disponibil la adresa: http://www.ectap.ro/analiza_macroekonometrica_in_panela_factorilor_modelatori_ai_emigratiei_forței_de_muncala_nivelul_uniunii_europene_de_liana_son_gratiela_georgiana_noja/a793/ [Accesat la 14 Ianuarie 2013]
10. Voicu I.I., Talmaciu I. (2011), *Postwar Romanian Exterior Trade – Evolutions and Tendencies*, Ovidius University Annals, Economic Sciences Series, Volume XI, Issue 1/2011; (p.2303) ISSN 1582-9383
11. Anuarul Statistic al României 1994 - 2012
12. România în cifre 2012 [Online] Disponibil la adresa: http://www.insse.ro/cms/rw/pages/romania_in_cifre.ro.do [Accesat la 27 Septembrie 2012]
13. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators [Accesat la 11 Februarie 2013]

CONCEPTUAL AND THEORETICAL DIMENSIONS REGARDING THE RECOGNITION OF STOCKS IN PUBLIC INSTITUTIONS

Cristina-Otilia, Țenovici¹

Abstract: *The process of normalization leads to harmonization and accounting convergence by formalizing and materializing the objectives, concepts, methods, rules and procedures for the production and use of accounting information. The purpose of this study is to analyze the evolution of Romanian accounting and accounting harmonization and convergence with IPSAS 12 "Inventories". Also, a comparison of the main features related to current national and international regulations, presenting similarities and differences related to the recognition of stocks to identify the set of converging or diverging elements.*

Keywords: *acquisition cost, production cost, recognition criteria, fair value*

JEL classification: M41

1. Elements of convergence in recognizing and accounting of inventories in Romania with IPSAS 12 "Inventories"

The need to harmonize accounting necessary to adopt a common language for financial reporting, goal that is achieved through the normalization accounts. It seeks possible, improving and reducing disparities between national practices and international accounting regulations aimed at developing principles and norms of a general, leading to comparable information content provided by the public sector entities' financial statements.

This paper is intended as an analysis of the convergence and harmonization of national accounting rules on the recognition and accounting for inventories with International Accounting Standard Public Sector IPSAS 12 "Inventories".

1.1. Conceptual dimensions of inventories recognized by public institutions

Recognition and measurement of inventories is addressed by accounting regulations, both in the Romanian accounting regulations as well as international level. Analyzing the two definitions in mind that there is a total convergence between the two rules as follows:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
Inventories are assets: - Held to be sold in the ordinary course of business; - Under production for sales in the ordinary course of business, or - In the form of raw materials and other supplies to be used in the current activity of the institution, in production or services.	Inventories are assets: - In the form of raw materials or materials that are consumed in the production process; - In the form of raw materials or materials that will be consumed or distributed services; - Held for sale or distribution in the ordinary course of business, or - In production for sale or distribution

The two definitions contain enumerations possible for this type of activity, but their nature is not sufficient to consider them stock. Also these definitions make no reference to criteria relating to amount and duration of use [Țenovici, C. 2013, p.148]. Thus, stocks that can be held in public institutions are:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
Raw materials; Consumables; Materials of such inventory items; Packaging materials and state reserve and mobilization; Other stocks needed for defense, public order and national	Ammunition; Raw material supplies; Maintenance equipment; Tangible parts other than those covered by IPSAS 17, "Property,

¹ Phd. lecturer, "Constantin Brâncoveanu" University, F.M.M.A.E. Rm. Vâlcea, cristina.tenovici@gmail.com

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
security and other specific stocks; Products blanks, finished products, scrap, waste and recoverable materials, production in progress; Goods seized or brought under the law, private property of the state or territorial administrative units; Stocks held by third parties; Livestock and poultry; Product; Packaging.	Plant and Equipment", Stocks; Stocks of currency not issued; Postal reserves held for sale; Production in progress, including materials for educational courses / training and customer service; Land / property held for sale.

To recognize an item inventories, check recognition criteria. According O.M.F.P. nr.1917/2005 and standard IPSAS 12 "Inventories", to be recognized a stock, it must meet the criteria for recognition of an asset. „ An asset "must represent a resource controlled by an entity as a result of past events and from which the entity expects to enter into future economic benefits or service potential" [IFAC, 2009, vol p 33], and the possibility of setting values can be measured reliably. The concept of probability refers to the degree of certainty or uncertainty of achieving future economic benefits associated with an item. In this context, assessing the degree is based on the information available when the financial statements.

The economic benefit is the potential to contribute, directly or indirectly, to the flow of cash or cash equivalents to the entity. This contribution is reflected by increased cash inflows or reducing cash outflows as, for example, by reducing production costs. The potential may be a productive one when the asset is used alone or with other assets for the provision of services or production of goods for sale by public institution. The potential may take the form of convertibility into cash or cash equivalents.

An asset, or stock, is not recognized in the balance sheet if it is impossible to generate benefits / future economic benefits for the public institution. Under this specification, supply stock items provide future economic benefits and as such, are recognized in the balance sheet, while the supply of material items are not stored or utilities that do not produce benefits / economic benefits and as such, are not recognized as inventory on the balance sheet, but as operational expense item.

Recognition of an asset or stock of an item of the balance sheet is linked to the existence of a cost or value that must be determined reliably. Recognition means in these conditions, the estimation of a cost or value. If these estimates are reasonable, that is reasonable, they do not affect the credibility of accounting information and financial statements. The recognition process involves the description in words of that element and the combination of a lump, and the inclusion of the amount in the balance sheet total.

Given that, by applying professional judgment, that a certain operations subject to the provisions of the principle of substance over form, it is necessary to recognize that active stocks according to this principle. When it is impossible to estimate future economic benefits, the stock is not recognized but is recognized expense for the period. In this situation you are buying stocks fall occasionally or those stocked.

Initial recognition involves the presentation of an item such as stocks in the financial statements for the first time. Moments in which the initial recognition of stocks, provided both national regulations as in IPSAS 12 are: the acquisition (assessing initial acquisition cost) to obtain the production (initially assessing the cost of production), or receiving donations (are evaluated initially at fair value).

In addition, standard, unlike the national rules, also provides other useful items in the initial inventory, as follows:

a. current replacement cost, ie the cost of the entity pays to acquire the asset on the reporting date;

b. Costs acquired through a transaction that does not involve an exchange are valued at fair value at the acquisition date.

c. defining aspects of exchange transactions, ie transactions that do not involve changes:

- The transaction does not involve the exchange transaction means an entity either receives value from another entity without directly giving approximately equal value in exchange, or gives value to another entity without directly receiving approximately equal value in exchange;

- The exchange transaction means the transaction in which the entity receives assets or services or has liabilities extinguished, and directly gives approximately equal value to another entity in exchange.

I. Initial assessment at purchase cost:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
The acquisition cost of inventory purchased include: purchase price, import duties and other taxes (except those which the public body can recover from the taxing authorities), transport costs, handling and other expenses directly attributable to the acquisition of goods concerned. Trade discounts granted by the supplier is not part of the acquisition cost.	The acquisition cost includes the purchase price, import duties and other taxes (other than those subsequently recoverable from tax authorities), and transport, handling costs and other costs directly attributable to the acquisition of finished goods, materials and supplies. Trade discounts, rebates and other similar items are deducted when determining cost.

Example of determining the cost of acquisition: Determine the acquisition cost of material "X" will be recognized in the accounts of the public knowing the following: purchase price: 120.000 lei; trade discounts (rebate): 2% transport costs: 5.000 lei stock manipulation charges: 1.600 lei, VAT 24% [$24\% \times (120.000 - 2\% \times 120.000) = 28.224$ lei]; depreciation building where the headquarters of the public: 1.600.000 lei production costs illuminating sections: 1.800 lei.

Case I: public institution is not taxable

Acquisition cost = purchase price - trade discounts + shipping costs + handling + VAT costs (not taxable, it can not be recovered from the tax authorities)
 acquisition cost = $120.000 - 2\% \times 120.000 + 5.000 + 1.600 + 28.224 = 152.424$ lei

Not included in the cost of acquisition: depreciation of the building where the headquarters of the public (1.600.000 lei); the cost of production lighting sections (1,800 lei).

Case II: public institution is liable for VAT

Acquisition cost = purchase price - trade discounts + shipping costs + handling costs
 acquisition cost = $120.000 - 2\% \times 120.000 + 5.000 + 1.600 = 124.200$ lei

Not included in the cost of acquisition: depreciation of the building where the headquarters of the public (1.600.000 lei); the cost of production lighting sections (1.800 lei);

II. Initial evaluation of production cost:

International accounting standards for the public sector use the term conversion cost and no cost of production or processing as recounted in the Romanian accounting regulations. Their definition is as follows:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
Production cost includes: cost of acquisition of raw materials and production supplies and expenses directly attributable to the asset. Cost of production or processing of stocks includes direct costs associated with the production, namely: direct materials, energy used for technological purposes, direct labor and other direct production costs and indirect	The cost of conversion of inventories include costs directly related to production units. They also include a systematic allocation of fixed production overheads and variables that are involved in converting materials into finished goods. Fixed overhead costs are those indirect costs of production that remain relatively constant regardless of changes in production

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
costs of production quota allocated rationally as relating to manufacturing thereof. Cost of inventories of a service includes labor and other costs of personnel directly engaged in providing the service, including supervisory personnel, and the overheads appropriate. Depending on the specific activity for the cost can be also used standard cost method, in production or retail method, the retail trade.	volume and cost of factory management and administration. Variable production overheads are those indirect costs of production that vary directly, or nearly directly, with the volume of production. The allocation of fixed overhead costs of processing costs is based on normal production capacity. Cost of inventories of a service provider consists primarily of labor costs and other costs of personnel directly engaged in providing the service, including supervisory personnel, plus overhead costs that may be awarded.

Allocation of indirect costs, called fixed overhead production cost is based on normal production capacity. Normal production capacity is the production expected to be achieved on average over a number of periods or seasons under normal circumstances, taking into account the loss of capacity from planned maintenance of equipment.

Example of determining the cost of production: We produce product "X", for which we know the following: unit variable cost (cv): 1.000 lei/units; quantities of products produced each month (qi): 8.000 units in January; 10.000 units in February; 9000 units in Marc ; 11.000 units in April; fixed expenses 1.600.000 lei. What is the cost of production? It will discuss egg situation: the first does not take into account the variation in capacity utilization, the second considering the normal capacity of 10.000 units (pieces).

Table no 1. The cost of production in the case of not considering the variation of capacity utilization

Exercise Elements	January	February	March	April
Quantities of products (units)	8.000	10.000	9.000	11.000
Total variable costs (lei)	8.000.000	10.000.000	9.000.000	11.000.000
Total fixed costs (lei)	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
Total costs (lei)	9.600.000	11.600.000	10.600.000	12.600.000
Unit cost of production (lei /units)	1.200,00	1.160,00	1.177,77	1.145,45

Algorithms achieving calculations:

Total variable costs: $CV_i = cv_i \cdot xq_i$,

Total costs: $CT_i = CV_i + CF$, were CF mean total fixed costs

Unit cost of production: $cu_i = \frac{CT_i}{q_i}$

The analysis undertaken between January to April is observed variance with the unit cost of production output.

Table no 2. The cost of production in the event that take into account the changes in capacity utilization

Exercise Elements	January	February	March	April
Quantities of products (units)	8.000	10.000	9.000	11.000
Total variable costs (lei)	8.000.000	10.000.000	9.000.000	11.000.000
The degree of utilization of the production capacity (%)	80%	100%	90%	110%

Exercise Elements	January	February	March	April
Fixed costs allocated according to the degree of utilization of the production capacity (lei)	1.280.000	1.600.000	1.440.000	1.760.000
Total costs (lei)	9.280.000	11.600.000	10.440.000	12.760.000
Unit cost of production (lei /units)	1.160	1.160	1.160	1.160

Algorithms achieving calculations:

The degree of utilization of the production capacity: $\eta_i = \frac{capacitate_efectiva}{capacitate_normala} \times 100$

Fixed costs allocated according to the degree of utilization of the production capacity:

$$CFrep_i = CF_i \times \eta_i$$

Total costs, unit production cost and total variable costs are calculated similar to the first model.

Rationally allocating fixed costs based on utilization of production capacity avoid undue fluctuations in the cost of production, allowing the measurement of inventories at the balance sheet at fair value.

There are some elements of costs to be included in the cost of inventories, but should be recognized as expenses in the period in which they occurred, as follows:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
Not recognized in cost of production: - Loss of materials, labor or other production costs than normally permitted limits; - Storage costs, unless those costs are necessary in the production process, before passing into a new stage of manufacture; - Director (expenses) General administration not contribute to bringing inventories to final shape and location; - Selling costs	Not recognized in cost of conversion: - Unallocated overheads due to improper use of production capacity; - Abnormal amounts of waste, labor or other production costs; - Storage costs, unless the costs are necessary in the production process before another stage of production; - Administrative overheads that do not contribute to bringing inventories to their present location and condition; - Costs of sale.

III. Initial evaluation at fair value: Fair value is used for the initial recognition of inventories acquired free of charge.

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 "Inventories"
Fair value is the amount for which an asset could be exchanged between two parties voluntarily, knowingly, in a transaction objectively determined price.	Fair value is the amount for which an asset could be exchanged, or a liability settled, voluntarily, between knowledgeable, willing parties concerned in an arm's length transaction objectives.

1.2. Inventory accounting entry operations of public institutions

In terms of accounting entries recorded in stocks, there are stocks that the recording features or unique to public institutions.

Recognition of small inventory materials at public institutions is at cost, being recognized stock in the warehouse, and the release into not recorded as an expense, but there will be using my material nature objects inventory into use, the expense will be recognized in their removal from service.

Example: sourcing maintenance and cleaning materials (materials of such inventory items) worth 2.000 lei, VAT 24% (institution is liable for VAT). Half of these materials are given in use. At the end of it out of the use of small inventory materials prior to use.

a. supply of material recorded as inventory objects:

%	=	401	2.480 lei
		"Suppliers"	
3031			2.000 lei
"Materials as inventory objects in storage"			
4426			480 lei
"VAT deductible"			

b. is released into nature materials inventory items:

3032	=	3031	1.000 lei
"Materials as inventory objects in use"		"Materials as inventory objects in storage"	

c. materials are removed from service as inventory objects:

603	=	3032	1.000 lei
"Expenditure on the nature of inventory items"		"Materials as inventory objects in use"	

Example of how Recognition of legal goods confiscated or entered the private property of the state or municipalities: General Directorate of Public Finance Valcea seized following an inspection at one of the district's assets for which no found in documents of origin worth 18.000 lei. These goods will be sold on consignment. There will also recovered and collecting goods on consignment.

a. recorded assets seized under applicable law:

347	=	102	18.000 lei
"Real or entered legally confiscated by law in the private property of the state"		"Fund assets that make up the private domain of the State"	

b. sending the consignment to the recovery of such goods:

359	=	347	18.000 lei
"Consignment goods in custody or third parties"		"Real or entered legally confiscated by law in the private property of the state"	

c. cashing the recovered goods on consignment:

560	=	708	18.000 lei
"Available from own revenues"		"Income from business"	
simultaneously:			
102	=	359	18.000 lei
"Fund assets that make up the private domain of the State"		"Consignment goods in custody or third parties"	

Stock assessment produced can be made:

A. Inventory manufactured at cost effective production - actual cost of production includes all direct costs (raw materials, wages including social security contributions and payments etc.) And indirect costs allocated according to criteria employed.

Example: A public institution operates recording productive obtain products worth 15.000 lei. Half of these finished products are valued by a third party at a price of 10.000 lei, VAT 24% (institution is liable for VAT).

a. recorded to obtain a final product:

345	=	709	15.000 lei
"Finished"		"Changes in inventories"	

b. finished products are sold:

4111	=	%	12.400 lei
"Customers with a maturity of 1 year"			
		701	10.000 lei
		"Revenue from the sale of finished products"	
		4427	2.400 lei
		"Output VAT"	

c. download management for finished goods sold:

709	=	345	7.500 lei
"Changes in inventories"		"Finished"	

B. Inventory valued at standard cost manufacturing production - standard costs are predetermined costs, pre-calculated, scientifically rigorous and considered real costs. It is an effective means to exercise preventive control over production costs by establishing early standards for the rational use of materials, wages and other means for every job. Any deviation of these costs relative standard deviation is considered normal and will affect the financial results of the unit.

In accounting input / output finished products will reflect the standard cost of production, the differences between standard and actual costs are reflected using 348 price difference account "Differences in prices of products" that will allocate proportional differences on both stocks obtained from production process and the out-of heritage rough (sale or other means). Distribution will be done using a distribution coefficient determined

as follows: $K_{348} = \frac{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont348}}}{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont345}}}$

To determine the differences that will be distributed on finished products output from heritage coefficient determined above is multiplied by the selling price of finished products, such as: $\text{diferente_repartizate} = K_{348} \times \text{rulaj_creditor_cont345}$

Example: At the beginning of N state to the finished product "X" is as follows: initial stock (standard cost): 5.000 lei price difference conditions (initial debit balance): 500 lei products obtained in the first half of the actual cost of 10.000 lei, standard cost 8.500 lei products obtained in the second half of the actual cost of production 5.000 lei, standard cost of 7.000 lei. Finished products sold at standard cost of 10.000 lei, sale price 15.000 lei (institution is liable for VAT).

a. record finished products from the first half of the month:

%	=	709	10.000 lei
		"Changes in inventories"	
345			8.500 lei
"Finished"			
348			1.500 lei
"The difference in the price of products"			

b. record the final products obtained in the second half of the month:

%	=	709	5.000 lei
		"Changes in inventories"	
345			7.000 lei
"Finished"			
348			-2.000 lei
"The difference in the price of products"			

c. record finished goods sold:

c1. sale of finished products:

4111	=	%	17.850 lei
"Customers with a maturity of 1 year"			
		701	15.000 lei
		"Revenue from the sale of finished products"	
		4427	2.850 lei
		"Output VAT"	

c2. determine the allocation coefficient to allocate the price differences on products sold:

345 "Finished"				348 "The difference in the price of products"			
SI :	5.000			SI :	- 500		
(a)	8.500			(a)	1.500		
(b)	6.000	(c3)	10.000	(b)	- 2.000	(c4)	- 600
TSD :	19.500	TSC :	10.000	TSD :	- 1.000	TSC :	- 600
SF :	9.500			SF :	- 400		

$$K_{348} = \frac{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont348}}}{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont345}}} = \frac{-500 - 500}{5.000 + 14.500} = -0,06$$

c3. download management for finished goods sold:

$$\begin{array}{ccc} 709 & = & 345 \\ \text{"Changes in inventories"} & & \text{"Finished"} \end{array} \quad 10.000 \text{ lei}$$

c4. price differences for finished products sold:

$$\begin{array}{ccc} \text{diferente_repartizare} = K_{348} \times \text{rulaj_creditor_cont345} = (-0,06) \times 10.000 = -600 \text{ lei} \\ 709 & = & 348 \\ \text{"Changes in inventories"} & & \text{"The difference in the price of products"} \end{array} \quad -600 \text{ lei}$$

Conclusions:

The analysis performed shows that some elements of IPSAS 12 "Inventories" were extracted and missed from the national accounting rules, i.e. similar or different approach to the accounting issues. How current information requirements imposed adoption of a common language for financial reporting, something that brings attention to the need to introduce and Romanian accounting regulations relating to stock the items on the current replacement cost, exchange transactions and transactions that do not involve the exchange. I believe that this proposal could increase the quality and credibility of accounting information on stock assessment and recognition in the financial statements of the public.

References:

1. Alecu, C. (2010), *Public institutions accounting – convergence with IPSAS*, Tribuna Economică Publishing House, Bucharest
2. Chițu, A.G. and others (2010), *Counselor – Accounting for Public Entities*, Rentrop & Straton Publisher, Bucharest
3. I.F.A.C. (2009), *Handbook of International Accounting Standards for the Public Sector*, C.E.C.C.A.R. Publisher, Volumes 1 and 2, Bucharest
4. Dascălu, C. and others (2006), *Romania's Public Accounting Convergence to International Accounting Standards for the Public Sector*, C.E.C.C.A.R. Publisher, Bucharest
5. Țenovici, C.O. (2013), *National and International Aspects in Public Entities' Accounting*, Sitech Publisher, Craiova
6. Țenovici, C.O. (2012), *Accounting policies and options on the recognition, measurement and derecognition of inventories in public sector entities*, Tibiscus University, Faculty of Economics, Volume XVIII of the journal Annals. Economics Series, Timisoara
7. O.M.F.P. no. 1917 / 2005 for the endorsement of Methodological Norms regarding the organization and management of public entities' accounting, Charts of Accounts and guidelines for public entities, issued in Romanian Official Gazette no.1186 / 29.12.2005

DIMENSIUNI CONCEPTUALE ȘI TEORETICE PRIVIND RECUNOAȘTEREA STOCURILOR INSTITUȚIILOR PUBLICE

Cristina Otilia, Țenovici¹

Rezumat: *Procesul de normalizare duce la armonizare și convergență contabilă prin formalizarea și materializarea obiectivelor, conceptelor, metodelor, regulilor și procedurilor privind producerea și utilizarea informației contabile. Scopul acestui studiu este analiza evoluției contabilității românești și gradul de armonizare și convergență contabilă cu IPSAS 12 „Stocuri”. De asemenea, realizez o comparație a caracteristicilor principale aferente reglementărilor actuale naționale și internaționale, cu prezentarea asemănărilor și deosebirilor cu privire la recunoașterea stocurilor pentru a identifica setul de elemente convergente sau divergente.*

Cuvinte cheie: *cost achiziție, cost de producție, criterii de recunoaștere, valoare justă*

Clasificarea JEL: M41

1. Elemente de convergență în recunoașterea și contabilizarea stocurilor în România cu IPSAS 12 „Stocuri”

Nevoia de armonizare contabilă a impus adoptarea unui limbaj comun de raportare financiară, deziderat ce este realizat prin intermediul procesului de normalizare contabilă. Se urmărește pe cât posibil, ameliorarea și reducerea diferențelor dintre practicile și reglementările contabile naționale cu cele internaționale, vizând elaborarea de principii și norme, cu un caracter general, care să conducă la comparabilitatea informațiilor oferite de conținutul situațiilor financiare ale entităților sectorului public.

Prezenta lucrare se dorește a fi o analiză a gradului de convergență și armonizare a normelor contabile naționale cu privire la recunoașterea și contabilizarea stocurilor, cu standardul internațional de contabilitate pentru sectorul public IPSAS 12 „Stocuri”.

1.1. Dimensiuni conceptuale privind recunoașterea stocurilor instituțiilor publice

Recunoașterea și evaluarea stocurilor este abordată prin prisma reglementărilor contabile, atât la nivelul reglementărilor contabile românești, cât și la nivelul celor internaționale. Analizând cele două definiții se constată că nu există o convergență totală între cele două norme astfel:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 „Stocuri”
Stocurile sunt active circulante: - deținute pentru a fi vândute pe parcursul desfășurării normale a activității; - în curs de producție în vederea unei vânzări în procesul desfășurării normale a activității; sau - sub formă de materii prime, materiale și alte consumabile care urmează să fie folosite în desfășurarea activității curente a instituției, în procesul de producție sau pentru prestarea de servicii.	Stocurile sunt active: - sub formă de materii prime sau materiale care vor fi consumate în procesul de producție; - sub formă de materii prime sau materiale care vor fi consumate sau distribuite în prestarea de servicii; - deținute pentru vânzare sau distribuție în cursul normal al activităților; sau - în procesul de producție pentru vânzare sau distribuție.

Cele două definiții conțin enumerări posibile pentru acest tip de active, dar natura acestora nu este însă suficientă pentru a le considera stocuri. De asemenea aceste definiții

¹ lect. univ. dr., Universitatea „Constantin Brâncoveanu”, F.M.M.A.E. Rm. Vâlcea, cristina.tenovici@gmail.com

nu fac referire la criteriile legate de valoare și de durată de utilizare [Țenovici, C. 2013, p.148]. Astfel, stocurile ce pot fi deținute la nivelul instituțiilor publice sunt:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 „Stocuri”
- materii prime; - materiale consumabile; - materiale de natura obiectelor de inventar; - materialele și ambalajele rezervă de stat și mobilizare; - alte stocuri necesare pentru apărare, ordine publică și siguranță națională și alte stocuri specifice; - produsele: semifabricatele, produsele finite, rebuturi, materiale recuperabile și deșeuri, producția în curs de execuție; - bunuri confiscate sau intrate, potrivit legii, în proprietatea privată a statului sau a unităților administrativ teritoriale; - stocuri aflate la terți; - animale și păsări; - mărfuri; - ambalaje.	- muniție; - materii prime consumabile; - materiale pentru întreținere; - piese de schimb pentru imobilizările corporale, altele decât cele care sunt abordate de IPSAS 17 „Imobilizări corporale”; - rezervele strategice; - stocuri de monedă neemisă; - rezerve poștale deținute pentru vânzare; - producție în curs de execuție, inclusiv materiale pentru cursuri educaționale / de pregătire și servicii pentru clienți; - teren / proprietate imobiliară deținută pentru vânzare.

Pentru a recunoaște un element în categoria stocurilor, trebuie verificată îndeplinirea criteriilor de recunoaștere. Potrivit O.M.F.P. nr.1917/2005 și a standardului IPSAS 12 „Stocuri”, pentru a fi recunoscut un stoc, acesta trebuie să îndeplinească criteriile de recunoaștere ale unui activ. „Un activ” trebuie să reprezinte „o resursă controlată de către o entitate, ca urmare a evenimentelor trecute și în urma cărora se preconizează să intre în entitate beneficii economice viitoare sau posibile servicii” [IFAC 2009, vol.I, p.33], dar și posibilitatea stabilirii unor valori care pot fi evaluate în mod credibil. Conceptul de probabilitate se referă la gradul de certitudine sau de incertitudine în realizarea unor beneficii economice viitoare asociate unui element. În acest context, evaluarea acestui grad se face în funcție de informațiile disponibile în momentul întocmirii situațiilor financiare.

Beneficiile economice reprezintă potențialul de a contribui, direct sau indirect, la fluxul de numerar sau echivalente de numerar către entitate. Această contribuție se reflectă fie sub forma creșterii intrărilor de numerar, fie sub forma reducerii ieșirilor de numerar, de exemplu, prin reducerea costurilor de producție. Astfel, potențialul poate fi unul productiv, atunci când activul este utilizat separat sau împreună cu alte active pentru prestarea de servicii sau producerea de bunuri destinate vânzării de către instituția publică. De asemenea, potențialul poate îmbrăca forma convertibilității în numerar sau echivalente de numerar.

Un element de activ, respectiv de stoc, nu se recunoaște în bilanț dacă este imposibil ca acesta să genereze avantaje / beneficii economice viitoare pentru instituția publică. Conform acestei precizări, aprovizionarea cu elemente de stocuri asigură în viitor avantaje economice și, ca atare, sunt recunoscute în activul bilanțului, în timp ce aprovizionarea cu elemente materiale ce nu sunt stocabile sau cu utilități ce nu produc avantaje / beneficii economice viitoare și, ca atare, nu sunt recunoscute ca element de stoc în bilanț, ci ca și element de cheltuială operațională.

Recunoașterea unui activ, respectiv a unui element de stoc în bilanț este legată de existența unui cost sau unei valori ce trebuie determinată credibil. Recunoașterea presupune, în aceste condiții, estimarea unui cost sau unei valori. Dacă aceste estimări sunt raționale, adică rezonabile, atunci ele nu influențează credibilitatea informațiilor contabile și a situațiilor financiare. Acest proces de recunoaștere implică descrierea în cuvinte a respectivului element și asocierea unei sume, precum și includerea respectivei sume în totalul bilanțului.

În condițiile în care, prin aplicarea raționamentului profesional, rezultă că unei anumite operațiuni îi sunt aplicabile prevederile principiului prevalenței economicului asupra juridicului, este necesară recunoașterea stocurilor ca active potrivit acestui principiu. Atunci când este imposibil să se estimeze beneficiile economice viitoare, nu este recunoscut stocul, ci se recunoaște cheltuiala a perioadei. În această situație se încadrează stocurile ce se achiziționează în mod ocazional sau cele nestocabile.

Recunoașterea inițială presupune prezentarea unui element de natura stocurilor în situațiile financiare pentru prima dată. Momentele în care se realizează recunoașterea inițială a stocurilor, prevăzute atât în reglementările naționale cât în IPSAS 12 sunt următoarele: la achiziție (se evaluează inițial la cost de achiziție), la obținerea din producție (se evaluează inițial la cost de producție), sau la primirea prin donații (se evaluează inițial la valoarea justă).

Pe lângă acestea, standardul, spre deosebire de normele naționale, mai prevede și alte elemente utile în evaluarea inițială a stocurilor, astfel:

a. costul curent de înlocuire, adică costul pe care entitatea îl plătește pentru dobândirea activului la data raportării;

b. costurile achiziționate printr-o tranzacție care nu implică schimbul sunt evaluate la valoarea justă la data achiziției.

c. se definesc aspecte legate de tranzacțiile de schimb, respectiv de tranzacții ce nu implică schimbul astfel:

- prin tranzacție care nu implică schimbul se înțelege tranzacția în care entitatea fie primește o valoare de la o altă entitate fără să dea direct o valoare aproximativ egală în schimb, fie dă unei alte entități o valoare fără să primească direct o valoare aproximativ egală în schimb;

- prin tranzacție de schimb se înțelege tranzacția în care entitatea primește active sau servicii, ori a stins obligații, și dă direct o valoare aproximativ egală unei alte entități în schimb.

I. Evaluarea inițială la cost de achiziție:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 „Stocuri”
Costul de achiziție al stocurilor cumpărate cuprinde: prețul de cumpărare, taxele de import și alte taxe (cu excepția acelor pe care instituția publică le poate recupera de la autoritățile fiscale); cheltuielile de transport, manipulare și alte cheltuieli care pot fi atribuite direct achiziției bunurilor respective. Reducerile comerciale acordate de furnizor nu fac parte din costul de achiziție.	Costul de achiziție cuprinde prețul de cumpărare, taxele de import și alte taxe (altele decât cele care ulterior sunt recuperabile de la autorități fiscale), și transportul, costurile de manipulare și alte costuri care pot fi direct atribuite achiziționării bunurilor finite, materialelor și rezervelor. Reducerile comerciale, rabaturile și alte elemente similare sunt deduse atunci când se determină costul de achiziție.

Exemplu de determinare a costului de achiziție: Determinăm costul de achiziție al materialului „X” ce va fi recunoscut în contabilitatea instituției publice cunoscând următoarele date: prețul de achiziție: 120.000 lei; reduceri comerciale (rabat): 2%; cheltuieli de transport: 5.000 lei; cheltuieli manipulare stoc: 1.600 lei; TVA 24% [$24\% \times (120.000 - 2\% \times 120.000) = 28.224$ lei]; amortizarea clădirii unde se află sediul instituției publice: 1.600.000 lei; cheltuieli cu iluminarea secțiilor de producție: 1.800 lei.

Cazul I: instituția publică nu este plătitoare de TVA

costul de achiziție = prețul de achiziție – reducerile comerciale + cheltuielile de transport + cheltuielile de manipulare + TVA (nefiind plătitoare de TVA, aceasta nu poate fi recuperată de la autoritățile fiscale)

costul de achiziție = $120.000 - 2\% \times 120.000 + 5.000 + 1.600 + 28.224 = 152.424$ lei

nu se regăsesc în costul de achiziție:

- amortizarea clădirii unde se află sediul instituției publice (1.600.000 lei);

- cheltuielile cu iluminarea secțiilor de producție (1.800 lei).
 Cazul II: instituția publică este plătitoare de TVA
 costul de achiziție = prețul de achiziție – reducerile comerciale + cheltuielile de transport + cheltuielile de manipulare
 $\text{costul de achiziție} = 120.000 - 2\% \times 120.000 + 5.000 + 1.600 = 124.200 \text{ lei}$
 nu se regăsesc în costul de achiziție:
 - amortizarea clădirii unde se află sediul instituției publice (1.600.000 lei);
 - cheltuielile cu iluminarea secțiilor de producție (1.800 lei);
 - TVA (fiind plătitoare de TVA, aceasta poate fi recuperată de la autoritățile fiscale)
 28.224 lei.

II. Evaluarea inițială la cost de producție:

Standardele internaționale de contabilitate pentru sectorul public folosesc termenul de cost de conversie și nu cost de producție sau de prelucrare cum îl regăsim în reglementările contabile românești. Definirea lor este următoarea:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 „Stocuri”
Costul de producție cuprinde: costul de achiziție al materiilor prime și materialelor consumabile și cheltuielile de producție direct atribuibile bunului. Costul de producție sau de prelucrare al stocurilor cuprinde cheltuielile directe aferente producției și anume: materiale directe; energia consumată în scopuri tehnologice; manopera directă și alte cheltuieli directe de producție, precum și cota cheltuielilor indirecte de producție alocată în mod rațional ca fiind legată de fabricația acestora. Costul stocurilor unui prestator de servicii cuprinde manopera și alte cheltuieli legate de personalul direct angajat în furnizarea serviciilor, inclusiv personalul însărcinat cu supravegherea, precum și regiile corespunzătoare. În funcție de specificul activității, pentru determinarea costului pot fi folosite de asemenea metoda costului standard, în activitatea de producție sau metoda prețului cu amănuntul, în comerțul cu amănuntul.	Costul de conversiei stocurilor includ costurile direct legate de unitățile de producție. Ele includ de asemenea o alocare sistematică a cheltuielilor de regie de producție fixe și variabile care sunt angajate în transformarea materialelor în bunuri finite. Cheltuielile fixe de regie sunt acele costuri indirecte de producție care rămân relativ constante neținând cont de variația volumului producției și costul gestionării și administrării fabricii. Cheltuielile de regie variabile de producție sunt acele costuri indirecte de producție care variază direct sau aproape direct cu volumul producției. Alocarea cheltuielilor fixe de regie asupra costurilor de prelucrare este bazată pe capacitatea normală de producție. Costurile stocurilor unui prestator de servicii se compune în primul rând din costurile muncii și din alte costuri cu personalul direct angajat în prestarea serviciului, inclusiv personalul de supraveghere, plus cheltuielile de regie care îi pot fi atribuite.

Repartizarea cheltuielilor indirecte, numite și regie fixă în costul de producție se face în funcție de capacitatea normală de producție. Capacitatea normală de producție este producția estimată a fi obținută în medie, de-a lungul unui anumit număr de perioade sau sezoane, în condiții normale, având în vedere și pierderea de capacitate din întreținerea planificată a echipamentului.

Exemplu de determinare a costului de producție: Fabricăm produsul „X”, în legătură cu care cunoaștem următoarele: cost variabil unitar: 1.000 lei / buc (cv); cantități de produse realizate în fiecare lună (q_i): 8.000 buc. în luna ianuarie, 10.000 buc în luna februarie, 9.000 buc. în luna martie, 11.000 buc. în luna aprilie; cheltuieli fixe 1.600.000 lei. Care este costul de producție? Se vor lua în discuție două situații: la prima nu ținem cont de variația utilizării capacității de producție; la a doua ținem cont de capacitatea normală de producție de 10.000 bucăți.

Tabelul nr. 1. Determinarea costului de producție în situația în care nu ținem cont de variația utilizării capacității de producție

Exercițiul Elemente	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie
Volumul producției (buc)	8.000	10.000	9.000	11.000
Cheltuieli variabile totale (lei)	8.000.000	10.000.000	9.000.000	11.000.000
Cheltuieli fixe (lei)	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
Cheltuieli totale (lei)	9.600.000	11.600.000	10.600.000	12.600.000
Cost de producție unitar (lei /buc)	1.200,00	1.160,00	1.177,77	1.145,45

Algoritmi realizare calcule:

Cheltuieli variabile totale: $CV_i = cv_i \times q_i$,

Cheltuieli totale: $CT_i = CV_i + CF$, unde CF_i semnifică cheltuieli fixe totale

Cost de producție unitar $cu_i = \frac{CT_i}{q_i}$

Din analiza realizată în intervalul ianuarie – aprilie se observă variația costului de producție unitar odată cu volumul producției.

Tabelul nr. 2. Determinarea costului de producție în situația în care ținem cont de variația utilizării capacității de producție

Exercițiul Elemente	Ianuarie	Februarie	Martie	Aprilie
Volumul producției (buc)	8.000	10.000	9.000	11.000
Cheltuieli variabile totale (lei)	8.000.000	10.000.000	9.000.000	11.000.000
Gradul de utilizare al capacității de producție (%)	80%	100%	90%	110%
Cheltuieli fixe repartizate în raport de gradul de utilizare al capacității de producție (lei)	1.280.000	1.600.000	1.440.000	1.760.000
Cheltuieli totale (lei)	9.280.000	11.600.000	10.440.000	12.760.000
Cost de producție unitar (lei /buc)	1.160	1.160	1.160	1.160

Algoritmi realizare calcule:

Gradul de utilizare al capacității de producție: $\eta_i = \frac{\text{capacitate_efectiva}}{\text{capacitate_normala}} \times 100$

Cheltuieli fixe repartizate în raport de gradul de utilizare al capacității de producție:

$CF_{rep_i} = CF_i \times \eta_i$

Cheltuieli totale, cost de producție unitar și cheltuieli variabile totale se calculează similar primului modelul.

Repartizând rațional cheltuielile fixe în funcție de gradul de utilizare al capacității de producție se evită fluctuațiile nejustificate ale costului de producție, ceea ce va permite evaluarea stocurilor la bilanț la valoarea reală.

Există și o serie de elemente de costuri care nu trebuie să fie incluse în costul stocurilor, ci trebuie recunoscute drept cheltuieli ale perioadei în care au survenit, astfel:

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 „Stocuri”
Nu se recunosc în costul de producție: - pierderile de materiale, manoperă sau alte costuri de producție înregistrate peste limitele normal admise; - cheltuielile de depozitare, cu excepția cazurilor în care aceste costuri sunt necesare în procesul de producție, anterior trecerii într-o nouă fază de fabricație; - regiile (cheltuielile) generale de administrație care nu participă la aducerea stocurilor în forma și locul final; - costurile de desfacere.	Nu se recunosc în costul de conversie: - cheltuielile de regie nealocate urmare a folosirii necorespunzătoare a capacității de producție; - cantități anormale de deșeuri, muncă sau alte costuri de producție; - costuri de depozitare, cu excepția situației în care costurile sunt necesare în procesul de producție înainte de un alt stadiu al producției; - cheltuielile administrative de regie care nu contribuie la aducerea stocurilor în locația și la condiția lor actuală; - costurile vânzării.

III. Evaluarea inițială la valoarea justă: valoarea justă este utilizată pentru recunoașterea inițială a stocurilor dobândite cu titlu gratuit.

O.M.F.P. nr.1917/2005	IPSAS 12 „Stocuri”
Valoarea justă reprezintă suma pentru care un activ ar putea fi schimbat de bună voie între două părți aflate în cunoștință de cauză, în cadrul unei tranzacții cu prețul determinat obiectiv.	Valoarea justă este suma la care poate fi tranzacționat un activ sau decontată o datorie, de bună voie, între părți interesate și în cunoștință de cauză în cadrul unei tranzacții desfășurată în condiții obiective.

1.2. Contabilitatea operațiilor de intrare a stocurilor instituțiilor publice

Din punct de vedere al înregistrărilor în contabilitate a intrărilor de stocuri, există stocuri care prezintă particularități de înregistrare sau sunt specifice doar instituțiilor publice.

Recunoașterea materialelor de natura obiectelor de inventar la instituțiile publice, se face la costul de achiziție, fiind recunoscute la stocuri în magazie, iar la eliberarea în folosință nu se înregistrează ca și cheltuială, ci se va înregistra prin intermediul contului de materiale de natura obiectelor de inventar date în folosință, cheltuiala urmând a se recunoaște la scoaterea acestora din folosință.

Exemplul: se aprovizionează materiale de întreținere și curățenie (materiale de natura obiectelor de inventar) în valoare de 2.000 lei, TVA 24% (instituția este plătitoare de TVA). Jumătate din aceste materiale se dau în folosință. La finele anului se scot din folosință materialele de natura obiectelor de inventar anterior date în folosință.

a. se înregistrează aprovizionarea cu materiale de natura obiectelor de inventar:

%	=	401	2.480 lei
		„Furnizori”	
3031			2.000 lei
„Materiale de natura obiectelor de inventar în magazie”			
4426			480 lei
„TVA deductibilă”			

b. se eliberează în folosință materiale de natura obiectelor de inventar:

3032	=	3031	1.000 lei
„Materiale de natura obiectelor de inventar date în folosință”		„Materiale de natura obiectelor de inventar în magazie”	

c. se scot din folosință materialele de natura obiectelor de inventar:

603	=	3032	1.000 lei
„Cheltuieli cu materiale de natura obiectelor de inventar”		„Materiale de natura obiectelor de inventar date în folosință”	

Exemplu privind modul de reflectare în contabilitate a bunurilor legal confiscate sau intrate în proprietatea privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale: Direcția

Generală a Finanțelor Publice Vâlcea, a confiscat în urma unui control efectuat la un agent economic din județ bunuri pentru care nu a găsit acte de proveniență în valoare de 18.000 lei. Aceste bunuri vor fi valorificate în regim de consignație. Se va înregistra de asemenea și încasarea contravalorii bunurilor valorificate în regim de consignație.

a. se înregistrează bunurile confiscate conform legilor în vigoare:

347	=	102	18.000 lei
„Bunuri legal confiscate sau intrate, potrivit legii în proprietatea privată a statului”		„Fondul bunurilor ce alcătuiesc domeniul privat al statului”	

b. predarea în regim de consignație spre valorificare a acestor bunuri:

359	=	347	18.000 lei
„Bunuri în custodie sau consignație la terți”		„Bunuri legal confiscate sau intrate, potrivit legii în proprietatea privată a statului”	

c. încasarea contravalorii bunurilor valorificate în regim de consignație:

560	=	708	18.000 lei
„Disponibil din venituri proprii”		„Venituri din activități diverse”	

Concomitent:

102	=	359	18.000 lei
„Fondul bunurilor ce alcătuiesc domeniul privat al statului”		„Bunuri în custodie sau consignație la terți”	

Evaluarea stocurilor fabricate se poate realiza:

A. Stocuri fabricate evaluate la cost efectiv de producție – costul efectiv de producție cuprinde totalitatea cheltuielilor directe (materii prime, materiale, salarii inclusiv contribuțiile la asigurările și protecția socială aferente etc.) și cheltuielile indirecte repartizate conform unor criterii de repartizare.

Exemplu: O instituție publică ce desfășoară activitate productivă înregistrează obținerea de produse finite în valoare de 15.000 lei. Jumătate din aceste produse finite se valorifică către un terț la un preț de 10.000 lei, TVA 24 % (instituția este plătitoare de TVA).

a. se înregistrează obținerea produselor finite:

345	=	709	15.000 lei
„Produse finite”		„Variația stocurilor”	

b. se vând produsele finite:

4111	=	%	12.400 lei
„Clienți cu termen sub 1 an”			

701	10.000 lei
„Venituri din vânzarea produselor finite”	
4427	2.400 lei
„TVA colectată”	

c. se descarcă gestiunea pentru produsele finite vândute:

709	=	345	7.500 lei
„Variația stocurilor”		„Produse finite”	

B. Stocuri fabricare evaluate la cost standard de producție - costurile standard sunt costuri prestabilite, antecalulate, pe baze științifice, riguroase și sunt considerate costuri reale. Constituie un mijloc eficient pentru exercitarea controlului preventiv asupra cheltuielilor de producție, prin stabilirea anticipată a unor standarde pentru utilizarea rațională a materialelor, salariilor și a altor mijloace pentru fiecare loc de muncă. Orice abatere în raport de aceste costuri standard este considerată abatere de la normal și va afecta rezultatele financiare ale unității.

În contabilitate intrarea / ieșirea produselor finite va reflecta la cost standard de producție, diferențele între costul standard și cel efectiv fiind reflectate folosind contul de diferențe de preț 348 „Diferențe de preț la produse”, diferențe ce se vor repartiza proporțional atât asupra stocurilor obținute din procesul productiv, cât și asupra celor ieșite din patrimoniu (vânzare sau alte căi). Repartizarea se va realiza folosind un coeficient de repartizare determinat astfel:

$$K_{348} = \frac{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont348}}}{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont345}}}$$

Pentru a determina valoarea diferențelor ce se vor repartiza asupra produselor finite ieșite din patrimoniu, coeficientul determinat anterior se va înmulți cu prețul de vânzare produselor finite, astfel: $\text{diferente_repartizate} = K_{348} \times \text{rulaj_creditor_cont345}$

Exemplu: La începutul lunii N situația la produsul finit „X” este următoarea: stoc inițial (cost standard): 5.000 lei, diferențe de preț nefavorabile (sold inițial debitor): 500 lei; produse finite obținute în prima jumătate a lunii la cost efectiv de producție de 10.000 lei, cost standard 8.500 lei; produse finite obținute în a doua jumătate a lunii la cost efectiv de producție 5.000 lei, cost standard 7.000 de lei. produse finite vândute la cost standard de 10.000 lei, preț de vânzare 15.000 lei (instituția este plătitoare de TVA).

a. înregistrăm produsele finite obținute în prima jumătate a lunii:

%	=	709	10.000 lei
		„Variația stocurilor”	
345			8.500 lei
„Produse finite”			
348			1.500 lei
„Diferențe de preț la produse”			

b. înregistrăm produsele finite obținute în a doua jumătate a lunii:

%	=	709	5.000 lei
		„Variația stocurilor”	
345			7.000 lei
„Produse finite”			
348			-2.000 lei
„Diferențe de preț la produse”			

c. înregistrăm produsele finite vândute:

c1. vânzarea produselor finite:

4111	=	%	17.850 lei
„Clienți cu termen sub 1 an”			
		701	15.000 lei
		„Venituri din vânzarea produselor finite”	
		4427	2.850 lei
		„TVA colectată”	

c2. determinăm coeficientul de repartizare pentru a aloca diferențele de preț asupra produselor vândute:

345 „Produse finite”				348 „Diferențe de preț la produse”			
SI :	5.000			SI :	- 500		
(a)	8.500			(a)	1.500		
(b)	6.000	(c3)	10.000	(b)	- 2.000	(c4)	- 600
TSD :	19.500	TSC :	10.000	TSD :	- 1.000	TSC :	- 600
SF :	9.500			SF :	- 400		

$$K_{348} = \frac{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont348}}}{(\text{sold_initial} + \text{rulaj_debitor})_{\text{cont345}}} = \frac{-500 - 500}{5.000 + 14.500} = -0,06$$

c3. descărcarea de gestiune:

709	=	345	10.000 lei
„Variația stocurilor”		„Produse finite”	

c4. diferențe de preț aferente produselor finite vândute:

$$\text{diferente_repartizate} = K_{348} \times \text{rulaj_creditor_cont345} = (-0,06) \times 10.000 = -600 \text{ lei}$$

709	=	348	- 600 lei
„Variația stocurilor”		„Diferențe de preț la produse”	

Concluzii:

Din analiza realizată se constată că o parte din elementele IPSAS 12 „Stocuri” au fost preluate sau nepreluate de normele contabile naționale, respectiv abordarea asemănătoare sau diferită a unor aspecte contabile. Cum cerințele informaționale actuale au impus adoptarea unui limbaj comun de raportare financiară, aspect ce aduce în atenție necesitatea introducerii și în reglementările contabile românești cu privire la stocuri a elementelor cu privire la costul curent de înlocuire, tranzacții de schimb și tranzacții care nu implică schimbul. Consider că această propunere ar putea conduce la creșterea calității și credibilității informației contabile cu privire la evaluarea și recunoașterea stocurilor în situațiile financiare ale instituției publice.

Bibliografie

1. Alecu, C., *Contabilitatea instituțiilor publice – convergențe cu IPSAS*, Editura Tribuna Economică, București, 2010
2. Bunea, Ș. și Gîrbină, M., *Standarde internaționale de contabilitate; Sinteze, studii de caz și teste grilă privind aplicarea IAS-IFRS*, Ediția IV, Revizuită, Volumul I, III Editura CECCAR, 2009
3. Chițu, A.G. și colectivul, *Consilier - contabilitate pentru instituții publice*, Editura Rentrop & Straton, București, 2010
4. I.F.A.C., *Manualul de Standarde Internaționale de Contabilitate pentru Sectorul Public / IPSAS 19 „Provizioane, datorii contingente și alte active contingente”*, Editura C.E.C.C.A.R., volumul I, București, 2009
5. Dascălu, C. și colectivul, *Convergența contabilității publice din România la standardele internaționale de contabilitate pentru sectorul public*, Editura C.E.C.C.A.R., București, 2006
6. Țenovici, C.O., *Național și internațional în contabilitatea instituțiilor publice*, Editura Sitech, Craiova, 2013
7. Țenovici, C.O., *Accounting policies and options on the recognition, measurement and derecognition of inventories in public sector entities*, Universitatea Tibiscus, Facultatea de Științe Economice, Volumului XVIII al revistei Anale. Seria Științe Economice, Timișoara, 2012
8. O.M.F.P. nr. 1917 / 2005 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare a acestuia, publicat în Monitorul Oficial al României nr.1186/ 29.12.2005

THE TOURIST ACCOMMODATION CAPACITY IN VÂLCEA COUNTY AND THE MAIN TOURIST INDICATORS BETWEEN 2006-2010

Maria-Roxana, Dorobanțu¹

Rezumat: The article highlights an analysis of the tourist accommodation capacity conducted in Vâlcea County. We analyzed the main tourism indicators registered between 2006-2010: number of arrivals in the main establishments of tourist's reception with functions of tourist's accommodation, number of stays overnight. Also, we explained the tourism terms that we used in our paper. We mention that the statistical data are processed according to the Vâlcea County Statistics Department, press releases from 2011, published under National Statistics Institute. The paper was conducted in Vâlcea County, an area with touristic potential and which has a strong attraction for tourist seeking natural resources, local culture.

Cuvinte cheie: tourism accommodation capacity, tourism indicators

Clasificare JEL: L00, L83, Q 21

1. Introduction

Tourism is an economic sector with a multiplier effect on several other sectors, but not insensitive to the current difficult situation experienced not only by the Romanian economy but throughout the world economy. Thus we could say that the exit of the crisis of the Romanian tourism would inevitably contribute to the economic recovery in sectors that are independent, such as food industry, transport, tourism equipment industry, construction industry and others [Rabontu, C.I., et al., 2012, pp. 136].

Tourism has the ability to capitalize and exploit the natural economy and climate, as well as the history and folklore of the civilization. If there is no tourist activity, the nature, the culture and the history of a country will never be able to make a business able to generate income [Romanescu, M.L., 2012, pp. 143].

However Romanian tourism is facing several problems related more or less weak international promotion. Further, I present in a succinct way those issues [Interview, Tigu, G., 22.04.2012]:

- in contrast to Bulgarians, who have actively attracted foreign investors in tourism in Romania have been kept away by a confused privatization of assets, the lack of clarity regarding their property,
- no way perform luxurious tourism combined with union tourism. Several resorts with an infrastructure of 4 or 5 star hotel and resorts with hotels of 2 or 3 stars accessible to all should be separated,
- the stakes too high for coastal, which takes only two - Three months and makes it uncompetitive with Greece, Turkey and so on, made to be neglected other types of tourism infrastructure. For example Spas for which Romania has the second potential in Europe,
- development and modernization of road infrastructure, particularly those located close to the main tourist areas (Suceava, Sibiu, Baia Mare etc.),
- policy of taxation VAT normally low or zero,
- can not be done a personal quality in tourism that is the worst paid in throughout the whole economy and you can not travel with a staff that speaks at least two languages,
- the quality / price report uncompetitive,
- weak diversification of leisure in most destinations,
- unkind staff,

¹ "Constantin Brâncoveanu University", Faculty of Management Marketing in Economic Affairs, Râmnicu Vâlcea

- local travel agencies focus more on carrying out of Romanian abroad than foreigners bringing in Romania.

Tigu, G., (2012) as illustrated in the interview, stating that the problems facing tourism Romania are not unsolvable, but requires consistent efforts and long-term three planes, as it appears from figure no.1:

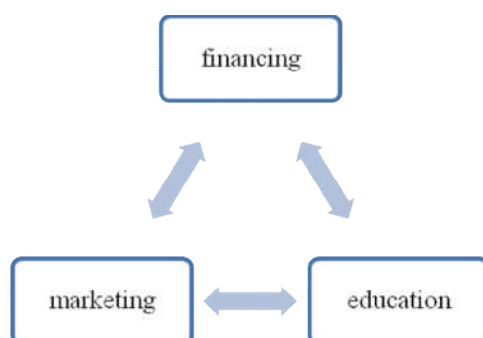


Figure no 1. The three plans for sustainable tourism development

In recent years some of Romanian and foreign tourists who visit Vâlcea area are moving towards pensions, hostels whether urban, rural or agro. The explanation is found in the many advantages offered by this concept of recreation and rejuvenation in optimal conditions with cheap rates, far from noise and stress of the civilized world.

2. Objectives of the Study

The article was conducted in Vâlcea County, a region characterized by both classical and rural tourism. Mainstream tourism and rural tourism have commonalities in terms of quality of the time spent by tourists, either in countryside or urban area. In order to carry out the study the following objectives have been considered:

- brief analysis of tourism indicators,
- analysis of the major areas with rural potential, the rural tourist accommodation – farmhouses,
- to determine the reasons behind their trips,
- to identify the problems associated with tourism activity in Vâlcea County.

3. Research Methodology

In order to comply with the objectives data was taken from both the secondary sources and primary sources. Primary data was collected through press releases, that are published under National Statistics Insitute, Department of Vâlcea County. On the other hand, secondary data was collected from various sources. For this article secondary data was taken from the Internet, brochures and professional websites, as well, that activate in tourism branch.

4. Tourist Accommodation Capacity in Valcea County

The primary issue in the activity tourism facilities, accommodation capacity changes over time due to changing technical requirements, organizational or marketing that were the basis for determining. Competitive market economy mechanisms are necessary to adjust the material permanently tourism operators, accommodation sizing scientific potential is thus a concrete way by which companies can increase their profitability profile [Burja, C., 2006, pp. 1].

Considered the specific factors of production are reflected in the size of accommodation capacity based investment projects are:

- the size of the area intended for creation of accommodation (hotel, motel, hostel, etc.,
- location of the surface construction, and attractiveness of the area, being found of course in the number of tourists that will require accommodation,
- possibility to catering services, treatment, recreation and other tourist infrastructure elements,
- the existence of the specialized personnel,
- forms of tourism: tourism organized, unorganized tourism, traveling, subsistence, etc. balneomedical., with implications for the use of a certain degree of potential accommodation.

The types of tourist accommodation structures in Romania are: apartment for rent, bungalow, rooms for rent, camping, cabins, hostel, hotel, apartment hotel, youth hostel, floating hotel, motel, inland waterway vessel, agro-tourist, boarding house, boardinh house rural, urban boarding house, floating pontoon, tourist camp, holiday village, camping space, villa.

Establishment of tourists' reception with functions of tourists' accommodation means any construction or arrangement which permanently or seasonally provides accommodation and other specific services to the tourists.

Existing tourist accommodation capacity represents the number of beds used for the tourist's accommodation and registered in the last reception, homologation or classification document of tourists' accommodation establishment, the extra-beds which can be provided, if necessary, excluded. The number of beds was determined for the existing establishments on July 31 of the respective year.

The number of tourists accommodated in the establishments of tourists' reception with function of tourists' accommodation includes all persons (Romanians and foreigners) who travel outside the localities of residence, for less than 12 months and who stay at least one night in an establishment of tourists' reception in the visited areas of the respective country; the main reason of the trip is other than carrying out a paid activity in the visited places.

The overnight stay represents every night for which one person is registered into an establishment of tourists' reception with functions of tourists' accommodation, no matter if this person is present or absent from the room.

Forward are presenting hereinafter the types of tourist accommodation structures in Valcea County and the main tourism indicators Registered in Vâlcea County between 2006-2010.

Table no 1. Establishments of tourists' reception with functions of tourists' accommodation and the tourists' accommodation capacity, by type of establishments in Vâlcea County

Number of existing establishments	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
TOTAL	No.	163	168	165	173	179
Hotels	No.	38	39	39	39	40
Motels and tourist ins	No.	10	10	10	10	7
Tourist boarding houses	No.	34	36	34	37	40
Tourist chalets	No.	3	3	3	3	3
Rural tourist boarding houses	No.	22	25	25	29	32
Camping sites	No.	9	9	9	9	7
Tourist halting places	No.	1	1	1	2	2
Holiday villages	No.	-	-	-	-	1
Bungalows	No.	-	-	-	-	1
School and pre-school camps	No..	3	3	3	3	3

Source: Statistical Year Book of Valeca Vâlcea, 2011 edition

Analyzing table one we can see that the most tourist accommodation structures in Vâlcea County are of hotels and boarding houses, there are 40 such structures that can accommodate more people.

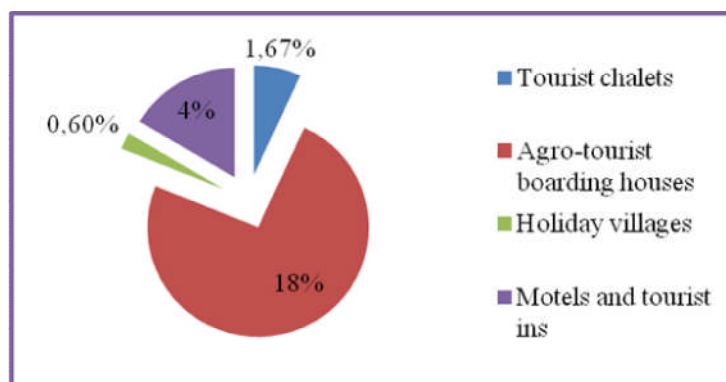


Figure no 2. The percentage of the total accommodation rural accommodation establishments in 2010

The percentage of specific accommodation rural accommodation units in total for 2010 was 1.67 percent for chalets, motels and inns 4 percent, the lowest level being at holiday villages and the highest percentage recorded to the rural tourist pensions.

Table no 2. Existing accommodation capacity (number of beds) at 31 July in Vâlcea County

Existing accommodation capacity at 31 July	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
TOTAL	beds	10223	10556	10596	10877	10719
Hotels	beds	6996	7260	7219	7219	7100
Motels and tourist ins	beds	394	396	352	352	306
Tourist boarding houses	beds	547	614	622	684	798
Tourist chalets	beds	148	148	148	148	146
Rural tourist boarding houses	beds	204	247	302	354	470
Camping sites	beds	900	894	947	947	671
Tourist halting places	beds	14	14	14	96	82
Holiday villages	beds	-	-	-	-	22
Bungalows	beds	-	-	-	-	22
School and pre-school camps	beds	297	276	295	295	312

Source: Monthly Statistical Report –Valcea County, on line

<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/buletinStatJud.ro.do> [accesat în luna septembrie 2012]

Regarding accommodation capacity at 31 July 2010 in Vâlcea may notice a slight increase in 2010 this indicator recorded a total of 10719 seats, 496 more than in 2006.

Regarding accommodation capacity guesthouses in Vâlcea localities in 2010, the highest concentration is found in the resort Voineasa followed by the agritourism Mălaia.

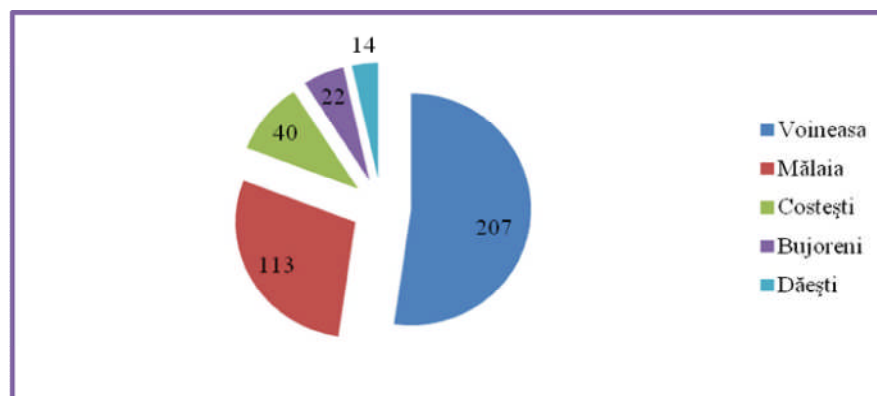


Figure no 3. Accommodation capacity in agro hostels in local areas in Vâlcea County in 2010

Table no 3. Tourists accommodated in the establishments of tourists' reception with functions of tourists' accommodation, by type of establishments

Tourists accommodated in the establishments of tourists' reception	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
TOTAL	No.	208917	223326	233812	205473	184264
Hotels	No.	151758	161448	166916	147004	137566
Motels and tourist ins	No.	20429	23457	24724	20344	16314
Tourist boarding houses	No.	11519	12440	14028	10792	8966
Tourist chalets	No.	299	421	564	391	311
Rural tourist boarding houses	No.	3119	2702	4143	3977	2590
Camping sites	No.	4913	7959	7599	6530	5693
Tourist halting places	No.	235	211	428	477	180
Holiday villages	No.	-	-	-	-	12
Bungalows	No.	-	-	-	-	12
School and pre-school camps	No.	2769	1878	2753	2946	2019

Source: Statistical Year Book of Valeca Vâlcea, 2011 edition

Analyzing table three we can see that the most tourist are accommodated in hotels, fallowed by motels and tourists inns and tourists boarding houses. There are 137,566 tourists accommodated in hotels in 2010, down with 9,438 in 2009.

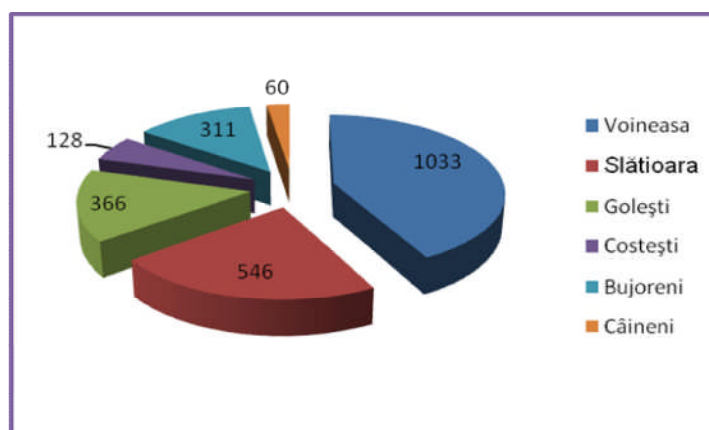


Figure no 4. Number of tourists staying in agro-tourist boarding houses in Vâlcea County in 2010

As the number of tourists staying in localities in agro-tourist boarding houses in Vâlcea County, the highest level is found in the mountain resort Voineasa with a number of 1,033 accommodated tourists, followed by the agrotourism area Slătioara. This is due to the tourist potential areas of great significance, and preserving traditions and customs, elements that attract tourists lovers who want to avoid stress areas and urban. It should be mentioned that all Voineasa resort is the largest concentration of guesthouses.

Table no 4. Overnight stays in the establishments of tourists' reception with functions of tourists' accommodation, by type of establishments

	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
Overnight stays in the establishments of tourists' reception						
TOTAL	No.	1271596	1257688	1280263	1086589	960520
Hotels	No.	1100594	1065557	1077657	915459	809704
Motels and tourist ins	No.	43086	48529	51990	30251	28278
Tourist boarding houses	No.	25942	32977	28903	22399	20625
Tourist chalets	No.	535	1893	838	778	657
Rural tourist boarding houses	No.	8269	6311	9453	10300	5758
Camping sites	No.	14431	18853	20101	16969	13549
Tourist halting places	No.	251	211	428	714	228
Holiday villages	No.	-	-	-	-	28
Bungalows	No.	-	-	-	-	28
School and pre-school camps	No.	16471	18947	28264	36921	33921

Source: Statistical Year Book of Valeca Vâlcea, 2011 edition

Overnight stays in tourist reception structures in 2010 totaled 960,520 with 126,069 more than in 2009.

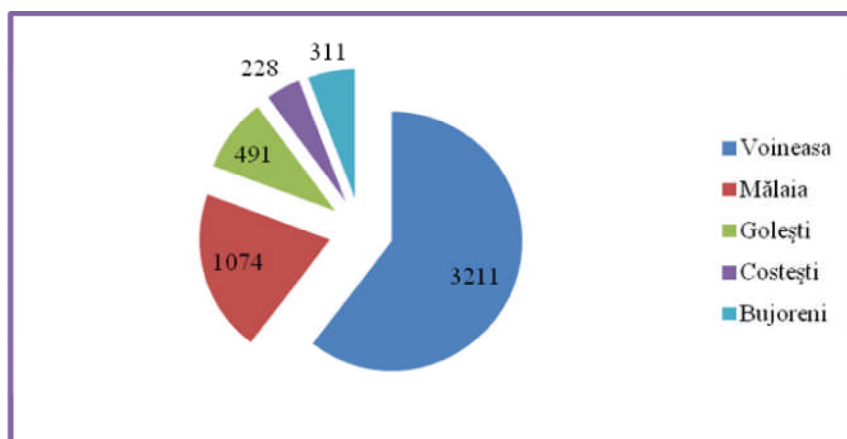


Figure no 5. Number of overnight stays in agrotourist boarding houses in Valcea County in 2010

The number of overnight stays in the towns the agrotouristic pensions in Vâlcea County in 2010 showed the highest level Voineasa followed by Slătioara.

Voineasa concentrates the highest number of overnight stays in the agrotouristic pensions, hotels and villas were the only structures that have been nights accommodation in 2010, tourist boarding houses missing from this indicator. This may be because rural voineasean store unique landscape of rare beauty, warm hospitality, a specific cuisine and atmosphere almost patriarchal.

Local peasant - mocan lives in profound communion with nature, as a ritual tradition with the force that created the ceremonial structures that become "models" in the life of traditional folk and "something" unusual for visitors. Traditions, customs and traditions of rural life give flavor of these places. [Feasibility Study - Developing infrastructure in the tourist resort Voineasa agreement - Vâlcea, 2010, pp.6].

The net use index of accommodation in July 2012 was 47,4% overall tourist accommodation units, down by 4.5 percentage points compared to July 2011.

Conclusions:

Tourism, which is closely linked to other industries and economic sectors in Romania, should be a priority sector. Urban, V. & Melnik, A.S. (2012) has shown that people should know about this place and role of tourism in the national economy, taking into account the changes and the trends reported worldwide, especially in Europe, the travel options and leisure activities for both locals and foreign tourists.

As long as the interdependence between tourism development and economic growth is evident, efforts should be made to attract tourists in Valcea County. Tourists choose the accommodation taking into account the income, lifestyle, motivation, etc. There are no "predefined formats" for various types of accommodation consumers.

The main problems in Valcean hospitality industry are - the persistence of sub-standard accommodation facilities, especially in resorts; lack of coagulation of business interests; chronic lack of coherent policies - this is the fault of employers - on training strategies, recruitment, promotion, motivation and retention of human resources, hence the low quality of services; lack of adequate road infrastructure, modern roads safer - both for personal and car tourism circuit.

The hospitality industry has been seriously affected by the economic crisis since occupancy rate, average rate, staff deployment, tourism is an economic barometer and even other branches of social or political. Revigoration has just begun in those countries with developed tourism and serious institutions.

References:

1. Burja, C., *Analiza prospectivă a capacității de cazare a unităților turistice*, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, Nr.8, 2006, vol 3.
 2. Rabontu, C.I., et al., *The Evolution of Romanian Tourism in Terms of Economic Instability*, Annals of the „Constantin Brâncuși” Economy Series, Issue 2/2012, pp. 136-142
 3. Romanescu, M.L., *The Organization of Tourism at the Economic Level*, Annals of the „Constantin Brâncuși” Economy Series, Issue 2/2012, pp. 143-146
 4. Urban, V., Melnic, A.S., *The Tourist Accommodation Capacity in Romania and the Main Tourism Indicators Registered in 2011 and in the First Months of 2012*, Economy Transdisciplinarity Cognition Journal, 2012, pp. 378-387
 5. Țigu, G., 2012 . Interviu – *România și turismul internațional: probleme multe și simple – cauze simple și multe*, disponibil pe <http://cursdeguvernare.ro/romania-si-turismul-international-probleme-multe-si-simple-cauze-simple-si-multe.html> [accesat la data de 6 noiembrie 2012]
 6. *Studiu de fezabilitate – Dezvoltarea infrastructurii de agrement în stațiunea turistică Voineasa – județul Vâlcea*, 2010, Revizuit 2/2010
- *** Anuarul statistic al județului Vâlcea, 2011
- *** Buletin statistic lunar – Județul Vâlcea, disponibil pe site-ul <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/buletinStatJud.ro.do> [accesat în luna septembrie 2012]

SCURTĂ ANALIZĂ A PRINCIPALILOR INDICATORI TURISTICI ÎN PERIOADA 2006-2010 DIN JUDEȚUL VÂLCEA

Maria-Roxana, Dorobanțu¹

Rezumat: *Articolul evidențiază o analiză a capacității de cazare turistică realizată în județul Vâlcea. Am analizat principalii indicatori turistici înregistrați în perioada 2006-2010: structurile primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică și capacitatea de cazare turistică pe tipuri de structuri din județul Vâlcea, înnoptările în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri, numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică. De asemenea, am explicat termenii turistici folosiți în articol. Menționez că sursa datelor statistice folosite și prelucrate fac parte cadrul Departamentului județean de statistică Vâlcea, buletine statistice lunare din anii 2010 și 2011, publicate sub editura Institutului Național de Statistică. În articol se prezintă o analiză a turismului vâlcean, o zonă identificată de un bogat potențial turistic ce pune amprentă asupra iubitorilor de natură, a turiștilor căutători de locuri naturale, de cultură și folclor.*

Cuvinte cheie: *capacitatea de cazare turistică, unități de cazare turistică, înnoptări, indice de cazare netă*

Clasificare JEL: *L00, L83, Q 21*

1. Introducere

Turismul este un sector economic cu un efect multiplicator asupra celorlalte sectoare ale economiei naționale, un sector sensibil la situația economico-financiară prezentă nu numai în economia românească dar și în economia celorlalte națiuni. Astfel, am putea spune că ieșirea din criză a turismului românesc ar contribui în mod inevitabil la redresarea economică a celorlalte sectoare, care sunt independente, precum: industria alimentară, transporturile, industria echipamentelor turistice, construcțiile etc. (Rabontu, C.I., et al., 2012, pp. 136).

Turismul are capacitatea de a valorifica și exploata potențialul turistic al unei regiuni și elementele climatice, precum și istoria și cultura locală. Dacă nu există nicio activitate turistică, natura, cultura și istoria unei țări nu vor avea acea capacitate de a genera venituri, printr-o afacere de genul unei turistice (Romanescu, M.L., 2012, pp. 143).

Totuși turismul românesc se confruntă cu câteva probleme, care țin mai mult sau mai puțin de slaba promovare la nivel internațional. În continuare prezint într-o manieră succintă aceste probleme (Interviu, Țigu, G., 22.04.2012):

- Spre deosebire de bulgari, care au atras în mod activ investitori străini în turism, în România au fost ținuti la distanță, printr-o privatizare confuză a activelor, prin lipsa de claritate în ceea ce privește proprietatea acestora;
- Nu se poate desfășura turismul de lux cu turismul sindical. O serie de stațiuni cu o infrastructură hotelieră de 4 sau 5 stele, iar stațiunile cu hoteluri de 2 sau de 3 stele accesibile tuturor trebuie să fie separate;
- Miza prea mare pentru turismul de litoral, care ține doar două – trei luni și îl face necompetitiv cu Grecia, Turcia etc., a făcut să fie neglijată infrastructura altor tipuri de turism. De exemplu turismul balneoclimateric, pentru care România are cel de-al doilea potențial din Europa;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii rutiere, în special a celei aflate în apropierea principalelor zone turistice (Suceava, Sibiu, Baia Mare etc.);
- Politica în materie de taxare, cu TVA normal, redus sau la zero;
- Nu se poate face turism de calitate cu un personal care este cel mai prost plătit din întreaga economie;
- Nu se poate face turism cu un personal care nu vorbește cel puțin două limbi străine;
- Raportul calitate/preț necompetitiv;

¹ Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești, Facultatea Management Marketing în Afaceri Economice, Râmnicu Vâlcea.

- Slaba diversificare a agrementului în majoritatea destinațiilor;
- Lipsa de amabilitate a personalului
- Agențiile de turism autohtone se concentrează mai mult pe ducerea de români în străinătate decât pe aducerea de străini în România.

Țigu, G. (2012), așa cum arată în interviu, precizează faptul că problemele cu care se confruntă România turistică nu sunt de nerezolvat, însă necesită eforturi susținute și coerente pe termen lung pe trei planuri, așa cum reiese din figura nr.1:

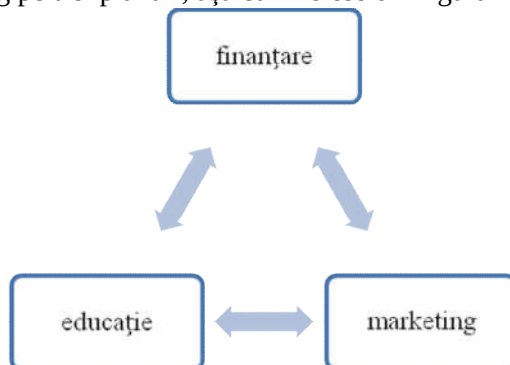


Figura nr. 1. Cele trei planuri de dezvoltare durabilă a turismului

În ultimii ani o parte dintre turiștii români și străini ce vizitează zona Vâlcea, se orientează spre pensiuni, fie ele pensiuni urbane, rurale sau agroturistice. Explicația se regăsește în multitudinea avantajelor oferite de acest concept de recreere și revigorare în condiții optime, cu tarife ieftine, departe de poluarea fonică și stresul lumii civilizate.

2. Obiectivele studiului

Articolul prezintă o analiză a principalilor indicatori turistici din județul Vâlcea, o regiune caracterizată atât de turismul clasic, în special cel balneoclimateric, cât și de turismul rural. Turismul tradițional și cel rural au puncte comune în ceea ce privește calitatea timpului petrecut de către turiști, fie că este vorba de o zonă urbană sau rurală. În scopul de a realiza studiul, următoarele obiective au fost luate în considerare:

- Scurtă analiză a indicatorilor turistici,
- Analiza principalelor zone cu potențial rural, pe structuri de primire turistică rurale – pensiuni agroturistice
- Principalele motivații ale călătoriei turistice,
- Problemele majore cu care se confruntă turismul românesc la ora actuală.

3. Metodologia cercetării

Cu scopul de a mă conforma obiectivelor, datele procesate au fost atât de natură primară cât și secundară. Datele primare au fost preluate și prelucrate din buletine statistice, publicate de Institutul Național de Statistică, din publicații ale Departamentului de Statistică Județean. Pe de altă parte, datele secundare au fost colectate din surse variate. Pentru acest articol am folosit surse electronice, site-uri specializate, interviuri, broșuri turistice.

4. Capacitatea de cazare turistică din județul Vâlcea

Element de primă importanță în activitatea unităților turistice, capacitatea de cazare se modifică în timp ca urmare a schimbării condițiilor tehnice, organizatorice sau de marketing care au stat la baza stabilirii ei. Mecanismele concurențiale ale economiei de piață fac necesară ajustarea permanentă a bazei materiale a operatorilor din turism, dimensionarea științifică a potențialului de cazare fiind astfel, o modalitate concretă prin care firmele de profil își pot spori rentabilitatea [Burja, C., 2006, pp. 1].

Factorii specifici considerați de producție care își pun amprenta asupra mărimii capacității de cazare dimensionată pe bază de proiecte investiționale sunt:

- Mărirea suprafeței destinată înființării unor spații de cazare (hotel, motel, pensiuni etc.);
- Locul de amplasare a suprafeței destinată construcției, atractivitatea zonei, regăsindu-se desigur, în numărul de turiști ce vor solicita cazare;
- Posibilitatea asigurării serviciilor de alimentație publică, tratament, agrement și a altor elemente de infrastructură turistică;
- Existența personalului specializat;
- Formele de turism practicate: turism organizat, turism neorganizat, itinerant, de sejur, balneomedical etc., cu implicații în utilizarea la un anumit grad a potențialului de cazare.

Tipurile de structuri de cazare turistică în România sunt: apartamente de închiriat, bungalo-uri, camere de închiriat, zone de campare, hosteluri, hoteluri, apartament de hotel, hosteluri pentru tineri, moteluri, pensiuni turistice urbane, pensiuni turistice rurale, pensiuni agroturistice, sate de vacanță, vile turistice, hanuri.

Prin structuri de primire turistică cu funcțiune de cazare turistică se înțelege orice construcție sau amenajare turistică, care furnizează în mod permanent sau sezonier serviciul de cazare și alte servicii turistice pentru turiști. În numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică sunt incluse structurile de primire turistică existente la 31 iulie din anul respectiv.

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune reprezintă numărul de locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către structurile de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât acestea sunt deschise în perioada considerată.

Numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică cuprinde toate persoanele (români și străini) care călătoresc în afara localităților în care își au domiciliul stabil, pentru o perioadă mai mică de 12 luni și stau cel puțin o noapte într-o structură de primire turistică în zone vizitate din țară.

Înnoptarea reprezintă fiecare noapte pentru care o persoană este înregistrată într-o structură de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, indiferent dacă fizic este prezent sau nu în cameră.

Indicii de utilizare netă a capacității de cazare turistică în funcțiune se calculează prin raportarea numărului de înnoptări realizate, la capacitatea de cazare turistică în funcțiune, din perioada respectivă.

În continuare voi prezenta tipurile de structuri de cazare turistică cu funcțiuni de cazare și principalii indicatori turistici înregistrați în județul Vâlcea în perioada 2006-2010.

Tabel nr. 1. Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică și capacitatea de cazare turistică pe tipuri de structuri din județul Vâlcea

Unități de cazare turistică existente	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
TOTAL	Nr.	163	168	165	173	179
Hoteluri	Nr.	38	39	39	39	40
Moteluri și hanuri	Nr.	10	10	10	10	7
Pensiuni turistice urbane	Nr.	34	36	34	37	40
Cabane turistice	Nr.	3	3	3	3	3
Pensiuni turistice rurale	Nr.	22	25	25	29	32
Campinguri	Nr.	9	9	9	9	7
Popasuri turistice	Nr.	1	1	1	2	2
Sate de vacanță	Nr.	-	-	-	-	1
Bungalouri	Nr.	-	-	-	-	1
Tabere	Nr.	3	3	3	3	3

Sursa: Anuarul statistic al județului Vâlcea, ediția 2011

Analizând tabelul nr.1 se poate observa faptul că principalele structuri de cazare turistică cu funcțiuni turistice sunt hotelurile și pensiunile turistice, sunt 40 asemenea structuri de cazare care au capacitatea de a caza turiști.

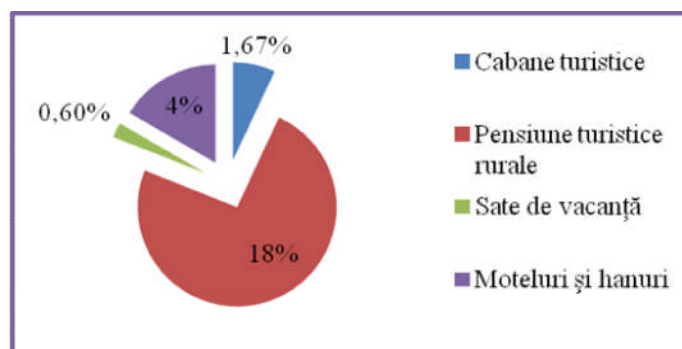


Figura nr. 2- Ponderea unităților rurale de cazare din totalul unităților de cazare în anul 2010

Ponderea unităților de cazare specifice mediului rural din totalul unităților de cazare pe anul 2010 a fost de 1.67 procente la cabane turistice, 4 procente la moteluri și hanuri, nivelul cel mai scăzut aflându-se la satele de vacanță, iar cel mai ridicat procent înregistrându-se la pensiunile turistice rurale.

Tabel nr. 2. Capacitatea de cazare turistică existentă la 31 iulie în județul Vâlcea

Capacitatea de cazare turistică existentă la 31 iulie	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
TOTAL	Locuri	10223	10556	10596	10877	10719
Hoteluri	Locuri	6996	7260	7219	7219	7100
Moteluri și hanuri	Locuri	394	396	352	352	306
Pensiuni turistice urbane	Locuri	547	614	622	684	798
Cabane turistice	Locuri	148	148	148	148	146
Pensiuni turistice rurale	Locuri	204	247	302	354	470
Campinguri	Locuri	900	894	947	947	671
Popasuri turistice	Locuri	14	14	14	96	82
Sate de vacanță	Locuri	-	-	-	-	22
Bungalouri	Locuri	-	-	-	-	22
Tabere	Locuri	297	276	295	295	312

Sursa: Buletin statistic lunar – Județul Vâlcea, disponibil pe site-ul

<http://www.insse.ro/cms/rw/pages/buletinStatJud.ro.do> [accesat în luna septembrie 2012]

În ceea ce privește capacitatea de cazare existentă la 31 iulie 2010, în județul Vâlcea se poate observa o ușoară creștere, în anul 2010 acest indicator înregistrând un număr de 10719 locuri, cu 496 mai mult față de anul 2006.

În ceea ce privește capacitate de cazare pe localități din județul Vâlcea a pensiunilor agroturistice în anul 2010, cea mai mare concentrare se regăsește în stațiunea Voineasa, urmată de zona agroturistică Malaia.

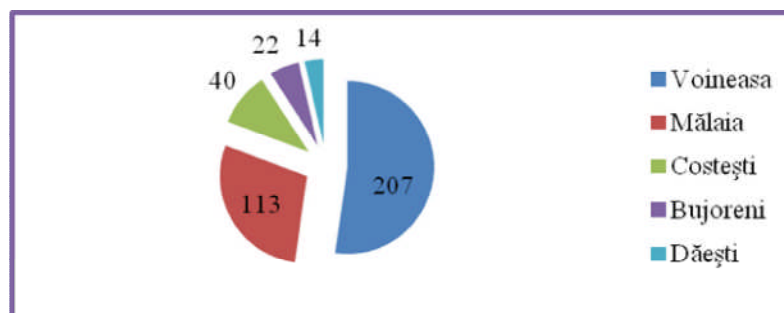


Figura nr. 3. Capacitatea de cazare în pensiunile agroturistice pe localități din județul Vâlcea în anul 2010

Tabel nr. 3. Numărul turiștilor cazați în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică

Numărul turiștilor cazați în unitățile de cazare turistică	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
TOTAL	Nr.	208917	223326	233812	205473	184264
Hoteluri	Nr.	151758	161448	166916	147004	137566
Moteluri și hanuri	Nr.	20429	23457	24724	20344	16314
Pensiuni turistice urbane	Nr.	11519	12440	14028	10792	8966
Cabane turistice	Nr.	299	421	564	391	311
Pensiuni turistice rurale	Nr.	3119	2702	4143	3977	2590
Campinguri	Nr.	4913	7959	7599	6530	5693
Popasuri turistice	Nr.	235	211	428	477	180
Sate de vacanță	Nr.	-	-	-	-	12
Bungalouri	Nr.	-	-	-	-	12
Tabere	Nr.	2769	1878	2753	2946	2019

Sursa: Anuarul statistic al județului Vâlcea, ediția 2011

Analizând tabelul nr. 3 se poate vedea că turiștii sunt cazați în hoteluri, moteluri și hanuri urmate de pensiunile turistice. Sunt 137.566 de turiști cazați în hoteluri în anul 2010, mai puțin cu 9.438 decât în anul 2009.

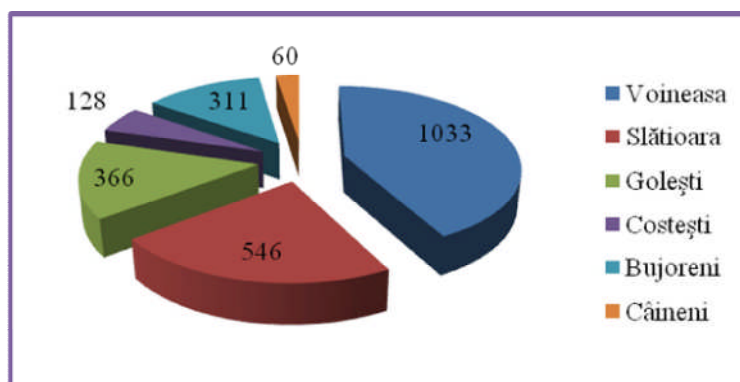


Figura nr. 4. Numărul turiștilor cazați în pensiuni agroturistice pe localități din județul Vâlcea din anul 2010

În ceea ce privește numărul turiștilor cazați pe localități în pensiunile agroturistice din județul Vâlcea, nivelul cel mai ridicat se regăsește în stațiunea montană Voineasa, cu

un număr de 1033 de turiști cazați, urmată de zona agroturistică Slătioara. Acest fapt se datorează potențialului turistic rural de mare însemnătate, dar și păstrării tradițiilor și obiceiurilor, elemente care atrag turiștii iubitori de rural și care doresc evitarea stresului citadin. De menționat este faptul că tot în stațiunea Voineasa se află cea mai mare concentrare de pensiuni agroturistice, în număr de 15.

Tabel nr. 4. Înnopțările în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, pe tipuri de structuri

	U.M.	2006	2007	2008	2009	2010
Numărul înnopțărilor în unitățile de cazare turistică						
TOTAL	Nr.	1271596	1257688	1280263	1086589	960520
Hoteluri	Nr.	1100594	1065557	1077657	915459	809704
Moteluri și hanuri	Nr.	43086	48529	51990	30251	28278
Pensiuni turistice urbane	Nr.	25942	32977	28903	22399	20625
Cabane turistice	Nr.	535	1893	838	778	657
Pensiuni turistice rurale	Nr.	8269	6311	9453	10300	5758
Campinguri	Nr.	14431	18853	20101	16969	13549
Popasuri turistice	Nr.	251	211	428	714	228
Sate de vacanță	Nr.	-	-	-	-	28
Bungalouri	Nr.	-	-	-	-	28
Tabere	Nr.	16471	18947	28264	36921	33921

Sursa: Anuarul statistic al județului Vâlcea, 2011

Înnopțările în structurile de primire turistică în anul 2010 au fost de 960.520, mai puțin cu 126.069 decât în anul 2009.

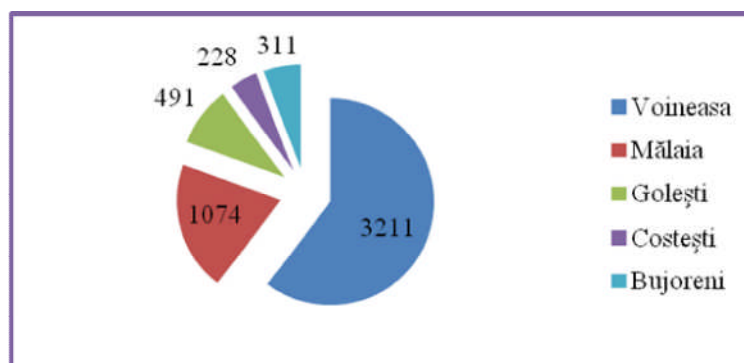


Figura nr. 5. Numărul de înnopțări în pensiuni agroturistice pe localități din județul Vâlcea din anul 2010

Numărul de înnopțări în pensiunile agroturistice pe localități din județul Vâlcea din anul 2010 înregistrează cel mai ridicat nivel în Voineasa, urmată de zona Mălaia.

Voineasa concentrează cel mai mare număr de înnopțări în pensiunile agroturistice, hotelurile și vilele turistice au fost singurele structuri de cazare care au înregistrat înnopțări în anul 2010, pensiunile turistice lipsind de la acest indicator. Acest lucru se poate datora faptului că spațiul rural voineșean păstrează peisaje unicat, de o rară frumusețe, o ospitalitate caldă, o gastronomie specifică și o atmosferă aproape patriarhală.

Țăranul vâlcean - mocan trăiește într-o comuniune profundă cu natura, după un ritual înveșnicit prin forța tradiției, care a creat structuri ceremoniale ce devin „modele” în viața folclorică tradițională și „ceva” inedit pentru vizitatori. Tradițiile, obiceiurile și datinile dau savoare vieții rurale din aceste locuri (Studiu de fezabilitate – Dezvoltarea infrastructurii de agreement în stațiunea turistică Voineasa – județul Vâlcea, 2010, pp.6).

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare în luna iulie 2012 a fost de 47.4 procente, mai puțin cu 4.5 procente față de aceeași lună a anului trecut.

Concluzii:

Turismul, care este în strânsă legătură cu alte industrii și sectoare economice din România, ar trebui să reprezinte un sector prioritar. După Urban, V. & Melnic, A.S. (2012) ar trebui să se știe și să se facă cunoscut locul și rolul turismului în economia națională, luând în considerare schimbările și tendințele raportate la nivel mondial, în special în Europa, în opțiunile de călătorie și petrecere a timpului liber atât pentru localnici cât și pentru turiștii străini.

Atât timp cât interdependența dintre dezvoltarea turismului și creșterea economică este evidentă, trebuie să se facă eforturi de atragere a turiștilor în județul Vâlcea. Turiștii aleg structurile de cazare ținând cont de venituri, stil de viață, motivații etc. Nu există „formate predefinite” pentru diversele tipuri de consumatori de servicii de cazare.

Principalele probleme ale industriei hoteliere vâlcene sunt – persistența unor structuri de cazare sub-standard, mai ales în stațiunile balneare; lipsa unei coagulări a intereselor de afaceri; lipsa cronică a unor politici coerente – aici este și vina angajatorilor – privind strategii de formare, recrutare, promovare, motivare și fidelizare a resurselor umane, de unde și o calitate scăzută a serviciilor; lipsa unei infrastructuri rutiere adecvate –șosele moderne și sigure – atât pentru turismul automobilistic personal cât și pentru circuite.

Industria hotelieră a fost grav afectată de criza economică, începând cu gradul de ocupare, tariful mediu, dislocarea personalului, turismul fiind barometrul celorlalte ramuri economice și chiar a vieții sociale ori politice. Relansarea de abia a început în țările cu turism dezvoltat și instituții serioase.

Bibliografie:

1. Burja, C., *Analiza prospectivă a capacității de cazare a unităților turistice*, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, Nr.8, 2006, vol 3.
 2. Rabontu, C.I., et al., *The Evolution of Romanian Tourism in Terms of Economic Instability*, Annals of the „Constantin Brâncuși” Economy Series, Issue 2/2012, pp. 136-142
 3. Romanescu, M. L., *The Organization of Tourism at the Economic Level*, Annals of the „Constantin Brâncuși” Economy Series, Issue 2/2012, pp. 143-146
 4. Urban, V., Melnic, A.S., *The Tourist Accommodation Capacity in Romania and the Main Tourism Indicators Registered in 2011 and in the First Months of 2012*, Economy Transdisciplinarity Cognition Journal, 2012, pp. 378-387
 5. Țigu, G., 2012, *Interviu – România și turismul internațional: probleme multe și simple – cause simple și multe*, disponibil pe <http://cursdeguvernare.ro/romania-si-turismul-international-probleme-multe-si-simple-cauze-simple-si-multe.html> [accesat la data de 6 noiembrie 2012]
 6. Consiliul local al comunei Voineasa, 2010. *Studiu de fezabilitate – Dezvoltarea infrastructurii de agreement în stațiunea turistică Voineasa – județul Vâlcea* [pdf] disponibil pe site-ul <http://www.oar-bucuresti.ro/anunturi/2010/09/17/a/72789fisa5.pdf> [accesat la 7 noiembrie 2012]
- *** Anuarul statistic al județului Vâlcea, 2011
- *** Buletin statistic lunar – Județul Vâlcea, disponibil pe site-ul <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/buletinStatJud.ro.do> [accesat în luna septembrie 2012]

ANALYSIS OF THE TAXATION TREND IN THE STATES OF THE EUROPEAN UNION

Gica-Gherghina, Culiță¹

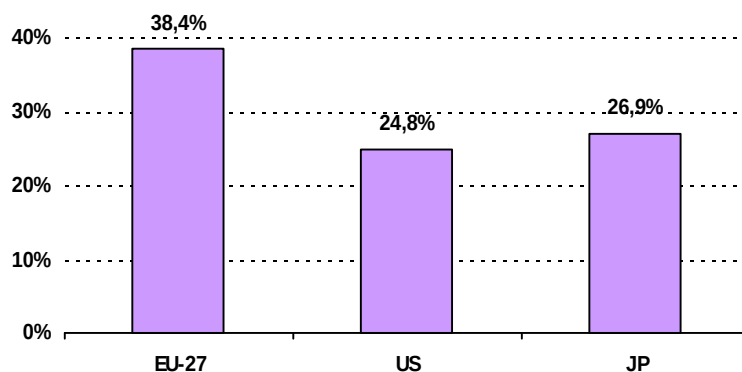
Abstract: Taxation has become the key issue of discussions at European level due to the major discrepancies between the states of the European Union. Its analysis is therefore required, especially as most of the anti-crisis measures in the recent years have focused on this field. It should be known better because we should not just look at different indicators and compare them with those of the European Union, we must understand the policies and motivations of the analyzed values in order to learn how to take the most valuable lessons from “the European experience”.

Keywords: taxation, crisis, taxes, the EU

JEL classification: H2, H3

1. The EU - a region with high taxation

The entire European Union is an area with high taxation. In 2010, the last for which it was possible to collect complete data, the taxation rate, calculated as a percentage of the total revenues collected in the GDP across the 27 European states, reached the level of 38.4%, calculated as a weighted average. This value is up to 40% higher than the one of the U.S.A. or Japan.



Graph no 1. The taxation rate in the EU, the U.S.A. and Japan

Note: EU-27 weighted average

Source: Commission Services and Eurostat (ESA 95) (gov_a_tax_ag) for the EU, OECD (SNA2008) for the US and Japan

The EU average is generally high, not only compared to the two developed countries; among the OECD states, the non-EU ones, only New Zealand and Canada have an average taxation of over 30% of the GDP.

This high average does not prove that all the Member States have a higher taxation though, on the contrary. Overall, the differences of taxation between the European states are significant; the average taxation, including the social security contributions, records differences of over 20%, from 47.6% in Denmark, down to 27.1% in Lithuania, showing the significant differences between the EU states regarding the role of the state in the economy. More specifically, the tax burden is with 70% higher in the country with the highest tax compared to the country with the lowest one.

¹ PhD. Lecturer, University “Constantin Brancoveanu” Pitesti, ggculita@yahoo.com

As a general rule, it appears that taxation is, on average, higher in the old EU-15 states than in the 12 new Member States (NMSs) that joined after 2004, with few exceptions, Ireland and Greece, which have the lowest taxation in the EU and Portugal also which, with an increase of 0.5% in 2010, precludes Greece in the ranking.

**Table no 1. Total tax revenue (including social security contributions)
1995-2010, in % of GDP**

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BE	43,8	44,3	44,8	45,4	45,4	45,1	45,1	45,2	44,7	44,8	44,8	44,4	43,9	44,2	43,4	43,9
BG	30,8	28,6	27,6	32,1	32,8	31,5	30,8	28,5	31,0	32,5	31,3	30,7	33,3	32,3	29,0	27,4
CZ	35,5	34,1	34,6	33,4	34,2	33,8	33,7	34,6	35,4	35,9	35,7	35,3	35,9	34,4	33,6	33,6
DK	48,8	49,2	48,9	49,3	50,1	49,4	48,5	47,9	48,0	49,0	50,8	49,5	45,9	47,8	47,7	47,6
DE	39,8	40,1	40,1	40,4	41,3	41,3	39,4	38,9	39,1	38,3	38,3	38,6	38,7	38,9	39,2	38,1
EE	36,3	34,3	34,3	34,0	32,5	31,0	30,2	31,0	30,8	30,6	30,6	30,7	31,4	31,7	35,7	34,2
IE	32,7	32,8	32,1	31,4	31,5	31,3	29,5	28,3	28,7	30,0	30,5	32,0	31,3	29,6	28,2	28,2
EL ⁽¹⁾	29,1	29,4	30,6	32,5	33,3	34,6	33,2	33,7	32,1	31,3	32,2	31,7	32,6	32,2	30,5	31,0
ES	32,1	32,6	32,7	33,4	33,9	34,1	33,7	34,2	33,9	34,7	35,9	36,8	37,1	33,0	30,7	31,9
FR	42,7	44,0	44,2	44,1	44,9	44,2	43,8	43,3	43,1	43,3	43,8	44,1	43,4	43,2	42,0	42,5
IT	39,8	41,5	43,4	42,3	42,0	41,5	41,1	40,5	41,0	40,4	40,1	41,7	42,7	42,7	42,8	42,3
CY	26,9	26,4	25,9	27,6	27,8	29,9	30,7	30,9	30,2	33,0	35,0	35,8	40,1	38,6	35,3	35,7
LV	33,2	30,8	32,1	33,7	32,0	29,7	28,9	28,6	28,6	28,6	29,2	30,6	30,6	29,2	26,7	26,3
LT	27,5	27,1	30,6	31,7	31,7	29,9	28,5	28,2	28,0	28,1	28,4	29,2	29,5	30,0	29,2	27,1
LU	37,1	37,6	39,3	39,4	38,3	39,1	39,8	39,3	38,1	37,3	37,6	35,9	35,7	35,5	37,6	37,1
HU	41,0	39,9	38,3	38,2	38,9	39,8	38,7	38,0	38,0	37,7	37,4	37,3	40,4	40,3	40,1	37,7
MT	26,8	25,4	27,5	25,6	27,3	27,9	29,7	30,6	31,1	32,6	33,7	34,0	34,8	33,8	34,3	33,3
NL	40,2	40,2	39,7	39,4	40,4	39,9	38,3	37,7	37,4	37,5	37,6	39,0	38,7	39,2	38,3	38,8
AT	41,4	42,8	44,2	44,1	43,8	43,0	44,9	43,6	43,4	43,0	42,1	41,5	41,7	42,7	42,6	42,0
PL	37,1	37,2	36,5	35,4	34,9	32,6	32,2	32,7	32,2	31,5	32,8	33,8	34,8	34,3	31,8	31,8
PT	29,5	30,2	30,2	30,3	31,0	31,1	30,9	31,5	31,7	30,6	31,5	32,3	32,8	32,8	31,0	31,5
RO	27,5	25,9	26,4	29,0	31,0	30,2	28,6	28,1	27,7	27,2	27,8	28,5	29,0	28,0	26,9	27,2
SI	39,0	37,8	36,7	37,6	37,9	37,3	37,5	37,8	38,0	38,1	38,6	38,3	37,7	37,2	37,6	38,0
SK	40,3	39,4	37,3	36,7	35,4	34,1	33,1	33,0	32,9	31,5	31,3	29,3	29,3	29,2	28,8	28,1
FI	45,7	47,1	46,4	46,3	45,9	47,2	44,8	44,7	44,1	43,5	43,9	43,8	43,0	42,9	42,6	42,1
SE	47,9	50,3	50,7	51,2	51,5	51,5	49,4	47,5	47,8	48,0	48,9	48,3	47,3	46,4	46,7	45,8
UK	34,7	34,4	34,8	35,9	36,2	36,7	36,5	34,9	34,7	35,2	36,0	36,7	36,3	37,9	34,8	35,6
NO	42,0	42,4	42,2	42,0	42,3	42,6	42,9	43,1	42,3	43,0	43,2	43,5	42,9	42,1	42,4	42,9
IS	33,3	34,3	34,6	34,4	36,8	37,1	35,3	35,2	36,7	37,8	40,6	41,4	40,5	36,6	33,8	35,0
EU-27 average																
GDP weighted	39,3	39,9	40,1	40,2	40,6	40,4	39,5	38,8	38,8	38,7	39,0	39,5	39,4	39,3	38,4	38,4
arithmetic	36,6	36,4	36,7	37,0	37,2	37,0	36,3	36,0	36,1	36,1	36,5	36,7	37,1	36,6	35,8	35,6
EA-17 average																
GDP weighted	39,7	40,4	40,8	40,7	41,2	40,9	40,0	39,5	39,5	39,2	39,4	40,0	40,0	39,6	39,0	38,9
arithmetic	36,7	36,8	37,0	37,1	37,2	37,2	36,8	36,7	36,6	36,5	36,9	37,0	37,3	36,9	36,5	36,4

(1) Date for Greece is provisional for 2003-2010

For more details see Annex A and B of the Taxation Trends Report

Source: Eurostat (online data code gov_a_tax_ag)

Date of extraction: 13.01.2012

Consistently, as the Euro zone (ZE-17) consists mostly of the old Member States, its average taxation is slightly higher than the EU - 27 average (0.5%).

The NMSs have a different structure. Thus, if the EU - 15 obtained, in roughly equal proportions, incomes from direct and indirect taxes as well as from social contributions, in the new ones there are recorded small shares of the direct taxes.

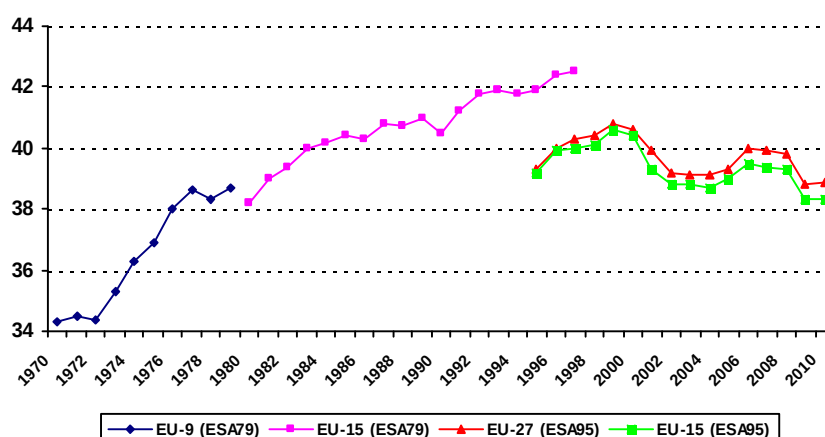
The efforts to reduce taxation, permanent after 2000, gradually declined and the reduction of taxes, almost aggressive in 2001, easily lost its importance in the years that followed, being totally abandoned in 2005. In addition, in the NMSs it has been recorded a reduction of taxation in the early 90s, steady growths being registered after this period.

The European taxation is the highest since the third decade of the twentieth century. At that time, the state intervention in the economy expanded leading to high rates of taxation in the 70s. In the late 90s, the Maastricht Treaty at first and the Stability and Growth Pact later brought the adoption of some fiscal consolidation packages. This process was based on the public spending cuts, in some Member States, and on the tax increases, sometimes temporary, in others.

2. Direct taxes at the EU level - lower in the NMSs

Taxes are traditionally divided into direct and indirect ones; the first category allows a greater redistribution of incomes and the second category is characterized by progression. Therefore, the use of direct taxation, more noticeable by the electorate, tends to be higher in the countries where the income redistribution objectives are more pronounced, which is manifested by the increased tax revenues.

In general, the NMSs have a different structure from that of the EU – 15; while the old states collect taxes (direct, indirect and social contributions) in similar proportions, the new ones often have a low share, in total, of the direct taxes, despite the major indirect tax harmonization. This is because their harmonization has not imposed their size but their legal form and their minimum level, particularly to the excise duties.



Graph no 2. Long-term trends in the overall tax ratio (including SSC) (%) 1970-2010, % of GDP

*Note: The statistical break is due to the change from ESA79 to ESA 95. All data are GDP-weighted.
Source: 1970-1994: Commission services (reproduced from 2007 edition of the report); 1995-2010: Eurostat (gov_a_tax_ag)*

Interesting differences are registered, among the old Member States as well. The Nordic states (Sweden, Denmark and Finland), for example, are mainly based on direct taxation, while some southern states (Greece and Portugal, for example), on indirect taxes.

In Denmark, most of the public spending is done from general taxation, not on the account of the social security contributions. The share of direct taxes in the total incomes is the highest in the European Union, of 29.9%, and the one of social contributions is very low, of 1.0%.

At the opposite end, there is Germany having the largest share of social contributions in the total revenues, of 15.5%, and the lowest one of direct taxes, of 11.2%, in the EU - 15, as France.

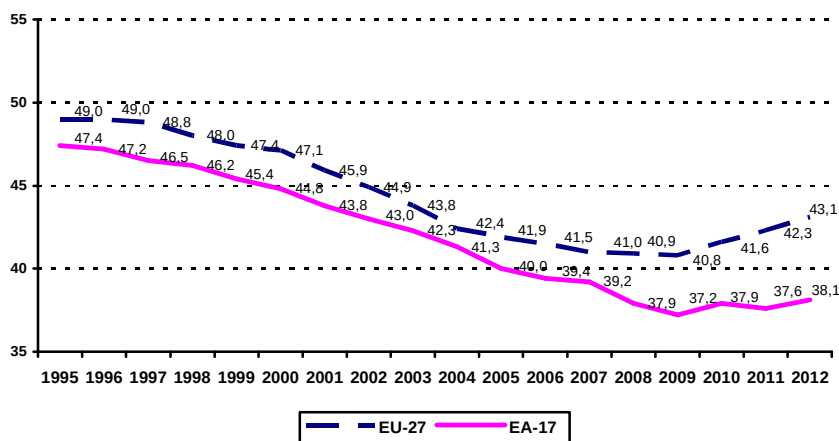
2.1 Taxation of the personal income

The EU - 27 average is of 38.1%. This varies significantly across the Union, from 10% in Bulgaria, to maximum 56.6% in Sweden (see Chart No. 3), while Denmark, which recorded the highest values by 2009 – of 59%, reduced its percentage to 55.4%.

The lowest ten values are not found in any of the old EU - 15, the highest ones being recorded, as expected, in the Nordic countries, excepting the Netherlands, which ranks third, having the largest income taxation, even though is ranked 12 in terms of general taxation.

Not surprisingly at all, the lowest values are recorded in Bulgaria, the Czech Republic, Lithuania and Romania, where taxation is generally lower.

The trend has been increasing since 2009. Every year, five to six Member States have increased their rate of taxation of the personal income and therefore, in 2012, reached the highest average in 2008 – of 38.1% (see Chart No. 3). These changes are due to the global financial crisis. Equally apparent is the increase in the EU-15 average, of 43.1% in 2012, after the minimum reached in 2009 - of 40.8%.



**Graph no 3. Development of top personal income tax rate
1995-2012, in % (arithmetic average)**

Source: Commission services

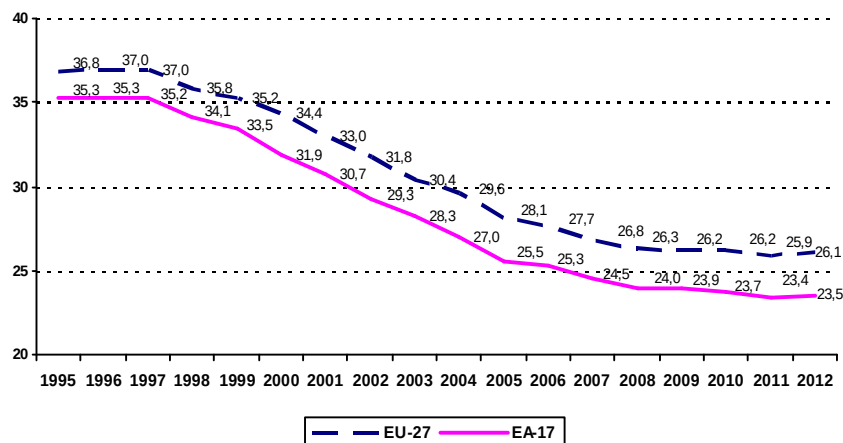
2.2 Taxation of the corporate income

From the second half of the 90s, corporate taxation has decreased significantly and continuously, from 35.3% in 1995 to 23.5% in 2012 (see Chart No. 4). But the crisis has slowed and then halted this trend.

Although the trend was of reduction, the corporate tax rates vary widely within the European Union. The adjusted rate of corporate taxation¹ varies from a minimum of 10% (Bulgaria and Cyprus) to a maximum of 36.1% in France, even though the gap between the minimum and the maximum has decreased since 1995.

As in the case of taxation of the personal income, lower values are recorded in the states with lower tax rates; the new Member States fit this profile, excepting Malta which has not changed its rate since 1995.

¹ In some states, the corporate income is overcharged through additional taxes, similar but not identical to the corporate income tax. To take account of this aspect as well, the simple rate of corporate taxation has been adjusted for comparative purposes, in case of different values being chosen the highest of them and the local tax surcharges being added, on average, to the standard rate.

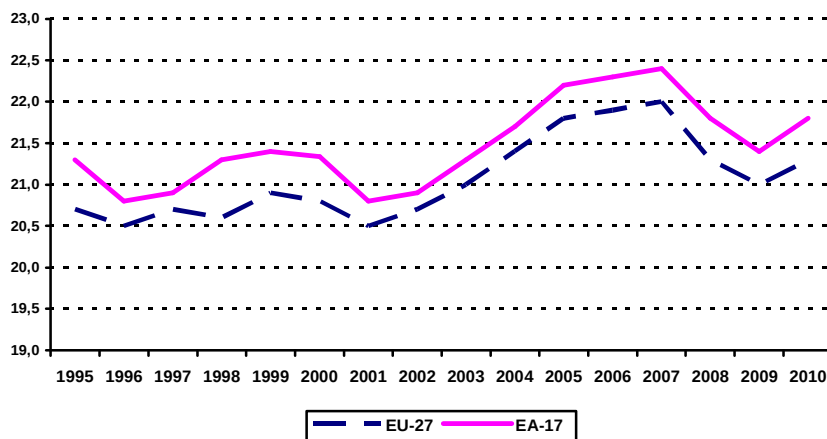


Graph no 4. Development of adjusted top statutory tax rate on corporate income 1995-2012, in % (arithmetic average)

Source: Commission services

3. Indirect taxation

The implicit tax rate, whose data are the most significant to show the tax burden¹, emphasizes that the consumption taxation, in most of the EU countries, is on an upward trend since 2001 (see Chart No 5). The arithmetic average of the EU - 25 has increased, on average, by 1.5% ever since and by 0.5% in 2005.



Graph 5: Implicit tax rate on consumption 1995-2010, in % (arithmetic averages-adjusted for missing data)

Source: Commission services

The trend is even more apparent in the small Member States, which have increased taxes up to the minimum level of the EU, in the recent years.

¹ The implicit tax rate generally shows the effective average of tax burden on different types of income or activities, respectively labor, consumption and capital, as the ratio between the income brought by the respective type of tax and its base (maximum possible). For example, for consumption, it is calculated the ratio between the total income of all the taxes on consumption and the final consumption expenditure of households.

The large Member States recorded slight decreases in consumption taxes, excepting Germany, where the VAT increased by 3% in 2007.

The growth trend is general, compared to the base year 1995, decreases being recorded only in 10 countries.

Since 2001, this has been more general, only 7 Member States recording decreases, the most notably in Greece, with - 2.5%, followed by other states with more modest reductions of up to 1%, such as Lithuania, Germany, Italy, United Kingdom and Austria.

Bulgaria, Cyprus and Romania have registered significant growths of over 5% in the period 2001-2005, which demonstrates the idea that the most significant increases have been recorded in the NMSs.

The decomposition of the implicit rate of consumption tax shows that other taxes as well, such as excise taxes (on energy, tobacco, alcohol), contribute significantly to the revenues from taxes on consumption and there are significant differences between the states, in this regard. This is because their size reflects the degree of involvement of the state in reducing pollution and the incidence of some diseases caused by smoking or drinking or simply shows the acute need for budgetary resources for the poor countries exploiting the dependencies of their own citizens.

The European taxation level is clearly high; therefore we found it necessary to be reduced in the future, although the pace will be different in each European state. It is also required the setting of some clear parameters for a common fiscal policy which to complete the older common policies (for example, the CAP – the Common Agricultural Policy) of the European Union.

Bibliography:

1. Chilarez Dănuț, *Fiscalitate*, Independența Economică Publishing, Pitești, 2010.
2. Joumard Isabelle, *Tax Systems in the European Union Countries*, (June 29, 2001).
OECD Economics Working Paper No. 301. Available at SSRN: <http://ssrn.com>
3. Negrea (Culiță) Gica Gherghina, *Fiscalitate europeană*, Tribuna Economică Publishing, 2008.
4. *** Taxation Trends in the European Union, 2012 Report, http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/index_en.htm

ANALIZA TRENDULUI FISCALITĂȚII LA NIVELUL STATELOR DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

Gica-Gherghina, Culiță¹

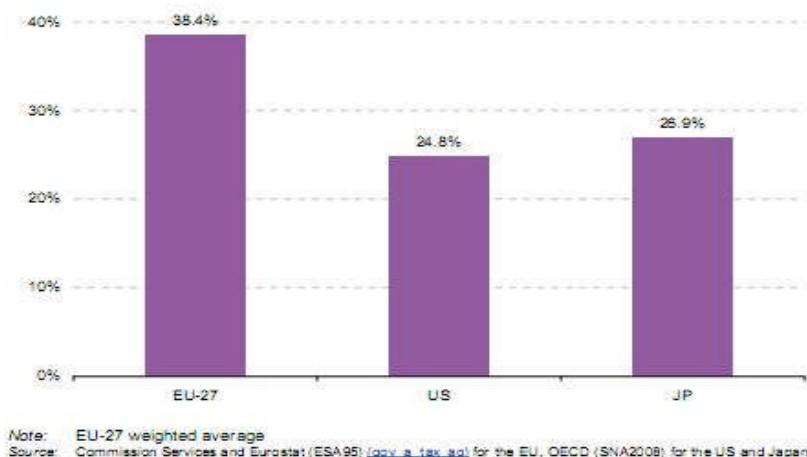
Rezumat: Fiscalitatea a devenit problema cheie a discuțiilor la nivel european datorită discrepanțelor majore dintre statele Uniunii Europene. Analiza acestora se impune așadar, cu atât mai mult cu cât majoritatea măsurilor anticriză din ultimii ani au vizat domeniul. Trebuie să o cunoaștem mai bine deoarece nu mai trebuie doar să privim și să comparăm diferiți indicatori cu cei ai Uniunii Europene, trebuie să înțelegem politicile și motivațiile valorilor analizate, să învățăm să luăm lecțiile cele mai valoroase de la „cursul experienței europene”.

Cuvinte cheie: fiscalitate, criză, impozite, Uniunea Europeană

Clasificarea JEL: H2, H3

1. UE – o regiune cu fiscalitate ridicată

Privită în ansamblu, Uniunea Europeană este o zonă cu fiscalitate ridicată. În anul 2010, ultimul pentru care a fost posibilă colectarea unor date complete, rata fiscalității, calculată ca pondere a veniturilor totale colectate în PIB, în toate cele 27 state europene, s-a situat la nivelul de 38,4 %, calculată ca medie ponderată. Această valoare este cu până la 40 % mai mare decât cea a SUA sau a Japoniei.



Grafic nr. 1. Rata fiscalității în UE, SUA și Japonia

Media UE este mare, nu doar comparativ cu cele două state dezvoltate ci în general; printre statele OECD, nemembre UE, doar Noua Zeelandă și Canada mai au o medie a fiscalității de peste 30 % din PIB.

Această medie ridicată nu dovedește însă că toate statele membre au o fiscalitate mare, dimpotrivă. Per total, diferențele dintre nivelul fiscalității între statele europene este semnificativ; media fiscalității, incluzând și contribuțiile la asigurările sociale, înregistrează diferențe de peste 20 %, de la nivelul de 47,6 % în Danemarca, la sub 27,1 % în Lituania, dovedind diferențele semnificative dintre statele Uniunii în ceea ce privește rolul statului în economie. Mai concret, presiunea fiscală este cu 70 % mai mare în țara cu cea mai mare fiscalitate, față de cea mai mică.

¹ Lector universitar doctor, Universitatea „Constantin Brancoveanu” Pitești, ggculita@yahoo.com

Ca regulă generală, se observă că fiscalitatea este în medie mai mare în vechile state UE-15 decât în cele 12 noi state membre (NMS), ce au aderat după anul 2004, cu câteva excepții; Irlanda și Grecia, care au cele mai reduse fiscalități din UE, dar și Portugalia care, cu o creștere de 0,5 % în 2010 se plasează în clasament deasupra Greciei.

Tabel nr. 1. Rata fiscalității în statele Uniunii Europene (% din PIB)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BE	43.8	44.3	44.8	45.4	45.4	45.1	45.1	45.2	44.7	44.8	44.8	44.4	43.9	44.2	43.4	43.9
BG	30.8	28.5	27.5	32.1	30.8	31.5	30.8	28.5	31.0	32.5	31.3	30.7	33.3	32.3	29.0	27.4
CZ	35.5	34.1	34.5	33.4	34.2	33.5	33.7	34.8	35.4	35.9	35.7	35.3	35.9	34.4	33.5	33.5
DK	45.8	49.2	48.9	49.3	50.1	49.4	48.5	47.5	48.0	49.0	50.8	49.8	48.9	47.8	47.7	47.8
DE	39.8	40.1	40.1	40.4	41.3	41.3	39.4	38.9	39.1	38.3	38.3	38.6	38.7	38.9	39.2	38.1
EE	35.3	34.3	34.3	34.0	32.5	31.0	30.2	31.0	30.5	30.5	30.5	30.7	31.4	31.7	35.7	34.2
IE	32.7	32.8	32.1	31.4	31.5	31.3	29.5	28.3	28.7	30.0	30.5	32.0	31.3	29.8	28.2	28.2
EL ⁽¹⁾	29.1	29.4	30.5	32.5	33.3	34.5	33.2	33.7	32.1	31.3	32.2	31.7	32.5	32.2	30.5	31.0
ES	32.1	32.5	32.7	33.4	33.9	34.1	33.7	34.2	33.9	34.7	35.9	36.8	37.1	33.0	30.7	31.9
FR	42.7	44.0	44.2	44.1	44.9	44.2	43.5	43.3	43.1	43.3	43.8	44.1	43.4	43.2	42.0	42.5
IT	39.8	41.5	43.4	42.3	42.0	41.5	41.1	40.5	41.0	40.4	40.1	41.7	42.7	42.7	42.8	42.3
CY	25.9	25.4	25.9	27.5	27.5	29.9	30.7	30.9	32.2	33.0	35.0	35.8	40.1	38.5	35.3	35.7
LV	35.2	30.8	32.1	33.7	32.0	29.7	25.9	25.5	25.5	25.5	29.2	30.5	30.5	29.2	28.7	27.3
LT	27.5	27.1	30.5	31.7	31.7	29.9	25.5	25.2	25.0	25.1	25.4	29.2	29.5	30.0	29.2	27.1
LU	37.1	37.5	39.3	39.4	38.3	39.1	39.5	39.3	38.1	37.3	37.5	35.9	35.7	35.5	37.5	37.1
HU	41.0	39.9	35.3	35.2	35.9	35.5	35.7	35.0	35.0	37.7	37.4	37.3	40.4	40.3	40.1	37.7
MT	25.5	25.4	27.5	25.5	27.3	27.9	29.7	30.5	31.1	32.5	33.7	34.0	34.5	33.5	34.3	33.3
NL	40.2	40.2	39.7	39.4	40.4	39.9	38.3	37.7	37.4	37.5	37.5	39.0	35.7	39.2	35.3	35.5
AT	41.4	42.5	44.2	44.1	43.5	43.0	44.9	43.5	43.4	43.0	42.1	41.5	41.7	42.7	42.5	42.0
PL	37.1	37.2	35.5	35.4	34.9	32.5	32.2	32.7	32.2	31.5	32.5	33.5	34.5	34.3	31.5	31.5
PT	29.5	30.2	30.2	30.3	31.0	31.1	30.9	31.5	31.7	30.5	31.5	32.3	32.5	32.5	31.0	31.5
RO	27.5	25.9	25.4	29.0	31.0	30.2	25.5	25.1	27.7	27.2	27.5	25.5	29.0	25.0	25.9	27.2
SI	35.0	37.5	35.7	37.5	37.9	37.3	37.5	37.5	35.0	35.1	35.5	35.3	37.7	37.2	37.5	35.0
SK	40.3	39.4	37.3	35.7	35.4	34.1	33.1	33.0	32.9	31.5	31.3	29.3	29.3	29.2	25.5	25.1
FI	45.7	47.1	45.4	45.3	45.9	47.2	44.5	44.7	44.1	43.5	43.9	43.5	43.0	42.9	42.5	42.1
SE	47.9	50.3	50.7	51.2	51.5	51.5	49.4	47.5	47.5	45.0	45.9	45.3	47.3	45.4	45.7	45.5
UK	34.7	34.4	34.5	35.9	35.2	35.7	35.5	34.9	34.7	35.2	35.0	35.7	35.3	37.9	34.5	35.5
NO	42.0	42.4	42.2	42.0	42.3	42.5	42.9	43.1	42.3	43.0	43.2	43.5	42.9	42.1	42.4	42.9
IS	35.3	34.3	34.5	34.4	35.5	37.1	35.3	35.2	35.7	37.5	40.5	41.4	40.5	35.5	33.5	35.0
EU-27 average																
GDP-weighted	35.3	35.9	40.1	40.2	40.5	40.4	39.5	38.5	38.5	35.7	39.0	39.5	39.4	39.3	35.4	35.4
arithmetic	35.5	35.4	35.7	37.0	37.2	37.0	35.3	35.0	35.1	35.1	35.5	35.7	37.1	35.5	35.5	35.5
EA-17 average																
GDP-weighted	35.7	40.4	40.5	40.7	41.2	40.9	40.0	39.5	39.5	39.2	39.4	40.0	40.0	39.5	39.0	35.9
arithmetic	35.7	35.5	37.0	37.1	37.2	37.2	35.5	35.7	35.5	35.5	35.9	37.0	37.3	35.9	35.5	35.4

(1) Data for Greece is provisional for years 2003-2010.

For more details see Annex A and B of the Taxation Trends report.

Source: Eurostat (online data code gov_e_tax_wg)

Data is extracted on 13/01/2012

În mod constant, cum Zona Euro (ZE-17) este formată în majoritate din vechile state membre, media fiscalității sale este puțin mai ridicată decât media UE – 27 (0,5%).

NSM au o structură diferită. Astfel, dacă UE – 15 obțin în proporții aproximativ egale venituri din impozite directe, indirecte și contribuții sociale, în cele noi se înregistrează ponderi mici ale impozitelor directe.

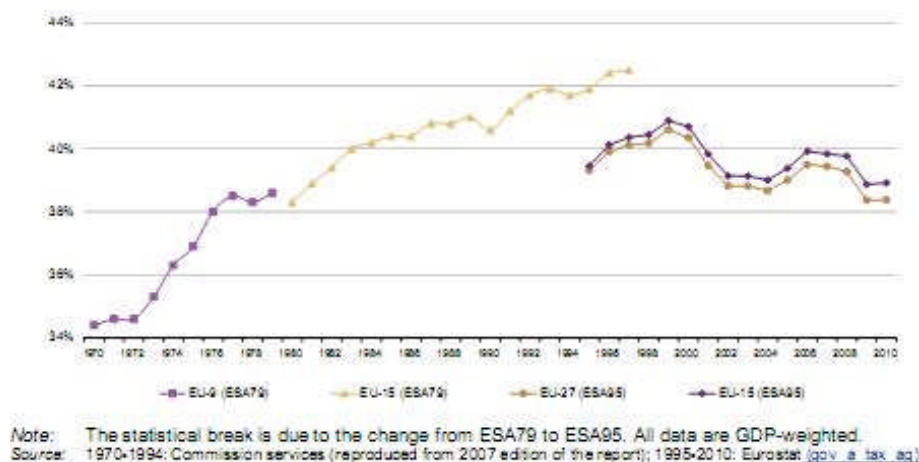
Eforturile de a reduce fiscalitatea, permanente după anul 2000, s-au diminuat treptat, reducerea taxelor, aproape agresivă în anul 2001, și-a pierdut ușor importanța în anii ce au urmat, abandonându-se total în anul 2005. În plus, în NSM s-a înregistrat o reducere a fiscalității la începutul anilor '90, după această perioadă înregistrându-se creșteri constante.

Fiscalitatea europeană este cea mai ridicată încă din a treia decadă a secolului XX. În acea perioadă s-a extins intervenția statului în economie, ceea ce a dus la rate mari ale fiscalității în anii 70. La sfârșitul anilor 90, mai întâi Tratatul de la Maastricht și mai târziu Pactul de Creștere și Stabilitate, au adus adoptarea unor pachete de consolidare fiscală. În unele state membre procesul s-a bazat pe reducerea cheltuielilor publice, iar în altele pe creșteri de impozite, uneori temporare.

2. Impozitele directe la nivelul UE - mai scăzute în NSM

Impozitele sunt în mod tradițional împărțite în directe și indirecte; prima categorie permite o **redistribuire mai mare** a veniturilor iar cea de-a doua categorie nu este caracterizată de progresivitate. Așadar, recurgerea la impozitarea directă, mai sesizabilă de către electorat, tinde să fie mai mare în țările în care obiectivele de redistribuire a veniturilor sunt mai pronunțate, ceea ce se manifestă prin impozitare ridicată a veniturilor.

În general, NSM au o structură diferită de cea a UE – 15; în timp ce statele vechi adună impozite (directe, indirecte și contribuții sociale) în proporții asemănătoare, cele noi au de cele mai multe ori o pondere redusă, în total, a impozitelor directe, în pofida armonizării celor mai importante impozite indirecte. Aceasta deoarece armonizarea nu a impus mărirea lor ci forma legală și nivelul minim, în special la accize.



Grafic nr. 2 RATA FISCALITĂȚII 1970-2010
(inclusiv contribuțiile la asigurările sociale), ca % în PIB
(PIB – medie aritmetică)

Între vechile state membre se înregistrează, de asemenea, diferențe interesante. Statele nordice (Suedia, Danemarca și Finlanda), de exemplu, se bazează în special pe impozitarea directă, în timp ce unele state sudice (Grecia și Portugalia, de exemplu) pe impozitele indirecte.

În Danemarca, marea majoritate a cheltuielilor publice se realizează din impozitarea generală, nu pe seama contribuțiilor la asigurările sociale. Ponderea impozitelor directe în total venituri fiind cea mai ridicată din Uniunea Europeană 29,9 %, iar cea a contribuțiilor sociale foarte redusă, de 1,0 %.

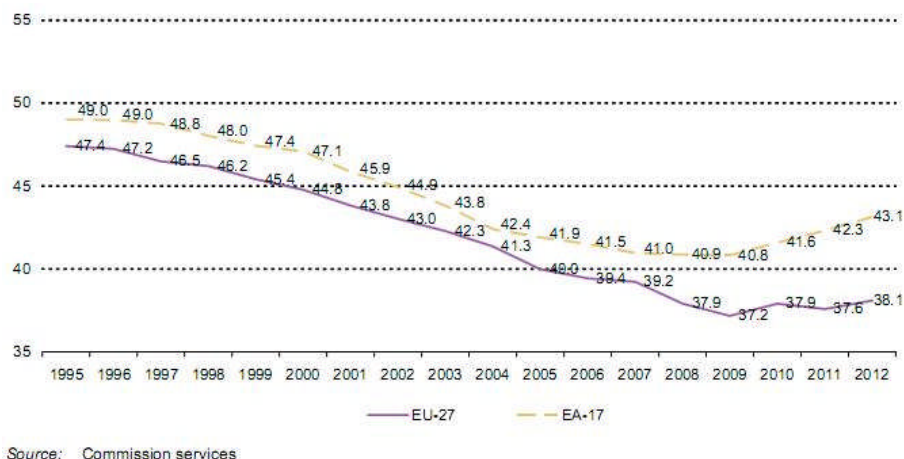
La polul opus se situează Germania, ce are cea mai mare pondere a contribuțiilor sociale în total venituri 15,5% și cea mai mică a impozitelor directe 11,2%, din UE – 15, la fel Franța.

2.1 Impozitarea veniturilor persoanelor fizice

Media în UE – 27 este de 38,1 %. Aceasta variază semnificativ în cadrul Uniunii, de la 10 % în Bulgaria, la maxim 56,6 % în Suedia (vezi graficul 3), în timp ce Danemarca, care înregistrase cele mai mari valori până în anul 2009 – 59 %, a redus procentul la 55,4 %.

Cele mai reduse zece valori nu se regăsesc la niciuna din vechile UE – 15, cele mai mari înregistrându-se, cum era de așteptat, la statele nordice, cu excepția Olandei, care, ocupă poziția a treia, ca mărime a impozitării pe venit, chiar dacă în termeni de fiscalitate generală este pe locul 12.

Deloc surprinzător, cele mai reduse sunt în Bulgaria, Rep. Cehă, Lituania și România, unde fiscalitatea în general este mai redusă.



Graficul nr. 3. Impozitul pe venit (%)

Trendul a fost crescător încă din 2009. În fiecare an, cinci – șase state membre și-au crescut rata de impozitare a veniturilor persoanelor fizice și ca urmare, în 2012, s-a atins media cea mai ridicată din 2008 – de 38,1 % (vezi graficul 3). Aceste modificări sunt puse pe seama crizei economico-financiare mondiale. La fel de vizibilă este și creșterea mediei UE-15 ajunsă la 43,1% în 2012 după minimumul atins în 2009 – de 40,8 %.

2.2 Impozitarea veniturilor corporațiilor

Din a doua jumătate a anilor '90, impozitarea corporațiilor s-a redus semnificativ și continuu, de la 35,3 % în 1995 la 23,5 % în 2012 (vezi graficul 4). Criza însă a încetinit, apoi a stopat acest trend.

Deși trendul a fost de reducere, ratele de impozitare a corporațiilor diferă foarte mult în interiorul Uniunii Europene.

Rata ajustată a impozitării corporațiilor¹ variază de la minimum de 10 % (Bulgaria și Cipru) la maximum de 36,1 % în Franța, chiar dacă prăpastia între nivelul minim și maxim s-a mai micșorat din 1995.

Ca și în situația impozitului pe venitul persoanelor, valori mai reduse se înregistrează în statele cu rate ale fiscalității mai reduse; noile state membre se încadrează în acest profil, cu excepția Maltei care nu a modificat această rată din 1995.

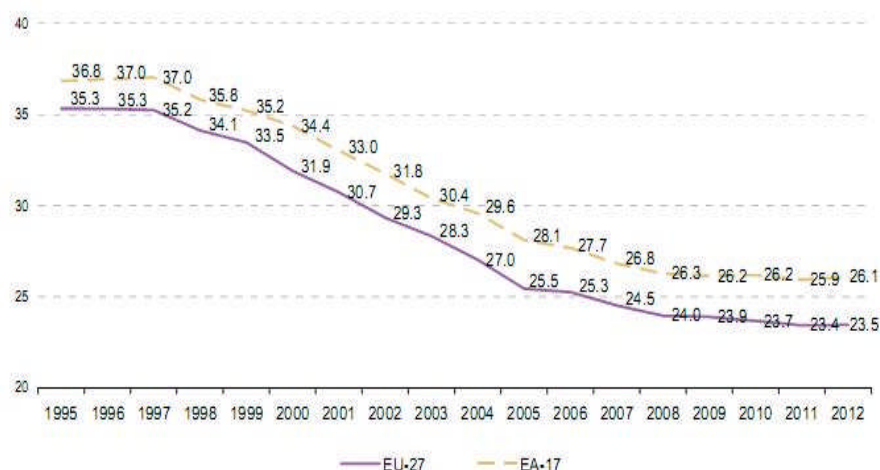
3. Impozitarea indirectă

Rata implicită a impozitării, ale cărei date sunt cele mai semnificative pentru a arăta povara fiscală², arată că **impozitarea consumului, în majoritatea țărilor Uniunii, este pe un trend crescător încă din 2001 (vezi graficul 5). Media aritmetică a UE – 25 a crescut de atunci în medie cu 1,5 % și cu 0,5 % în anul 2005.**

Trendul este și mai vizibil în micile state membre, care au ridicat nivelul impozitării, în ultimii ani, la nivelul minim al UE.

¹ În unele state, venitul corporațiilor este suprataxat, prin intermediul unor impozite suplimentare, similare dar nu identice cu impozitul pe venitul corporațiilor. Pentru a ține cont și de acest aspect, rata simplă a impozitării veniturilor corporațiilor a fost ajustată, în scopuri comparative, în cazul existenței unor valori diferite fiind aleasă cea mai mare dintre acestea, fiind adăugate suprataxările, în medie, ale impozitelor locale, la rata standard.

² Rata implicită a impozitării arată în general, media efectivă a poverii fiscale, pe diferite tipuri de venituri sau activități, respectiv muncă, consum sau capital, ca raport între venitul adus de tipul respectiv de impozit și baza sa (maxim posibilă). De exemplu, pentru consum, se calculează raportul între veniturile totale ale tuturor impozitelor pe consum și cheltuielile finale de consum ale gospodăriilor.



Source: Commission services

Graficul nr. 4. Impozitarea veniturilor corporațiilor 1995-2012, în% (medie aritmetică)

Marile state membre înregistrează ușoare scăderi ale impozitelor pe consum, mai puțin Germania, unde TVA a crescut cu 3 % în anul 2007.

Trendul de creștere este general, comparativ cu anul de bază 1995, scăderi înregistrându-se doar în 10 țări.

Din anul 2001, acesta a fost și mai general, doar în 7 state membre înregistrându-se reduceri, cea mai semnificativă în Grecia, cu -2,5 %, urmată de alte state cu reduceri mai modeste, de până în 1 %, precum Lituania, Germania, Italia, Marea Britanie și Austria.

Bulgaria, Cipru și România au înregistrat creșteri însemnate, de peste 5% în perioada 2001 – 2005, ceea ce demonstrează ideea că în NSM s-au înregistrat cele mai semnificative creșteri.



Source: Commission services

Grafic nr. 5. Rata implicită a impozitării consumului 1995-2010 (% - medie aritmetică)

Descompunerea ratei implicite a impozitării consumului arată că și celelalte taxe, precum accizele (pe energie, tutun, alcool) contribuie semnificativ la veniturile din taxele pe consum iar între state se înregistrează diferențe semnificative din acest punct de vedere.

Aceasta deoarece mărimea lor reflectă gradul de implicare a statului respectiv în reducerea poluării, incidenței unor boli datorate fumatului sau consumului de alcool sau pur și simplu relevă nevoia acută de resurse bugetare pentru statele sărace ce exploatează dependențele propriilor cetățeni.

Nivelul fiscalității europene este în mod clar mare, de aceea nu vom greși apreciind ca necesară reducerea acestuia pe viitor, chiar dacă ritmul va fi unul diferit în fiecare stat european. Se impune și stabilirea unor coordonate clare pentru o politică fiscală comună, care să completeze mai vechile politici comune (de exemplu PAC – Politica Agricolă Comună) ale Uniunii Europene.

Bibliografie:

1. Chilarez Dănuț, *Fiscalitate*, Editura Independența Economică, Pitești, 2010.
2. Joumard Isabelle, *Tax Systems in the European Union Countries*, (June 29, 2001). OECD Economics Working Paper No. 301. Available at SSRN: <http://ssrn.com>
3. Negrea (Culiță) Gica-Gherghina, *Fiscalitate europeană*, Editura Tribuna Economică, 2008
4. *** *Taxation Trends in the European Union*, 2012 Report,
http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/index_en.htm

THE CREDIT RELATIONSHIP BETWEEN BANKS AND COMPANIES AND ITS EFFECTS ON THE REAL ECONOMY

Constantin-Bogdan, Voroneanu¹

Abstract: *Among the relationships between companies and the financial - banking market representatives, those which are determinate by the lending activity hold a special place. Despite of various alternatives to mobilize the necessary funds to cover the capital needs arising from the current or investment activity, bank loans are the main source of funding for most of the companies. This dominance is assured by the benefits that a bank loan offers to companies and which influence directly and positively their economic and financial situation. Of course there are a number of risks assumed by the company when calling to bank financing, risks which can affect negatively their business if it occurs. Given the important role that companies play in generating of the real flows in the economy, all these positive or negative effects directly impact on the quality of economic and social life at the macro level. For this reason it is very important that between the bank and the company to be always a good communication and transparency in the information requested or offered, and the collaboration between these two types of organizations to carry on a partnership basis.*

Keywords: bank, companies, credit relationship, real economy.

JEL classification: G21, D04.

1. The place of the credit relationship in the financial policy of the bank and the company

From the position of financial intermediary, the banking system is an important link in the national financial system, having a significant impact on the economy in general, as it provides the financial resources that companies need to expand and grow. Mutations occurring permanently on the monetary and financial market by developing the disintermediation phenomenon, failed to diminish the crucial role that bank lending plays in the economy.

The bank loan has a special place in the financial policy of economic agents, representing one of the most commonly used ways to finance their current and/or investment activity. The causes can be found among the economic advantages enjoyed by the companies which establish credit relationships with banks:

- through the banks, the economic agents are able to access important additional financial funds over the own ones, in order to support the current projects or the long-term ones, for business development;
- establishing a credit relationship with a bank facilitates the access of the company to other products and services provided by that bank or other commercial banks;
- if the financing bank is an institution recognized nationally or internationally there is registered an increase of the company visibility in the banking system and the confidence in the viability of its business to other potential investors;
- high flexibility regarding: the amounts contracted, how to use them, the cost and terms of repayment of principal and payment of interest etc.;
- a bank loan implies a rigorous analysis made by the bank regarding both the economic and financial situation of the company and the feasibility of the project for which the funding is requested. This may determine the company's management to consider, in turn, objectively, its business, to obtain a clear picture of its financial situation and an array of weaknesses, strengths, opportunities and threats that characterize the company etc.;

Like any external source of funding, the bank loan also has a number of disadvantages for the company that contracts it, respectively:

¹ PhD, „Alexandru Ioan Cuza” University, Iași, România, bvoroneanu@yahoo.com

- the bank loan is not available to all operators and it involves a complex process, which is why companies need to draw well-founded credit files;
- the obtaining of the bank financing may be subject to submission of collateral (own ones or belonging to third parties) to secure the requested loan. There is the risk that the immovable or movable goods mortgaged in favour of the bank to be lost in case of unfulfilling the contractual provisions;
- the bank loan is a form of external financing, which means implicitly the influence of external factors on the company's management, namely the emergence of some financial restrictions;
- exposure to new risks for the company or increase the existing risk exposure: interest rate risk, currency risk, if the credit is contracted in a different currency than that of the company earnings etc.;
- risk of cancelling the credit in case of unfavourable economic situation affecting the company activity or in case of non-complying of the contractual clauses (i.e. prohibition of new disbursements from a credit line if the company records overdue debts towards other banks/ state budget);

On the other hand, in the investment policy of a bank, the companies lending is an important part, both in terms of business volume and in terms of participation to profits. Each loan can have many positive effects on the activity and the financial situation of the bank, as follows:

- first, it can be a quality investment. In this case, the bank assures reliable incomes from interest and fees on the one hand, and, on the other hand, since the risk of the loan to go in the default is low, it will not imply any expenditure growth with provisions that such risk might cause;
- second, it will be a collateral revenues generator for the bank: fees from related operations that will result (payments, foreign exchange, etc.);
- third, is a good opportunity for cross selling of the full range of products and services offered by the bank: internet banking, payroll conventions, different types of debit and/or credit cards and other lending products for company employees, saving products etc.;
- last but not least, it can be a marketing success - if the customer is a company known at regional, national and/or international level - that can turn into a business one by attracting new customers (partners or not of the financed company).

In other words, the quality of the loan portfolio ultimately depends on the bank stability and on the achieving of the appropriate levels of solvency and liquidity indicators. For this reason, the bank management pays a special attention to the lending activity, aiming, on the one hand, the making of the lending decision on rigorous analysis of the credit risk, and on the other hand, the constant monitoring and strict management of the granted credit facilities.

One of the most sensitive problems which are always found between the concerns of the theoreticians and specialized practitioners is to ensure a smooth functioning of the credit relationship between banks and companies. Management of this relationship, both from the bank and economic agent perspective, has as fundamental aims the protection of the institution investment and optimization of the cash flow.

An important function of credit relationship management is to control the loan, approached from the perspective of decision making required sizing credit, on the one hand and ensuring compliance with the terms and conditions negotiated on the other. Credit control is necessary in order to avoid lack of liquidities as a result of excessive investment and to achieve a balance between profitability and the involved risks.

It is essential for future financial and economic activity of both the company and the bank, that the financing decision to be made based on a thorough grounding in the financial management of the company and that the departments involved in the bank. The clear and transparent establishing of all the contractual terms in consonance with the real financing needs of the company and trusting communication will positively or negatively influence the conduct of the lending relationship between the bank and the company, with profound implications for the real economy.

2. Cases of imbalance of credit relationship between the bank and the company and the effects on the real economy

Credit relationship that arises between a company, as the applicant for a loan to finance its current activities or investments and a bank, as provider of financial capital needed involves a complex process characterized by a sequence of steps defined and regulated. Each step, from identifying the need for finance and to the administration of the exposure involves flows of information and documents, departmental interactions and above all, decisions that materialize into concrete actions, with direct effects on both the bank and the economic agent which requested that loan or commitment.

During its course, the credit relations between banks and companies may face both balance periods and with periods of stress. The main factors which may cause the occurrence of such sideslips of the credit relationship are the follows:

- specific to bank: changing of the objectives of the respective bank and of the policy regarding the lending activity in general, and the economic agents in particular. The financial position of the bank or financial group to which it belongs, the access to necessary sources of lending and their cost or certain prudential considerations are several causes that can cause significant changes in lending policy of economic agents, with direct impact on the quality credit relationship between the bank and the company;
- specific to company: a significant change in the negative sense of the economic and financial situation of the company, tensions emerged in the shareholders or top management structure, the development of commercial relations with partners that may affect the company's image, obtaining more favourable financing offers or even contracting of new credit facilities from other banks or credit institutions can make it difficult the continuation of the credit relationship in parameters initially negotiated;
- macro-economic, specific to national economy: legislative changes with direct effect on the companies lending that may force banks to reconsider certain exposures. For example, according to the new regulation of the National Bank of Romania on the conditions for granting loans in foreign currency, became applicable in the spring of this year, the companies which want to access bank financing in foreign currency must prove that they can support their contractual obligations, that can manage debt without severe consequences on their financial positions in spite of a massive depreciation of the exchange rate between that currency and national currency;
- distortions of the economic and financial flows as a result of contagion from international markets over the domestic one. Collapse of the subprime industry that triggered the financial crisis, subsequently turned into an economic, affected the national economy primarily inducing a state of mistrust between the two major sectors, banking and real one represented by companies. The results were without precedent: a general liquidity shortage, exponential growth in the number of bankruptcies and insolvencies among economic agents, drastic restructuring of the banking system, repositioning of lending policies promoted by credit institutions with emphasis on caution to the detriment of profitability etc.

A tensioned, unbalanced credit relationship primarily affects the communication, respectively the smooth flow of information between the bank and the company. Depending on the duration of the crisis, it can be a passenger event with limited effects or conversely it can worsen, its consequences having repercussions on the operational, fundamental side of the relationship. In the latter case both sides are affected, and if the situation knows a tendency to generalize (at the entire portfolio of a bank or worst case scenario, at the banking sector/ area of the real economy) its effects are reflected at macroeconomic.

The main cases of imbalance of the credit relationship between the bank and the company are the follows:

a). Bank wants to change the initial terms (costs, period of validity and/or credit, disbursement conditions, etc.) or even to decrease or close the exposure on a company.

If that company fails to obtain in a optimal time the required funding from another source, there is the risk that the credit relationship defined by the new conditions imposed by the bank to initially generate negative consequences for economic and financial situation of the company and possibly for the economic microclimate as far as the company is forced to rethink a more austere operational strategy to be able to continue the work:

- increasing of the prices for the products or services offered by the company;
- dismissal of a part of the employees;
- reducing of the supply with raw materials and/or goods affecting other businesses, as a chain reaction.

Depending on the size of the company, the negative effects may be more pronounced on the respective socio-economic microclimate, and in addition, it can extend to the financing bank:

- increasing of the expenses with prudential value adjustments (provisions) with a direct impact on the profitability of the institution;
- affecting the bank's liquidity ratios;
- influencing the cost of funds for lending;
- affecting the credit relationships (for prudential reasons) with other companies in the same field or have similar loan products, with all the implications that arise at both the bank and the company, the sector or the real economy.

b). The trader requires renegotiation of credit conditions initially approved, and in case of a refusal from the bank it will refinance part/ full exposure.

This situation occurs especially when the macro economy pass through a period of expansion and the competition in the banking market is very strong. Losing a customer can affect the bank both directly and indirectly:

- directly: bank revenues are diminished and its financial results are not as expected; the bank cannot pay sources attracted to a level that would ensure attracting new or retaining existing ones, may be forced to operate even downsizing of the unit which manages that client;
- indirectly: negative signal sent to the market that can generate new migrations of the key accounts and even of significant financial resources, with the implications mentioned above.

Depending on the impact of these negative effects on the financial situation of the bank, the consequences may be expected also on the real economy represented by those companies, clients of the bank in question, for which the lending costs and/or those related to current operations have been increased as a solution to limit or mitigate losses.

c). Credit relationship is affected by the generalized economic and financial crisis.

In this case the confidence is primarily affected, as vital part of the relationship between the bank and the company. Thus, economic agents fail to develop short-term

strategies even being reluctant to any change in existing lending relationships or establish new ones. If there are still companies interested in new funding, their applications face with restrictive-caution attitude of banks which are especially interested in preserving liquidity and sterilizing the loan portfolios.

How the moments of crisis are overcome directly affects the quality of the credit relationship, respectively its effects on the two types of entities and in this way on the real economy.

At the companies' level:

- there are suspended the investment projects that would have meant the business development with positive implications both at their level and the afferent microclimate: creation of new jobs, increasing of consumption of raw materials, new purchases of goods, stimulating other business with chain reactions to regional or national level;
- the payment and collection terms are renegotiated affecting the cash flows of the partners with direct effects on solvency;
- the commercial credit begins to disappear generating the bankruptcy of companies for which this was the main way of refinancing;
- the operational costs increase, fact which is reflected in higher sale prices and a downtrend of consumption.

At the banks' level:

- diminishing of the incomes from interest and fees as a result of the insolvency/bankruptcy of customers;
- there are eroded the financial results by provisioning for credit risk;
- operational costs are covered in an increasingly smaller percentage by the fees from loans and current operations, generating ample programs of layoffs and closure of branches which have become unprofitable;
- the sources of capital funds necessary for lending activity become more expensive thus increasing the costs of credit and current operations.

Summarizing the negative effects that a strained credit relationship may induce, it can be defined the following categories:

- monetary nature: growth of interest rate, increasing the rate of inflation;
- social nature: the decline in employment opportunities;
- economic: lower gross domestic product.

To avoid these negative implications for economic and social life at both the micro and macro level, it is important that between the bank and the customer always be good communication and transparency in the information requested or provided, and cooperation between the two categories of organizations to carry on a partnership basis.

3. Measures to improve the quality of bank - company credit relationship

Considering the credit relationship between the bank and the company being based on a processual cycle of information flows, decisions and actions, the measures to improve its quality, both to prevent further slippage and to reduce the negative effects generated by the imbalance situations take the form of measures to increase the efficiency of the steps that compound the lending process, measures which can be taken both by the financing bank and the economic agent that launches the credit request.

At the banking sector level, it is very important right from the moment of setting the companies lending strategy, *to have transparent communication from departments directly involved* because in this way the executive echelons will determine the most effective action plans to maximize benefits. If the elements of strategy are transmitted partially or the transmission has an interpretable character, it can lead to adverse effects such as:

- channelling the efforts to less productive or unproductive directions;
- affecting of the relationships with existing customers;
- initiating the inappropriate lending relationships with new clients, etc.

To improve the efficiency of the activity of identifying financing needs, it requires the creation and updating in real time of a unique database on the bank (or banking group) with information not only about existing customers but also on the target ones: the financial history, shareholding structure, exposure to other banks or other financial institutions, and how previous meetings were completed, local information about the company and/or management.

For increasing the yield of the potential customers selection process is very important that in case of the large-scale financing projects (in terms of value, complexity, disbursements particularities, etc.), *the negotiation of the financing offer to be made in the presence of the bank representatives, with decisional competence* from the business risk departments. Would be significant advantages for both sides:

- negotiating of the granting terms would be done in real time, earning the precious time that would otherwise consume with the correspondence between central and network;
- increasing the efficiency of process of credit application preparing and even approving because part of any problems or questions rose in the pre-approval period would clear during these negotiations.

A particular importance in the lending process from the perspective of a bank loan application is drawing and drafting the application. It is one of the most complex stages of the credit relationship, being critical for its good operation, because the collecting of necessary documents for composing the credit file and the preparing of the credit review require a permanent collaboration between specialized departments of each of the two entities. Increasing the efficiency and effectiveness of actions and processes that take place in this stage can be achieved by *implementing a set of principles and working practices*:

- the collecting of documents which compose the credit file to be made at the company head-quarter. A significant time saving is achieved if the documents are filled directly in the accounting department of the company. In addition it is also recorded a real gain in terms of accuracy and correctness of the information requested;
- permanent bank - company collaboration (the concerned departments) throughout the credit review preparation in order to jointly solve the negative aspects of any commercial or financial situation of the company or any doubts about the features of the requested credit product;
- adopting a fair and transparent approach by both of the parties involved in the potential credit relationship.

The most sensitive stage of the credit relationship is the management of credit facility and monitoring the contractual conditions. In this case, it is necessary to adopt measures to streamline the decision-making process which aim is *to relax any tensions in order to ensure the premises of a partnership and profitable collaboration for both parties*:

- applying a treatment customized for each credit application by avoiding generalizations;
- adopting an open attitude oriented to a transparent dialogue and to finding real solutions (and while legal) for the issues raised;

Persons involved in decision-making activity in terms of lending must be familiar with the economic reality, must possess expertise in risk management with all its implications, but also in relationship management, so that communication between the bank and the company to be as transparent and as most beneficial for both organizations.

From the economic agent perspective, increasing the efficiency of the bank loan contracting process, as a prerequisite for a balanced relationship with the financing bank,

begins similarly with the clear setting of the company's strategy and objectives. The strategy regarding the covering of the financial needs of the current and/or investment activity through bank loans must be the result of the financial decision whose objective is to choose the financing structure based on the optimal cost of each source of capital analysis.

Next steps, quite similar to those seen at the bank lending process, involving complex interactions between the financial management of the company and the bank's specialized departments that directly affect the quality of the relationship between the two entities. Key measures for improvement are the follows:

- involvement in investment projects for which there is expertise in all departments of the company: production, commercial, financial, legal;
- rigorous sizing of funds needs to ensure the desired outcome;
- choosing of bank lending arrangements so that they overlap as well on the financing needs of the company;
- clear definition of the main terms of the credit facilities that are intended to be taken: amount, loan period, disbursement conditions, costs structure, reimbursement conditions, guarantees that can be provided to secure the future exposure etc.;
- compliance with legal regulations in force;
- profitability should be the main criterion for the selection and promotion of projects for which it is accessed the bank financing (aiming both the operational costs involved and any losses caused by projects failure);
- permanent awareness of the income - risks ratio specific to each of the financed projects;
- knowledge and understanding in details of the business, of the managerial and market particularities which the entity operates.

4. Conclusions

The social and economic development of a nation depends largely on the proper functioning of economic and financial mechanisms that facilitate the development of cash flows in correspondence with real flows that are carried out in an economy. Given the role that banks and companies have in ensuring a favourable socio-economic development of a nation, a new philosophy of the bank - company relations focuses on the implementation of team spirit between the relationship manager (bank employee) and financial manager of the company so that they can create value in the mutual interest of the parties and in this way to positively influence the macro economy going.

References

1. Basno, C., Dardac, N. (2002), *Management bancar*, Editura Economică, București.
2. Bessis, J. (2002), *Risk management in banking*, John Wiley & Sons Ltd.
3. Brigham, F. E., Houston, F. J. (2012), *Fundamentals of Financial Management*, Concise Seventh Edition, South Western Cengage Learning.
4. Brown, M., Zehnder, C. (2007), "Credit Reporting, Relationship Banking, and Loan Repayment", *Journal of Money, Credit and Banking*, vol. 39, no. 8, The Ohio State University.
5. Dedu, V., Ghencea, S., Enciu, A. (2008), *Produse si servicii bancare: corporate si retail bancar: principii si tehnici de analiza, creditare, monitorizare, trezorerie si plați electronice*, Editura ASE, București.
6. Elyasiani, E., Goldberg, L.G. (2004), „Relationship lending: A survey of the literature”, *Journal of Economics and Business*, vol. 56, pp. 315-330.
7. Gorton, G.B., He, P. (2008), "Bank Credit Cycles", *Review of Economic Studies*, 75, 1181–1214, The Review of Economic Studies Limited.

8. Kraemer-Eis, H., Lang, F. (2012), "The importance of leasing for SME finance, European Investment Fund Research & Market Analysis", Working Paper 2012/15.
9. Lookman, A.A. (2009), „Bank borrowing and corporate risk management”, *Journal of Financial Intermediation*, vol. 18, pp. 632-649.
10. Love, I., Zaidi, R. (2010), “Trade Credit, Bank Credit and Financial Crisis”, *International Review of Finance*, 10:1, pp. 125–147.
11. Onica, M. C. (2010), *Finanțele întreprinderii*, Editura Europlus, Galați.
12. Onofrei, M. (2007), *Management financiar*, Editura C.H. Beck.
13. Parrino, R., Kidwell, D.S. (2008), *Fundamentals of Corporate Finance*, John Wiley & Sons, Inc.
14. Trenca, I.I., 2003, „Metode și tehnici bancare: principii, reglementari, experiențe”, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
15. Van Horne, C. James, Wachowciz jr., M. John (2008), *Fundamentals of Financial Management*, 13th Edition, Pearson Education Limited.
16. Weill, L. (2003), *Banking efficiency in transition economies. The role of foreign ownership*, *Economics of Transition*, vol. 11 (3), pp. 569–592.

RELATIA DE CREDIT DINTRE BĂNCI ȘI COMPANII ȘI EFECTELE ASUPRA ECONOMIEI REALE

Constantin-Bogdan, Voroneanu¹

Rezumat: În ansamblul de relații care se stabilesc între companii și reprezentanții pieței financiar-bancare o importanță deosebită o au relațiile determinate de activitatea de creditare. În pofida diverselor variante de mobilizare a fondurilor bănești necesare acoperirii nevoilor de capital generate de activitatea curentă sau cea investițională a agenților economici, creditarea bancară reprezintă principala formă de finanțare pentru cea mai mare parte a companiilor. Această poziție dominantă este asigurată de avantajele pe care contractarea unui credit bancar le oferă agenților economici și care influențează direct, pozitiv situația economico-financiară a acestora. Bineînțeles că există și o serie de riscuri pe care agentul economic și le asumă în momentul în care apelează la finanțarea bancară, riscuri care dacă se produc pot afecta negativ activitatea acestuia. Având în vedere rolul important pe care companiile îl au în generarea fluxurilor reale din economie, toate aceste efecte pozitive sau negative se repercutează direct asupra calității vieții economico-sociale la nivel macro. Din acest motiv, este foarte important ca între bancă și agentul economic să existe în permanență o bună comunicare și o transparență în ce privește informațiile solicitate, respectiv oferite, iar colaborarea dintre cele două categorii de organizații să se desfășoare pe baza unui parteneriat.

Cuvinte cheie: bancă, agenți economici, relație de credit, economie reală.

Clasificarea JEL: G21, D04.

1. Locul relației de credit în politica financiară a băncii și a companiei

De pe poziția de intermediar financiar, sistemul bancar reprezintă o verigă importantă a sistemului financiar național, având un impact semnificativ asupra economiei în general, întrucât furnizează resursele bănești de care companiile au nevoie pentru a se extinde și a se dezvolta. Mutațiile care au loc permanent pe piața financiară și monetară, prin dezvoltarea fenomenului dezintermedierii, nu au reușit să diminueze rolul fundamental pe care creditul bancar îl are în economie.

Creditul bancar deține un loc aparte în cadrul politicii financiare a agenților economici, reprezentând una din cele mai des utilizate modalități de finanțare a activității curente și/sau investiționale. Cauzele se regăsesc între avantajele de care beneficiază agenții economici care stabilesc relații de credit cu băncile:

- prin intermediul băncilor, agenții economici au posibilitatea de a accesa importante fonduri financiare suplimentare, peste cele proprii pentru susținerea proiectelor curente sau a celor pe termen lung de dezvoltare a activității;
- stabilirea unei relații de credit cu o bancă facilitează accesul companiei la alte produse și servicii furnizate de către banca respectivă sau chiar de alte bănci comerciale;
- în cazul în care banca finanțatoare este o instituție recunoscută pe plan național sau internațional se înregistrează o creștere a vizibilității companiei la nivelul sistemului bancar și a gradului de încredere în viabilitatea afacerii acesteia în fața altor investitori potențiali;
- flexibilitate ridicată în ceea ce privește: sumele contractate, modul de utilizare a acestora, costurile și termenele de rambursare a principalului și de plată a dobânzii etc.;
- contractarea unui credit bancar presupune, din partea băncii o analiză riguroasă atât a situației economico-financiare a companiei, cât și a fezabilității proiectului pentru care se solicită finanțare. Acest fapt poate determina managementul companiei să analizeze, la rândul său, în mod obiectiv, afacerea, să obțină o imagine clară a situației sale financiare și un tablou al punctelor slabe, punctelor tari, oportunităților și amenințărilor care caracterizează situația firmei etc.

¹ Drd., Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, România, bvoroneanu@yahoo.com

Ca orice sursă externă de finanțare și creditul bancar prezintă o serie de dezavantaje pentru compania care îl contractează, respectiv:

- creditul bancar nu este accesibil tuturor agenților economici și presupune un proces complex, motiv pentru care companiile sunt nevoite să întocmească dosare bine fundamentate;
- obținerea finanțării bancare poate fi condiționată de prezentarea unor garanții reale (proprie sau aparținând unor terți) care să securizeze creditul solicitat. Există astfel riscul ca bunurile imobile sau mobile ipotecate în favoarea băncii să fie pierdute în cazul nerespectării clauzelor contractuale;
- creditul bancar este o formă de finanțare externă, ceea ce înseamnă implicit influența unui factor extern asupra managementului firmei, respectiv apariția unor restricții de natura financiară;
- expunerea la riscuri noi pentru companie sau creșterea expunerii la riscuri deja existente: riscul ratei dobânzii, riscul valutar, în cazul în care creditul este contractat într-o altă monedă decât cea în care se realizează încasările companiei etc.;
- riscul întreruperii creditării în cazul unor evenimente nefavorabile care afectează situația economică a companiei sau nerespectării unor clauze contractuale (de exemplu: interzicerea noilor disburseări dintr-o linie de credit dacă întreprinderea înregistrează restanțe la alte bănci/stat).

Pe de altă parte, în cadrul politicii de plasament a unei bănci, creditarea agenților economici reprezintă o componentă importantă, atât din punctul de vedere al volumului de activitate, cât și din punctul de vedere al participării la profitul realizat. Fiecare împrumut acordat poate avea efecte pozitive multiple pentru activitatea și situația financiară a băncii, astfel:

- în primul rând, el poate reprezenta un plasament de calitate. În acest caz, banca, pe de o parte, își asigură venituri certe din dobânda și comisioanele aferente, iar, pe de altă parte, întrucât riscul ca respectivul împrumut să intre în default este scăzut, nu-și va pune problema creșterii cheltuielilor cu eventuale provizioane pe care un astfel de risc le-ar determina;
- în al doilea rând, el va fi un generator de venituri colaterale pentru bancă: comisioanele aferente operațiunilor conexe pe care le va antrena (plăți, schimburi valutare etc.);
- în al treilea rând, reprezintă un bun prilej pentru vânzarea încrucișată (*cross-selling*) a întregii game de produse și servicii oferite de bancă: internet banking, convenții de plată a salariilor angajaților companiei respective pe carduri, cu posibilitatea de a beneficia de descoperit de cont (*payroll*), diferite tipuri de carduri de debit și/sau de credit și alte produse de creditare pentru salariații companiei respective, instrumente de economisire etc.;
- nu în ultimul rând, poate însemna un succes de marketing – în cazul în care clientul este o companie cunoscută la nivel regional, național și/sau internațional – care se poate transforma într-unul comercial prin atragerea de noi clienți (parteneri sau nu ai companiei creditate).

Cu alte cuvinte, de calitatea portofoliului de credite depinde în ultimă instanță stabilitatea băncii și realizarea nivelurilor adecvate ale indicatorilor de solvabilitate și lichiditate. Din acest motiv, managementul bancar acordă o atenție specială activității de creditare, urmărind, pe de o parte, fundamentarea deciziilor de acordare a creditelor pe analize cât mai riguroase ale riscului de creditare, iar, pe de altă parte, permanenta monitorizare și stricta administrare a facilităților de credit acordate.

Una dintre problemele cele mai sensibile și care se regăsește în permanență între preocupările teoreticienilor și practicienilor de specialitate o reprezintă asigurarea bunei funcționări a relației de credit dintre bănci și agenții economici. Managementul acestei relații, atât din perspectivă bancară cât și din cea a agenților economici, are ca obiective fundamentale protejarea investițiilor instituției și optimizarea fluxului de numerar.

O funcție importantă a managementului relației de credit o reprezintă controlul creditului, abordat din perspectiva procesului decizional necesar dimensionării creditului, pe de o parte și asigurării respectării termenilor și condițiilor negociate, pe de altă parte. Controlul creditului este necesar pentru a se evita lipsa de lichidități ca urmare a unor plasamente excesive și pentru a se realiza un echilibru optim între profitabilitate și riscurile pe care aceasta le implică.

Este esențial pentru activitatea economico-financiară viitoare atât a companiei, cât și a băncii, ca decizia de finanțare prin împrumut bancar să se bazeze pe o fundamentare riguroasă efectuată la nivelul managementului financiar al companiei și respectiv la nivelul departamentelor implicate din cadrul băncii. Stabilirea clară, transparentă a tuturor clauzelor contractuale, în consonanță cu nevoia reală de finanțare a companiei și comunicarea bazată pe încredere vor influența pozitiv sau negativ modul de derulare a relației de credit dintre bancă și agentul economic, cu implicații profunde asupra economiei reale.

2. Situații de dezechilibru al relației de credit dintre bancă și companie și efectele asupra economiei reale

Relația de credit care se naște între o companie, ca solicitant al unui împrumut destinat finanțării activității sale curente sau investiționale și o bancă, în calitate de furnizor al capitalurilor bănești necesare, implică un proces amplu caracterizat de o succesiune de etape bine definite și reglementate. Fiecare etapă, începând cu identificarea nevoii de finanțare și finalizând cu administrarea expunerii astfel create, presupune fluxuri de informații și documente, interacțiuni departamentale și mai presus de toate, decizii care se materializează în acțiuni concrete, cu efecte directe atât asupra băncii cât și asupra agentului economic care a solicitat creditul sau angajamentul respectiv.

Pe parcursul derulării lor, relațiile de credit dintre bănci și agenții economici se pot confrunta atât cu perioade de echilibru cât și cu perioade mai tensionate. Principalii factori care pot provoca apariția unor astfel de derapaje ale relației de credit sunt:

- specifici băncii: schimbarea obiectivelor urmărite de banca respectivă și a politicii în ceea ce privește activitatea de creditare în general și cea a agenților economici în special. Astfel, poziția financiară a băncii sau a grupului financiar de care aparține, accesul la sursele necesare activității de creditare și costul acestora sau anumite considerente de prudențialitate sunt câteva cauze care pot provoca schimbări esențiale ale politicii de creditare a agenților economici, cu impact direct asupra calității relației de credit dintre bancă și companie;

- specifici agentului economic: modificarea semnificativă, în sens negativ, a situației economico-financiare a companiei, tensiuni apărute în structura acționariatului sau a top managementului acesteia, dezvoltarea de relații comerciale cu parteneri care pot afecta imaginea companiei, obținerea unor oferte de finanțare mai avantajoase sau chiar contractarea unor noi facilități de credit de la alte bănci sau instituții de credit, pot face dificilă continuarea relației de credit în parametrii negociați inițial;

- macro-economici, specifici economiei naționale: schimbări legislative cu efect direct asupra activității de creditare a agenților economici care pot obliga băncile să-și reconsidere anumite expuneri. De exemplu, conform prevederilor noului Regulament al Băncii Naționale a României privind condițiile de acordare a creditelor în valută, devenit aplicabil în primăvara acestui an, agenții economici care doresc să acceseze finanțări bancare în valută trebuie să dovedească faptul că își pot susține obligațiile contractuale, cu alte cuvinte că pot gestiona datoria fără consecințe severe asupra pozițiilor lor financiare chiar în condițiile unei depreciere masive a cursului de schimb dintre valuta respectivă și moneda națională;

- distorsiuni ale fluxurilor economice și ale celor financiare ca efect al contagiunii din piețele internaționale asupra celei interne. Prăbușirea industriei subprime care a declanșat criza financiară, ulterior transformată într-una economică, a afectat economia

națională inducând în primul rând o stare de neîncredere între cele două sectoare importante, sectorul bancar și cel real reprezentat de agenții economici. Rezultatele au fost fără precedent: lipsă acută și generalizată de lichidități, creștere exponențială a numărului de falimente și insolvențe în rândul agenților economici, restructurarea drastică a sistemului financiar-bancar, re poziționarea politicilor de creditare promovate de instituțiile de credit, cu accent pe prudență în detrimentul profitabilității etc.

O relație de credit tensionată, dezechilibrată, afectează în primul rând comunicarea, respectiv buna derulare a fluxului de informații dintre bancă și companie. În funcție de durata crizei, ea poate fi un eveniment pasager, cu efecte limitate sau dimpotrivă se poate acutiza, consecințele repercutându-se asupra laturii operaționale, fundamentale a relației de credit. În acest din urmă caz ambele părți sunt afectate, iar dacă situația cunoaște o tendință de generalizare (la nivel de portofoliu al unei bănci sau ca cel mai rău scenariu la nivel de sector bancar/domeniu al economiei reale), efectele se răsfrâng și la nivel macroeconomic.

Principalele situații de dezechilibru al relației de credit dintre bancă și companie sunt următoarele:

a) *Banca dorește modificarea termenilor stabiliți inițial (costuri, perioadă de valabilitate și/sau de creditare, condiții de utilizare, etc.) sau chiar diminuarea ori închiderea expunerii pe un anumit agent economic.*

În cazul în care compania respectivă nu reușește să obțină într-un termen optim finanțarea necesară dintr-o altă sursă, există riscul ca relația de credit definită după noile condiții impuse de bancă să genereze, în primă fază, consecințe negative asupra situației economico-financiare a companiei și eventual asupra microclimatului economic din care face parte, în măsura în care întreprinderea este nevoită să-și regândească mult mai auster strategia operațională pentru a-și putea continua activitatea:

- creșterea prețurilor la produsele vândute sau serviciile prestate;
- disponibilizarea unei părți a forței de muncă;
- scăderea aprovizionării cu materii prime și/sau mărfuri, afectând alți agenți economici, ca o reacție în lanț.

În funcție de mărimea agentului economic, efectele negative pot fi cu atât mai pronunțate asupra microclimatului economico-social respectiv, iar în plus, se pot repercuta și asupra băncii creditoare:

- creșterea cheltuielilor cu ajustările prudențiale de valoare (provizioane) cu impact direct asupra profitabilității instituției;
- afectarea indicatorilor de lichiditate a băncii;
- influențarea costurilor fondurilor bănești destinate creditării;
- afectarea relațiilor de credit (din motive prudențiale) cu alți agenți economici din același domeniu de activitate sau care beneficiază de produse de creditare similare, cu toate implicațiile care decurg atât la nivel de bancă cât și de companii, respectiv de sector al economiei reale.

b) *Agentul economic solicită renegocierea condițiilor de creditare inițial aprobate, iar în cazul unui refuz din partea băncii, își va re finanța parțial/integral expunerea.*

Această situație se întâlnește mai ales în cazul în care economia la nivel macro parcurge o perioadă de expansiune iar concurența pe piața bancară este foarte puternică. Pierderea unui client poate afecta banca atât direct cât și indirect:

- direct: se diminuează veniturile băncii și implicit rezultatele financiare nu mai sunt cele așteptate; banca nu mai poate remunera sursele atrase la un nivel care să-i asigure atragerea unora noi sau chiar menținerea celor existente; poate fi nevoită chiar să opereze reduceri de personal la nivelul unității care gestiona clientul respectiv;
- indirect: semnal nefavorabil transmis în piață care poate determina noi plecări de agenți economici importanți și chiar de resurse financiare semnificative, cu implicațiile menționate anterior.

În funcție de impactul acestor efecte negative asupra situației financiare a băncii, consecințele se pot răsfrânge și asupra economiei reale reprezentate de acei agenți economici, clienți ai băncii în cauză, cărora le-au fost majorate costurile de creditare și/sau cele aferente operațiunilor curente, ca soluție pentru a limita sau diminua pierderile înregistrate.

c) Relația de credit este afectată de criza economico-financiară generalizată.

În acest caz este afectată în primul rând încrederea, ca latură esențială a relației dintre bancă și agentul economic. Astfel, agenții economici nu reușesc să elaboreze strategii nici măcar pe termen scurt, fiind reticenți la orice schimbare a relațiilor de credit existente sau la stabilirea unor noi. În cazul în care există totuși companii interesate de noi finanțări, solicitările lor se confruntă cu atitudinea prudent-restrictivă a băncilor interesate în special de conservarea lichidității și sterilizarea portofoliilor de credite.

Modul în care momentele de criză sunt depășite influențează direct calitatea relației de credit, respectiv efectele pe care aceasta le are asupra celor două categorii de instituții și pe această cale asupra economiei reale.

La nivelul agenților economici:

- sunt sistate proiectele investiționale care ar fi însemnat dezvoltarea activității, cu implicații pozitive atât la nivelul lor, cât și la nivelul microclimatului de care aparțin: crearea de noi locuri de muncă, creșterea consumului de materii prime, noi achiziții de mărfuri, stimularea altor afaceri, cu reacții în lanț până la nivel regional sau chiar național;
- se renegociază termenele de încasare și de plată afectând astfel cash-flow-urile partenerilor cu efecte directe asupra solvabilității acestora;
- creditul comercial începe să dispară antrenând falimentul companiilor pentru care acesta reprezenta principala modalitate de refinanțare;
- costurile operaționale se majorează fapt ce se regăsește ulterior în prețuri de vânzare mai mari, imprimând consumului un trend descendent.

La nivelul băncilor:

- se diminuează veniturile din dobânzi și comisioane ca urmare a intrării în insolvență/faliment a unor clienți;
- sunt erodate rezultatele financiare prin constituirea provizioanelor de risc de credit;
- costurile operaționale sunt acoperite într-o măsură tot mai mică pe seama comisioanelor aferente creditelor și operațiunilor curente, generând ample programe de disponibilizare de personal și închideri de unități devenite neprofitabile;
- sursele de capitaluri bănești necesare creditării devin tot mai scumpe antrenând creșterea costurilor la credite și la operațiunile curente.

Centralizând efectele negative pe care o relație de credit tensionată le poate induce, se pot delimita următoarele categorii:

- de natură monetară: creșterea ratei dobânzii, creșterea ratei inflației;
- de natură socială: scăderea gradului de ocupare a forței de muncă;
- de natură economică: scăderea produsului intern brut.

Pentru a se evita aceste implicații negative asupra vieții economico-sociale atât la nivel micro cât și la nivel macro, este foarte important ca între bancă și client să existe în permanență o bună comunicare și o transparență în ce privește informațiile solicitate, respectiv oferite, iar colaborarea dintre cele două categorii de organizații să se desfășoare pe baza unui parteneriat.

3. Măsuri de îmbunătățire a calității relației de credit bancă - companie

Considerând relația de credit dintre bancă și companie ca fiind fundamentată pe un ciclu procesual de fluxuri informaționale, decizii și acțiuni, măsurile de îmbunătățire a calității acesteia, atât cu scop preventiv (pentru a se evita noi derapaje), cât și de diminuare a efectelor negative provocate de momentele de dezechilibru, îmbracă forma măsurilor de

eficientizare a etapelor care compun procesul de creditare, măsuri care pot fi adoptate atât de către banca finanțatoare, cât și de agentul economic care lansează solicitarea de credit.

La nivelul sectorului bancar, este foarte important ca, încă din momentul stabilirii strategiei privind finanțarea bancară a agenților economici, să existe o *comunicare transparentă din partea departamentelor direct implicate* întrucât astfel eșaloanele executive își vor stabili cele mai eficiente planuri de acțiune în vederea maximizării beneficiilor. Transmiterea parțială sau cu caracter interpretabil a elementelor de strategie conduce cel mai adesea la efecte adverse, ca de exemplu:

- canalizarea eforturilor în direcții puțin productive sau chiar neproductive;
- afectarea relațiilor cu clienții existenți;
- inițierea inoportună a relațiilor de credit cu clienți noi etc.

Eficientizarea activității de identificare a nevoilor de finanțare, impune *crearea și actualizarea în timp real a unei baze de date unice pe bancă* (sau pe grupul financiar-bancar) conținând informații nu doar despre clienții existenți ci și despre cei targetați: istoricul situației financiare, structura acționariatului, expunerea pe alte bănci sau alte instituții financiare, întâlnirile precedente și modul în care s-au finalizat, informații locale despre companie și/sau conducerea acesteia.

Pentru creșterea randamentului procesului de preselecție a potențialilor clienți, este foarte important ca în cazul proiectelor de finanțare de mare anvergură (în termeni de valoare, complexitate, particularități în ce privește derularea etc.) *negocierea ofertei de finanțare să se efectueze în prezența reprezentanților băncii cu competență decizională*, din cadrul departamentelor corporației și risc. Avantajele ar fi semnificative pentru ambele părți:

- negocierea termenilor de acordare s-ar realiza în timp real, câștigându-se timp prețios care altfel s-ar consuma cu corespondența centrala - rețea;
- eficientizarea procesului de elaborare și chiar a celui de aprobare a aplicației de credit întrucât parte din eventualele probleme sau întrebări ridicate în perioada de pre-aprobare s-ar clarifica cu ocazia acestor negocieri.

O importanță deosebită în cadrul procesului de creditare din perspectivă bancară o are întocmirea dosarului de credit și elaborarea aplicației. Este una dintre cele mai complexe etape ale relației de credit, fiind hotărâtoare pentru bunul mers al acesteia întrucât colectarea documentelor necesare alcătuirii dosarului de credit și întocmirea referatului de prezentare a creditului presupune o permanentă colaborare între departamentele specializate ale fiecărei dintre cele două entități. Creșterea eficienței și operativității acțiunilor și proceselor ce se desfășoară în cadrul acestei etape, poate fi asigurată prin *implementarea unui set de principii și practici de lucru*:

- colectarea documentelor care alcătuiesc dosarul de credit la sediul agentului economic. O importantă economie de timp se realizează în cazul în care documentele respective se completează direct în departamentul financiar-contabil al companiei. În plus se înregistrează și un real câștig la capitolul acuratețe și corectitudine a informațiilor solicitate;
- permanenta colaborare bancă-agent economic (prin departamentele implicate) pe toată perioada elaborării referatului de credit în vederea soluționării de comun acord a eventualelor aspecte negative ale situației comerciale sau financiare a companiei sau a eventualelor neclarități legate de caracteristicile produsului de creditare solicitat;
- adoptarea unei abordări corecte și cât mai transparente de către ambele părți implicate în potențiala relație de credit.

Cea mai sensibilă etapă a relației de credit o reprezintă administrarea facilității de credit acordate și monitorizarea condițiilor contractuale. În acest caz, se impune adoptarea unor măsuri de eficientizare a procesului decizional care să aibă ca obiectiv *relaxarea eventualelor tensiuni care să asigure premisele unei colaborări parteneriale și în același timp profitabile pentru ambele părți*:

- aplicarea unui tratament particularizat pentru fiecare solicitare de credit prin evitarea generalizărilor;

- adoptarea unei atitudini deschise, orientate spre dialog transparent și spre găsirea unor soluții reale (și în același timp legale) la problemele ridicate;

Persoanele implicate în activitatea decizională pe linie de creditare, trebuie să cunoască foarte bine realitatea economică, să posede expertiză atât în gestionarea riscului cu toate implicațiile acestuia, dar și în management relațional, astfel încât comunicarea dintre bancă și companie să fie cât mai transparentă și cât mai benefică pentru ambele organizații.

Din perspectivă agentului economic, eficientizarea procesului de contractare a unui credit bancar, ca premisă pentru o relație echilibrată cu banca finanțatoare debutează în mod similar cu stabilirea clară a strategiei și obiectivelor companiei. Strategia privind acoperirea nevoilor de resurse bănești pentru activitatea curentă și/sau investițională prin contractarea de împrumuturi bancare trebuie să fie *rezultatul deciziei financiare al cărei obiectiv constă în alegerea structurii de finanțare a întreprinderii, pe baza analizei pe criterii de optim a costului fiecărei surse de capital.*

Următoarele etape, relativ asemănătoare cu cele întâlnite la nivelul procesului de creditare la nivel bancar, presupun interacțiuni complexe între managementul financiar al companiei și departamentele specializate ale băncii care afectează direct calitatea relației dintre cele două entități. *Principalele măsuri de îmbunătățite sunt următoarele:*

- implicarea în proiecte investiționale pentru care există expertiză la nivelul tuturor departamentelor companiei: producție, comercial, financiar, juridic;

- dimensionarea riguroasă a nevoilor de resurse bănești care să asigure obținerea rezultatelor scontate;

- alegerea modalităților de creditare bancară astfel încât să se suprapună cât mai bine pe nevoile de finanțare ale întreprinderii;

- definirea clară a principalelor caracteristici ale facilităților de credit ce se doresc a fi contractate: sumă, perioadă de creditare, condiții de utilizare, costuri implicate, modalități de rambursare, garanții ce pot fi oferite pentru a securiza viitoarea expunere etc.

- respectarea reglementărilor legislative specifice în vigoare;

- profitabilitatea trebuie să reprezinte principalul criteriu de selectare și de promovare a proiectelor pentru care se apelează la finanțare bancară (urmărindu-se deopotrivă costurile operaționale pe care le implică și eventualele pierderi determinate de insuccesul proiectului);

- permanenta conștientizare a raportului venituri - riscuri specific fiecărui proiect finanțat;

- cunoașterea și înțelegerea la nivel de detalii a afacerii, a particularităților manageriale și a pieței pe care activează agentul economic.

4. Concluzii

Dezvoltarea economico-socială a unei națiuni depinde în mare măsură de buna funcționare a mecanismelor economico-financiare care facilitează derularea fluxurilor bănești în corespondență cu fluxurile reale ce se realizează într-o economie. Având în vedere rolul pe care băncile și agenții economici îl au în asigurarea unui climat favorabil dezvoltării economico-sociale a unei națiuni, filosofia nouă a relațiilor banca-companie pune accent pe implementarea spiritului de echipă între managerul acestei relații (lucrător bancar) și managerul financiar al companiei în așa fel încât aceștia să creeze valoare în interesul mutual al părților și pe această cale să influențeze pozitiv mersul economiei la nivel macro.

Bibliografie

1. Basno, C., Dardac, N. (2002), *Management bancar*, Editura Economică, București.
2. Bessis, J. (2002), *Risk management in banking*, John Wiley & Sons Ltd.
3. Brigham, F. E., Houston, F. J. (2012), *Fundamentals of Financial Management*, Concise Seventh Edition, South Western Cengage Learning.
4. Brown, M., Zehnder, C. (2007), "Credit Reporting, Relationship Banking, and Loan Repayment", *Journal of Money, Credit and Banking*, vol. 39, no. 8, The Ohio State University.
5. Dedu, V., Ghencea, S., Enciu, A. (2008), *Produse si servicii bancare: corporate si retail bancar: principii si tehnici de analiza, creditare, monitorizare, trezorerie si plăți electronice*, Editura ASE, București.
6. Elyasiani, E., Goldberg, L.G. (2004), „Relationship lending: A survey of the literature”, *Journal of Economics and Business*, vol. 56, pp. 315-330.
7. Gorton, G.B., He, P. (2008), "Bank Credit Cycles", *Review of Economic Studies*, 75, 1181–1214, The Review of Economic Studies Limited.
8. Kraemer-Eis, H., Lang, F. (2012), "The importance of leasing for SME finance, European Investment Fund Research & Market Analysis", Working Paper 2012/15.
9. Lookman, A.A. (2009), „Bank borrowing and corporate risk management”, *Journal of Financial Intermediation*, vol. 18, pp. 632-649.
10. Love, I., Zaidi, R. (2010), "Trade Credit, Bank Credit and Financial Crisis", *International Review of Finance*, 10:1, pp. 125–147.
11. Onica, M. C. (2010), *Finanțele întreprinderii*, Editura Europlus, Galați.
12. Onofrei, M. (2007), *Management financiar*, Editura C.H. Beck.
13. Parrino, R., Kidwell, D.S. (2008), *Fundamentals of Corporate Finance*, John Wiley & Sons, Inc.
14. Trenca, I.I., 2003, „Metode și tehnici bancare: principii, reglementari, experiențe”, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
15. Van Horne, C. James, Wachowciz jr., M. John (2008), *Fundamentals of Financial Management*, 13th Edition, Pearson Education Limited.
16. Weill, L. (2003), *Banking efficiency in transition economies. The role of foreign ownership*, *Economics of Transition*, vol. 11 (3), pp. 569–592.